

**T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**GÖRSEL DÜŞÜNME STRATEJİLERİNİN GÖRSEL
SANATLAR ÖĞRETMEN ADAYLARI ÜZERİNDEKİ
ETKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Hatice GENCER
Hazırlayan**

**Danışman
Prof. Dr. Orhan TAŞKESEN**

TEMMUZ 2024, ERZİNCAN

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

“Görsel Düşünme Stratejilerinin Görsel Sanatlar Öğretmen Adayları Üzerindeki Etkisi” isimli “**Yüksek Lisans**” tezim tarafımdan incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim. Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim.

Hatice GENCER

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Ana Bilim Dalı : Güzel Sanatlar Eğitimi

Program Adı : Tezli Yüksek Lisans

Tez Başlığı : Görsel Düşünme Stratejilerinin Görsel Sanatlar Öğretmen Adayları Üzerindeki Etkisi

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam sayfalık kısmına ilişkin 04/07/2024 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı %14'tür.

Filtrelemeye tırnak içerisindeki alıntılar dahil edilmiştir. Filtrelemede yedi (7) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 04/07/2024

Danışman: Prof. Dr. Orhan TAŞKESEN

Öğrenci: Hatice GENCER

KILAVUZA UYGUNLUK

“Görsel Düşünme Stratejilerinin Görsel Sanatlar Öğretmen Adayları Üzerindeki Etkisi” başlıklı Yüksek Lisans Tezi Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Hatice GENCER

Danışman

Prof. Dr. Orhan TAŞKESEN

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Orhan TAŞKESEN danışmanlığında **Hatice GENCER** tarafından hazırlanan “**Görsel Düşünme Stratejilerinin Görsel Sanatlar Öğretmen Adayları Üzerindeki Etkisi**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Görsel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı’nda **Yüksek Lisans Tezi** olarak oy birliği/oy çokluğu kabul edilmiştir.

04/07/2024

JÜRİ:

Danışman	:	Prof. Dr. Orhan TAŞKESEN	(İmza)
Üye	:	Prof. Dr. Ahmet Ragıp ÖZPOLAT	(İmza)
Üye	:	Doç. Dr. Menguha Satır KAYSERİLİ	(İmza)

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun .../.../2024 tarih vesayılı kararı ile onaylanmıştır.

.../.../2024

Prof. Dr. Necdet TOZLU

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Görsel düşünme stratejileri, bireylerin görsel materyaller üzerinden anlam üretme ve eleştirel analiz yapma becerilerini geliştiren önemli pedagojik araçlardır. 21. yüzyılda, bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla ilerlemesiyle birlikte, görsel materyallerin hayatımızdaki rolü ve önemi artmıştır. Bu bağlamda, görsel düşünme stratejileri, bireylerin yalnızca görsel içerikleri anlamlandırmalarını değil, aynı zamanda bu içeriklere dayalı derinlemesine düşünme ve analiz yapma yetilerini de güçlendirmektedir. Görsel düşünme stratejileri, öğrencilerin grup içi işbirlikçi çalışmalarla başkalarının fikirlerini değerlendirmelerine olanak tanıyan etkili bir öğretim yöntemidir.

Bu çalışmada, görsel düşünme stratejilerinin öğretmen adaylarının eğitim süreçlerine etkileri ele alınmıştır. Görsel düşünme stratejileri, yalnızca sanat ve görsel iletişim alanlarıyla sınırlı kalmayıp, eğitimde daha geniş bir uygulama sunmaktadır. Bu stratejiler, öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık, eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcı düşüncelerini desteklerken, aynı zamanda argüman yazma yeteneklerini geliştirmelerine olanak tanır.

Bu çalışmanın, görsel düşünme stratejileri ile ilgili literatüre katkı sağlaması ve eğitim uygulamalarında bu stratejilerin etkinliğini artırmak için kullanılabilecek pratik öneriler sunması hedeflenmektedir.

Hatice GENCER, Erzincan, 2024

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının planlanması, araştırılması, yürütülmesi ve sonuçlandırılmasında sunduğu engin bilgi, değerli ilgi, destek ve yönlendirmeleriyle sürecin bilimsel temeller doğrultusunda şekillenmesine önemli katkılarda bulunan sayın hocam Prof. Dr. Orhan TAŞKESEN'e en içten teşekkürlerimi sunarım. Çalışmanın bilimsel kalitesini artıran katkıları ve rehberliği, araştırmanın başarılı bir şekilde tamamlanmasında belirleyici olmuştur.

Yüksek lisans ve lisans eğitimim sürecinde bilgi ve tecrübesiyle bana sürekli destek sağlayan Doç. Dr. Selma TAŞKESEN'e teşekkürü bir borç bilirim. Katkıları hem akademik bilgi hem de kişisel gelişimim açısından önemli bir rol oynamıştır.

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve deneyimlerini esirgemeyen kıymetli bölüm hocalarıma teşekkürlerimi sunarım. Her biri, alanlarındaki derin bilgi birikimlerini ve geniş tecrübelerini benimle paylaşarak hem teorik hem de uygulamalı bilgi düzeyimde önemli katkılarda bulunmuşlardır.

Bu tez çalışmasının başarıyla tamamlanmasında en büyük emeğe sahip olan, sadece bu süreçte değil, tüm hayatım boyunca gösterdiği özveri ve destek için annem Safiye GENCER'e en derin teşekkürlerimi sunarım. Her zaman yanımda olduğunu hissettiğim ve benimle gurur duyduğuna dair inancımın tam olduğu babam İsmet GENCER'e de şükranlarımı ifade ederim. Yorulduğum ve motivasyonumun düştüğü anlarda yeniden çalışma azmi kazanmamı sağlayan, sürekli cesaretlendiren ve destekleyen kardeşlerim İsmail GENCER ve Abdulsamet GENCER'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Hatice GENCER

GÖRSEL DÜŞÜNME STRATEJİLERİNİN GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMEN ADAYLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Hatice GENCER

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi,

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Temmuz 2024

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Orhan TAŞKESEN

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, görsel düşünme stratejilerinin görsel sanatlar öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık yeterlikleri, eleştirel düşünme düzeyleri ve argüman yazma becerileri üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde incelemektir. Bu araştırma karma araştırma modeli olarak desenlenmiştir. Çalışma grubu, eğitim fakültesi, güzel sanatlar eğitimi, resim-iş anabilim dalında öğrenim gören amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklem yöntemi ile seçilmiş öğrencilerinden oluşturulmuştur. Araştırmanın nicel verileri SPSS 27. Analiz programıyla .05 anlamlılık düzeyinde analiz edilmiştir. Araştırmanın nicel verilerinden aynı grubun öntest ve son test verilerini karşılaştırmak için non- parametrik testler kullanılmıştır. Görsel Düşünme Stratejilerinin öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık ve eleştirel düşünme becerileri üzerinde anlamlı bir artış sağladığı, öntest ve son test sonuçları arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Görsel okuryazarlık alt boyutlarında ve eleştirel düşünme eğilimlerinde belirgin gelişimler gözlemlenmiştir. Ayrıca, Görsel Düşünme Stratejileri argüman yazma becerilerini de geliştirmiş, yazılan argümanların hem sözcük sayısı hem de içerik derinliğinde belirgin bir artış sağlanmıştır. Sonuç olarak Görsel Düşünme Stratejilerinin öğrencilerin eleştirel düşünme, görsel okuryazarlık ve argümantasyon yazma becerilerini olumlu etkisi olduğu varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Görsel Düşünme Stratejileri, Görsel Okuryazarlık, Eleştirel Düşünme, Argüman Yazma, Görsel Sanatlar

THE EFFECTS OF VISUAL THINKING STRATEGIES ON VISUAL ARTS TEACHER CANDIDATES

Hatice GENCER

Erzincan Binali Yıldırım University

Graduate School of Social Sciences

Master Thesis, July 2024

Supervisor: Prof. Dr. Orhan TAŞKESEN

ABSTRACT

The purpose of this study is to comprehensively examine the effects of visual thinking strategies on pre-service visual arts teachers' visual literacy competencies, critical thinking skills and argument writing skills. This study was designed as a mixed research model. The study group consisted of students studying in art and painting department of faculty of education, fine arts education, selected by criterion sampling method from purposeful sampling methods. The quantitative data of the study were analyzed with SPSS 27. Analysis program at .05 significance level. It was found that Visual Thinking Strategies provided a significant increase in pre-service teachers' visual literacy and critical thinking skills, and the differences between pretest and posttest results were statistically significant. There were significant improvements in visual literacy sub-dimensions and critical thinking tendencies. In addition, Visual Thinking Strategies also improved argument writing skills, and there was a significant increase in both the word count and the depth of content of the arguments. As a result, it was concluded that Visual Thinking Strategies have a positive effect on students' critical thinking, visual literacy and argumentation writing skills.

Keywords: Visual Thinking Strategies, Visual Literacy, Critical Thinking, Argument Writing, Visual Arts

İÇİNDEKİLER

GÖRSEL DÜŞÜNME STRATEJİLERİNİN GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMEN ADAYLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI.....	ii
KILAVUZA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	iv
ÖN SÖZ	v
TEŞEKKÜR.....	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xii
TABLolar LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xvi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR

1.1. Sanat	9
1.2. Sanat Eğitimi	14
1.3. Sanatçılar ve Yaratıcılık	15
1.4. Argüman Yazma.....	17
1.5. Eleştirel Düşünme.....	19
1.6. Görsel Düşünme Stratejileri	22
1.7. Görsel düşünme stratejilerinin eğitimdeki rolü ve etkisi.....	23

1.8. Görsel düşünme stratejilerinin öğretim yöntemleri ve uygulamaları	24
--	----

İKİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Benzer Araştırmalar	25
--------------------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	31
3.2. Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu	31
3.3. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi ve Uygulanması	32
3.4. Veri Toplama Araçları	32
3.5. Eleştirel (Kritik) Düşünme Ölçeği	32
3.6. Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Ölçeği	33
3.7. Ölçüm Güvenirliği	33
3.8. Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Ölçeği ve Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Ölçeğine İlişkin Normallik Analizleri	34
3.9. Yarı Yapılandırılmış Soru	35
3.10. Uygulama Çalışması	36
3.11. Verilerin Analizi	36

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık düzeylerine etkisi ne düzeydedir?	38
4.2. Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık alt boyut düzeylerine etkisi ne düzeydedir?	39

4.3. Cinsiyetlerine Göre öğretmen Adaylarının görsel okuryazarlık ön-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?	41
4.4 Cinsiyetlerine Göre öğretmen Adaylarının görsel okuryazarlık son-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?	41
4.5 Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimi düzeylerine etkisi ne düzeydedir?	42
4.6 Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimi alt boyutlarına etkisi ne düzeydedir?	43
4.7 4.2.Cinsiyetlerine göre öğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimi ön-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?	45
4.8 4.Cinsiyetlerine göre öğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimi son-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?	46
4.9 4.Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının argüman yazma becerisine etkisi ne düzeydedir?	46
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	96
KAYNAKÇA.....	103
EKLER	111
ÖZ GEÇMİŞ	117

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

ANOVA	: (Analysis of Variance) Varyans Analizi
ATBÖ	: Argümantasyon Tabanlı Bilim Öğrenme
EDE	: Eleştirel (Kritik) Düşünme Ölçeği
GDS	: Görsel Düşünme Stratejileri
GFI	: (Goodness Of Fit) Uyum İyiği İndeksi
GO	: Görsel Okuryazarlık
GOY	: Görsel Okuryazarlık Yeterliği
RMSEA	: (Root Mean Square Error Of Approximation) Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü
SS	: Standart Sapma
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı)
VL	: Visual Literacy
VTs	: Visual Thinking Strategies
YEYAU	: Yazma Etkinlikleri ile Yürütülen Argümantasyon Uygulamaları

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1: Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Cronbach Alpha Katsayıları.....	33
Tablo 3.2: Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Cronbach Alpha Katsayıları.....	34
Tablo 3.3: Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Ölçeği Puanların Normallik Değerleri...	34
Tablo 3.4: Kendini Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Ölçeği Puanların Normallik Değerleri.....	35
Tablo 4.1: Öğretmen Adaylarının Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Ölçeği Ortalama Puan Farklarına İlişkin Öntest-Sontest Düzeyleri Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi Sonuçları.....	38
Tablo 4.2: Öğretmen Adaylarının Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Ölçeği Alt Boyutları Öntest-Sontest Düzeyleri Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi Sonuçları.....	39
Tablo 4.3: Cinsiyetlerine Göre Öğretmen Adaylarının Görsel Okuryazarlık Ön-Test Düzeyleri Arasındaki Farkına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	41
Tablo 4.4: Cinsiyetlerine Göre Öğretmen Adaylarının Görsel Okuryazarlık Son-Test Düzeyleri Arasındaki Farkına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	42
Tablo 4.5: Öğretmen Adaylarının Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Ölçeği Sıra Ortalaması Farklarına İlişkin Öntest-Sontest Düzeyleri Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi Sonuçları.....	43
Tablo 4.6: Öğretmen Adaylarının Öğretmen Adaylarının Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Ölçeği Alt Boyutları Öntest-Sontest Düzeyleri Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi Sonuçları.....	44
Tablo 4.7: Cinsiyetlerine Göre Öğretmen Adaylarının Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Ön-Test Düzeyleri Arasındaki Farkına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	45

Tablo 4.8: Cinsiyetlerine Göre Öğretmen Adaylarının Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Son-Test Düzeyleri Arasındaki Farkına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	46
Tablo 4.9: Çalışılan 1.2.3.4. ve 5. Resim İçin Kullanılan Sözcük Sayıları.....	56
Tablo 4.10: Resim 1: <i>Jan Van Eyck, Arnolfini'nin Evlenmesi, 1434</i> , Tuval Üzerine Yağlı Boya (82,2 Cm × 60 Cm), Londra Ulusal Galerisi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular.....	57
Tablo 4.11: Resim 2: <i>Salvador Dali, Yeni İnsanın Doğuşunu İzleyen Jeopolitik Çocuk, 1943</i> , Tuval Üzerine Yağlı Boya (44,5 Cm × 52 Cm), Salvador Dali Müzesi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular.....	59
Tablo 4.12: Resim 3: <i>George Tooker, The Subway, 1950</i> , Tuval Üzerine Yağlı Boya (47 Cm × 92,7 Cm), Whitney Amerikan Sanatı Müzesi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular	64
Tablo 4.13: Resim 4: <i>Georges Seurat, Grande Jatte Adası'nda Bir Pazar Öğleden Sonrası</i> , Tuval Üzerine Yağlı Boya (207,6 Cm × 308 Cm), Chicago Sanat Enstitüsü İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular.....	69
Tablo 4.14: Resim 5: <i>René Magritte, Suikast Tehdidi, 1927</i> , Tuval Üzerine Yağlı Boya (150,4 Cm × 195,2 Cm), Modern Sanat Müzesi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular	73
Tablo 4.15: Öğretmen adaylarının Resim. 1 “ <i>Arnolfini'nin Evlenmesi</i> ” Adlı Resim Argüman Yazımlarına İlişkin Analiz.....	77
Tablo 4.16: Öğretmen Adaylarının “ <i>Yeni İnsanın Doğuşunu İzleyen Jeopolitik Çocuk</i> ” Adlı Resim Argüman Yazımlarına İlişkin Analiz.....	79
Tablo 4.17: Öğretmen Adaylarının Resim. 3 “ <i>The Subway</i> ” Adlı Resim Argüman Yazımlarına İlişkin Analiz	81
Tablo 4.18: Öğretmen Adaylarının Resim 4 “ <i>Grande Jatte Adası'nda Bir Pazar Öğleden Sonrası</i> ” Adlı Resim Argüman Yazımlarına İlişkin Analiz.....	85
Tablo 4.19: Öğretmen Adaylarının Resim 5 “ <i>Suikast Tehdidi</i> ” Adlı Resim Argüman Yazımlarına İlişkin Analiz.....	88

Tablo 4.20: Resim 1’de “ <i>Arnolfini’nin Evlenmesi</i> ” Adlı Resmin Bulgu Sunumu ve Bulgu Yorumu.....	91
Tablo 4.21: Resim 2’de “ <i>Yeni İnsanın Doğuşunu İzleyen Jeopolitik Çocuk</i> ” Adlı Resmin Bulgu Sunumu ve Bulgu Yorumu.....	92
Tablo 4.22: Resim 3’te “ <i>The Subway</i> ” Adlı Resmin Bulgu Sunumu ve Bulgu Yorumu.	93
Tablo 4.23: Resim 4’de “ <i>Grande Jatte Adası’nda Bir Pazar Öğleden Sonrası</i> ” Adlı Resmin Bulgu Sunumu ve Bulgu Yorumu.....	94
Tablo 4.24: Resim 5’de “ <i>Suikast Tehdidi</i> ” Adlı Resmin Bulgu Sunumu ve Bulgu Yorumu.....	95
Tablo 4.25: Öğretmen Adaylarının Görsel Düşünme Stratejilerine Yönelik Görüşleri..	96

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 4. 1:** Resim.1 “Jan Van Eyck, Arnolfini’nin Evlenmesi, 1434 Tuval üzerine yağlı boya (82,2 cm × 60 cm) Londra Ulusal Galerisi”47
- Şekil 4. 2:** Resim.2 “Salvador Dalí, Yeni İnsanın Doğuşunu İzleyen Jeopolitik Çocuk, 1943, Tuval üzerine yağlı boya, 44.5 x 52 cm, Salvador Dali Müzesi”48
- Şekil 4. 3:** Resim.3 “George Tooker The subway 1950 Tuval üzerine yağlı boya, (47 × 92.7 cm) Whitney Amerikan Sanatı Müzesi”49
- Şekil 4. 4:** Resim.4 “Georges Seurat Grande Jatte Adası'nda Bir Pazar Öğleden Sonrası, Tuval üzerine yağlı boya, (207,6x308 cm) Chicago Sanat Enstitüsü”51
- Şekil 4. 5:** Resim.5 “René Magritte, “Suikast Tehdidi” 1927 Tuval üzerine yağlı boya (150,4 x 195,2 cm) Modern Sanat Müzesi”53

GİRİŞ

Sanat, ilk çağlardan beri insanların düşüncelerini, hayal gücünü ve yaratıcılıkla harmanlandığı ifade yöntemi olarak tanımlanabilir. Bunun yanında sanatın tanımı tarih boyunca sürekli değişmiştir. Sanat birçok yöntem ve teknikte şekil bulabilmektedir. Çınar ve Yirmibeşoğlu (2019)'na göre sanat, insanların var olduğu tarihi boyunca var olmuştur. Sanat kalıplar içine konulamaz; yaratıcılığın, hayal gücünün ifadesidir ve estetik duyguların dışı vurumudur. Ayrıca sanat ne olarak adlandırılacağı sorusunun cevabı zor ve tartışmaya açıktır. Sanat güzel aynı zamanda estetik olandır. Nihayetinde, sanatın tanımı akademik bağlamda yıllarca başlı başına bir tartışma konusu olmakla birlikte ortak bir paydada buluşmak oldukça zordur. Sanatçı ise bir düşünceyi ya da görselliği yansıtan, ifade eden, sanatı icra eden kişidir. Sanatçı gerçeğe ruhundan bir parça katar, gerçeği güzelleştirir, yeni anlamlar ekler ve yansıtır. Bazılarına göre sanatsal içerik üretmek, sanata katkıda bulunmak, çalışma üretmek yalnız başına “sanatçı olmak” için yeterli değildir. Büyük bir şair ya da yazar olsanız dahi sanatçı olmak bambaşkadır. Bu bakış açısı ile sanatçı sıfatı tek başına ağır bir sıfat olarak değerlendirilebilir. Bazısı için ise müzik, tiyatro ve sinema gibi alanlardan herhangi birinde sanat eserini icra etmek sanatçı olmak için yeterlidir. Sanatçının tanımı, kimlere sanatçı denmesi gerektiği gibi konular yine akademik çevrelerce tartışmalıdır.

Sanat eğitimi ise herkesin zengin bakış açısına, farklı düşünme yetisine sahip olması, tekdüzelikten uzak bir toplum oluşması için gereklidir. Sanat, her insanın ihtiyacıdır, dolayısı ile sanat eğitime herkes ulaşabilmelidir. Hayat salt deneysel bilgiden ibaret olmadığı için sanat eğitimi anlam bulma, ifade hususlarında topluma aydınlatıcı ve yol gösterici bir ışık olacaktır. Türe (2007) sanat eğitimi kavramı için tüm sanat alanlarını kapsayan geniş bir kavram olarak düşünülebilir, der. Sanat eğitiminin amacı, bakmak ve görmek arasındaki farkı bilen, gördüklerini farklı düşünce ve duygu boyutları aşamalarından geçirip yorumlayabilen, analiz yapabilen, gelişmiş hayal gücü, yaratıcı, özgün düşünce ve iletişim kurma yeteneğine sahip bireyler yetiştirmektir.

Eğitim-öğretim süreci sadece teorik çerçeveye sığdırılamayacak genişliktedir. Zira Demirel ve Kaya (2002), eğitimi toplumdaki yetenek, yöneliş ve diğer kavrayış örüntülerinin uygulama değeri ile değerlendirmiş, bunların kazandığı süreçlerin bütünü

olarak görmüştür. Eğitim sürecinin önemli bir kısmı öğrenme ile gerçekleşir. Yılmaz (2009)'a göre öğrenme, bireyin içinde yaşadığı çevreye uyum sağlaması, kendini geliştirmesi için davranışlarını etkileyen ve davranışlarında değişiklik meydana getiren yeni alışkanlıklar ve tutumlar kazandığı, ömür boyu devam eden bir süreçtir. Eğitimin kapsam alanı çok geniştir ve yalnızca teorik bilgi doğrultusunda ilerleme kaydedilemez. Eğitim çeşitlilik arz eder ve sadece sunuş yoluyla eğitim modeli günümüzde tek başına zorlu ve yetersiz bir süreçtir. Eğitim-öğretim sistemi, öğretimin öğrenci merkezli, öğretmenin rehberliğinde sürdürülen ve çeşitlendirilmiş öğretme yöntemlerinin kullanıldığı bir modele dönüşüyor. Öğrenme stratejileri ise bu durumu destekler niteliktedir. Beckman, öğrenme stratejilerinin etkilerinin bireyler üzerinde ömür boyu devam ettiğini söyler. Öğrenme stratejilerinin katkı sağladığı alanlar arasında öğrencilerin kendi düşüncelerine güvenme, bir işi çözüme ulaştıran birçok yol olduğunu bilme, kendi yanlışlarının farkına varabilme ve yanlışları düzeltme, öğrenme ve davranışlarını değerlendirme, hafıza güçlendirme, öğrenmeyi artırma, bilme, geliştirme ve öğrenmede fazla sorumluluk üstlenme vardır (Beckman, 2002).

Günümüzde farklı öğrenme stratejileri vardır. Güncel yaklaşımlardan birisi de görsel okuryazarlık eğitimidir. Görsel okuryazarlığı sağlamanın yollarından biri de görsel düşünme olduğu alanyazında ifade edilmektedir. Bilgi çağımızda sonsuz hızla türemekte, insanlar ulaşabildiği kadarıyla bilgilerin büyük kısmını görme duyusuyla edinmektedir. İnsanın dünyayı görsel okuma yoluyla algılar. Görsel okuma, fiziksel bir eylemle başlamakta, görsel düşünebilme sonucunda zihinsel bir süreç devam etmektedir. İleti zihne aktarılacak bellekte bulunan bilgi birikimiyle bağlantı kurduktan sonra ortaya çıkan düşünce yapısı görsel okumadır (Özgeldi Büyüktopbaş & Uçar, 2021). Eğitime katkıda bulunan, geliştiren ve daha anlamlı kılan şeylerden biri eleştirel düşünmedir. Eleştirel düşünme ya da kritik düşünme bir dizi zihinsel süreçte oluşan bir düşünme biçimidir. Paul (1995), eleştirel düşünmenin 21.yüzyılda değişen şartlara, dünyaya ayak uydurması için eğitimin zorunlu temellerinden biri olduğunu savunmuştur. Halpern (1996)'e göre ise eleştirel düşünme bir sonuca ulaşmanın ihtimalini arttıran bilişsel beceriler ya da stratejilerin kullanımudur. Sanatsal bakış açısı edinilmesi, yorumlama, görme yeteneklerine katkısı ve diğer birçok faydası bakımından eleştirel düşünme gereklidir. Sanat eğitiminin eleştirel düşünmeyi geliştirdiği düşünülür. Edeer (2005)'e göre, insanları

günümüz bilgi çağı ve toplumunun zorunlu kıldığı nitelikte yetiştirebilmek, yani insanları yalnız bilgiyi edinen değil, kullanan ve yeni bilgi üreten bireyler yapabilmenin yolu ancak çağdaş bir eğitimle mümkündür. Çağdaş eğitimin yolu da eğitime eleştirel düşüncüyü ve disiplinler arası sanat eğitimini katmakla mümkündür. Disiplinler arası yaklaşım birden fazla disiplinin yöntem ve teknikleri kullanılarak belirli bir konunun ya da sorunun incelenmesidir. Günlük hayatımızda karşılaştığımız sıradan problemlere çözüm üretirken dahi disiplinlerarası yaklaşımı kullanırız. Yıldırım (2009)'a göre, gündelik yaşamda sorular sorulduğunda ve bunlara cevaplar verildiğinde bile bu sorular ve cevaplar genelde birden fazla disiplinin kapsam alanındadır. İnsanların dış dünyayı genellikle bütüncül bir yaklaşımla kavradığı, tamamıyla ele aldığı sosyal bilimler çerçevesinde kabul görmektedir (Lucan, 1981).

Bilimin ve öğretim teknolojilerinin gelişmesi ile görsellik daha rahat ve etkili öğrenme imkanları doğmuştur. Bununla birlikte görsel okuryazarlık öğrenmenin gerekliliği de ortaya çıkmıştır. Parsa (2007)'ya göre günümüzde görsel dil bileşenlerini okumak ve anlamak da yazılı sözcük ile metinler kadar önemlidir ve aynı yazılı içeriği anlamak zorunluluksa görsel içeriği anlamak da bir zorunluluk haline gelmiştir. Görselliğin eğitimin içine işlenmesi ve görsel okuryazarlık seviyesinin artırılması sayesinde öğrenmesi zor bilgi, beceri ve deneyimler de daha rahat ve etkili aktarılabilir. Görsel kılavuz eşliğinde kalıcı ve verimli öğrenme mümkün olacaktır. Görsel okuryazarlık ile görsel düşünme kabiliyeti artar ve anlamlandırma kuvvetlenir. Yenawine (2003) görsel düşünmeyi sanat eserinden anlam üretme süreci olarak tanımlar. Görsel düşünme, sanat eserlerini anlamlandırma, yorumlama, zihinsel sürece dahil etme gibi konularda gelişme kaydedilmesi açısından önemlidir. Görsel düşünme eyleminin daha etkili olması da amaçlanan bir hedef haline gelmiştir. Bu amaç doğrultusunda görsel düşünme stratejileri ortaya çıkmıştır. Çalışmaları anlamlandırma hususunda sorular yönelterek, teknikler kullanarak görsel düşünme stratejilerinden faydalanılabilir. (Housen, 2001) Bilişsel psikoloji alanında uzman Housen ve eğitimci Yenawine tarafından geliştirilen bu stratejiler, sanat konusunda bir geçmişe sahip olmayan bir izleyici grubu ile yapılan süreci içerir. Bu süreç, toplamda 10 oturumdan oluşur ve her oturumda üç farklı görsel incelenir. İzleyicilere, görsellerle ilgili derinlemesine düşüncelerini teşvik etmek için üç temel soru yöneltilir: "(1) Bu görselde neler oluyor?",

"(2) Size bunu söyleten nedir?" ve "(3) Daha başka ne söyleyebilirsiniz?"(Housen, 2001). İzleyicilerden, görselleri inceleyerek yaptıkları yorumları gerekçelendirmeleri ve daha derin bir anlayışa ulaşmaları beklenir şeklinde ifade etmiştir. Bu süreç, katılımcıların görsel sanat eserlerini anlamalarını ve yorumlamalarını desteklemek için etkili bir yöntem olarak kullanılır. Görsel düşünme stratejilerinin kullanılmasıyla eserler hakkında konuşarak, fikir yürüterek, inceleyerek, düşüncelerini kanıtlar ile ifade ederek argümantasyon oluşturma kazanımını da elde eder. Aktamış ve Atmaca (2016)' ya göre Argümantasyon, sadece iddiaların ileri sürülmesiyle sınırlı olmayıp aynı zamanda bu iddiaların mantıklı gerekçelerle desteklenmesi ve açıklanması sürecidir. Bu sayede, görsel imgeleri kullanarak bilgiyi organize etme, hatırlama, analiz etme ve problem çözme, iletişim becerilerini pekiştirir. Köksal ve Çöğmen (2019)'e göre bireyler sanat ve sanat eserleri ilgili konuştukları, inceledikleri süreçlerde sanat ile ilgili olmayan diğer iletişim becerilerini geliştirmektedir, kazandıkları beceriler arasında sorun çözme, eleştirel, yaratıcı ve analitik düşünme vardır. Görsel Düşünme Stratejileri sorgulamaya dayalıdır ve uygulama merkezli bir şekilde, soru, problem, görev, analiz ve yaratıcılığı odağına alır. Görsel düşünme stratejileri, insanların görsel algılarını kullanarak bilgiyi işleme ve anlamlandırma sorgulama sürecidir.

Görsel Düşünme Stratejileri, belirli kriterlere göre seçilmiş görsellerin, farklı yaş ve alt yapıdan gelen bireylerin oluşturduğu gruplarda, bir rehberin yönettiği sorular çerçevesinde incelenmesini temel alır. Uygulanma amacı eğitim ortamlarında eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcı düşünme, iletişim gibi çok sayıda becerinin geliştirilmesidir (Bomgaars ve Bachelor, 2020; Cappello ve Walker, 2016; DeSantis ve Housen, 2012; Franco ve Unrath, 2014; Housen, 2001; Landorf, 2006; Moeller, Cutler, Fiedler ve Weier, 2013; Poiries, Newman ve Ronald, 2020; Yenawine ve Miller, 2014).

Bireylerin Görsel Düşünme Stratejisi geliştirmesi görseller üzerinde yeterli yorum yapma yetkinliğine ulaşmaları açısından önemlidir. Görsel Düşünme Stratejileri sayesinde öğrenciler, görsellerden hareketle oluşturulan soruları kullanıp yorum yaparlar ve öğrencilerin çeşitli yorumlar yoluyla iletişim kurmaları sağlanır (Housen, 2001; Yenawine, 2019). Görsel Düşünme Stratejileri belirli bir yaşa veya belirli bir kitleye özgü değildir. Bu eğitim sayesinde eleştiri gücünü yaratıcı düşünme, iletişim gibi beceriler

geliştirir. Eğitim-öğretim süreci boyunca bütün disiplinlerde işe yarayan bir yaklaşım gözlemliyoruz, bu yaklaşımın tanımının kavramsal olarak Görsel Okuryazarlık-GO (Visual Literacy-VL) olduğu anlaşılabilir (İpek, 2003).

Görsel sanatlar eğitimi, Görsel Düşünme Stratejilerinin uygulanmasında önemli ders olarak görülebilir. Çünkü gençlerin ve çocukların sanatı, görselliği kullanarak anlatım şekilleri geliştirmelerine en müsait müfredat dersi görsel sanatlar eğitimidir. Sanat kullanılarak belirsizliklerin giderilmesi durumunda da anlaşılır bir düşünme biçimi geliştirilebilir. Köksal ve Çöğmen (2019) sanat yapıtlarını barındırdıkları belirsizlik ve çok anlamlı özellikleri sayesinde bireylerin farklı düşünme aşamalarına rahatlıkla aracı olabilir şeklinde ifade etmiştir. Bu stratejiler, görsel imgeleri kullanarak bilgiyi organize etme, hatırlama, analiz etme ve problem çözme becerilerini içerir. Görsel düşünme, bir kişinin görsel zekasını ve algısını geliştirmesine yardımcı olurken, öğrenme, iletişim ve yaratıcılık süreçlerini destekler. Yaratıcılık, bu süreçlerdeki önemli bir noktadır. Yaratıcılık, insanın yeniye ve bilinmeyene olan ilgisinden ortaya çıkıp aynı zamanda ihtiyaç haline gelmiştir. Başka bir deyişle yaratıcılığın hayatımızda bulunmasına insanın doğasından kaynaklı ihtiyaç duyarız. Torrance (1972)'e göre yaratıcı birey tanımı akıcı, esnek ve benzersiz düşünme becerisine sahip kişidir. Yaratıcı kişiler hayatımızda olduğu müddetçe fiziksel ihtiyaçların yanı sıra ihtiyaç duyduğumuz ruhsal ve psikolojik ihtiyaçlarımızı karşılanmasına yardımcı olurlar. Öyle ki, psikolojik sorunlara yönelik sanat ve terapi uzmanlarının ortaklaşa yürüttüğü sanat terapisi yöntemleri bulunmaktadır. Sanat, kişinin yaratıcılık sürecini aktif kılarak kendisini keşfetmesine ve birtakım düşünceleri denemesine imkân verir (Bostancıoğlu ve Kahraman, 2017).

Beynimiz görseller işleyip düşünceleri oluşturur. Diğer duyu organlarımız bu düşünceler oluşurken destekçi konumundadır. Artut (2009), düşüncüyü oluşturmak için zihnimizde 50 görsel sıralandığını söyler. Koku, ses, tat veya dokunmaya kıyasla görüntünün düşünülmesi çok daha kolay olduğundan “zihinde canlandırma” olgusuna görsel düşünce şeklinde bir genelleme yapabiliriz. Görme hayal gücü ile daha anlaşılır ve anlamlandırılabilir bir düşünce yapısına dönüşür. Güven (1996)'e göre, görmenin kapsamı ve hızı bilginin alınması ve işlenmesi açısından oldukça gelişmiş bir makineye benzer, insanın görsel yenileme ve imgesel yeniden canlandırma gücü eklenince görmenin karmaşık yapısı ve hayat içindeki işlevinin önemi belirgin bir şekilde gün

yüzüne çıkar. Gözümüzle algıladığımız, hayal gücümüz ile zenginleştirdiğimiz imgelerin anlaşılması, ifade edilmesi ve dışa aktarımı sanatsal ürünler ortaya çıkarmamıza yardımcı olur. “20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, insan beyninin yapısı, işleyişi ve Görsel Düşünme konularında önemli bilgiler ortaya çıkmaya başlamıştır” (Çiftçi, 2018).

Alanyazın taraması sonucunda ülkemizde “Görsel Düşünme Stratejilerinin Resim-İş Öğretmenleri Üzerindeki Etkisi” konusunda birtakım çalışmalar yapıldığını görmekteyiz. Göze çarpan çalışmalar arasında Eraslan Taşpınar (2017)’ın hazırladığı “Teori ve Uygulamada Görsel Düşünme Stratejileri” ve Çöğmen, Bahtiyar ve Köksal’ın “Görsel Düşünme Stratejilerinin Uygulandığı Öğrenme Ortamlarında Fen Öğretmen Adaylarının Argümantasyon Düzeyleri” olduğunu söyleyebiliriz. Diğer bazı çalışmalar arasında ise; Köksal & Çöğmen (2019)’ın “Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Görsel Düşünme Süreçleri” ve Gemalmayan (2014)’ın “Görsel Sanatlar Eğitiminde Görsel Okuryazarlık ve Temel Tasarım Öğretimi” bulunur. Görsel düşünme stratejileri ülkemizde yeni ve çok kullanılmayan bir tekniktir. Gelişen teknoloji ile Görsel Düşünme Stratejilerinin önemi artmaktadır. Fakat bu konu üzerine ülkemizde yapılan araştırmalar henüz çok az sayıda ve yetersizdir. Dolayısı ile bu araştırma, Görsel Düşünme Stratejisinin (Visual Thinking Strategies - VTS), öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık, eleştirel düşünme ve argüman yazma becerileri üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır.

1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, görsel düşünme stratejilerinin görsel sanatlar öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık yeterlikleri, eleştirel düşünme düzeyleri ve argüman yazma becerileri üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde incelemektir. Görsel düşünme stratejileri, bireylerin görsel bilgileri anlamlandırma ve değerlendirme süreçlerinde kullandıkları yöntemlerdir ve bu stratejilerin eğitim süreçlerindeki rolü giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Gözlem becerileri, düşünme yetileri ve genel yetenekler, karmaşık problemlere çoklu çözümler geliştirme kapasitesini ölçülebilir şekilde artırmaktadır (Landorf, 2006). Görsel okuryazarlık, bireylerin görsel materyalleri etkin bir şekilde okuyabilme, analiz edebilme ve yorumlayabilme becerilerini ifade ederken, eleştirel düşünme, bireylerin bilgiye yönelik sorgulayıcı ve analitik bir yaklaşım sergilemelerini içerir. Görsel okuryazarlık, bilgi, davranış ve yeteneklerin öğrenilip öğretilbildiği ve çeşitli görsel formlarda iletişim becerilerini geliştiren bir süreç olarak tanımlanmaktadır.

Bu tanım, görsel okuryazarlığı öğrenme ve öğretme faaliyetleri bağlamında genişletmektedir (Pettersson, 1993). Argüman yazma becerileri ise, mantıklı ve etkili bir şekilde düşünceleri yazılı olarak ifade edebilme yeteneğini kapsamaktadır. Argüman yazma düşünceleri sistematik olarak düzenler. Bu düzenlemede, iddialar ve gerekçeler, argümantasyonun temel bileşenlerini oluşturur. Argüman yazma, bu bileşenlerin mantıklı ve tutarlı bir şekilde yapılandırılmasını sağlayarak, etkili ve ikna edici bir iletişim süreci oluşturur (Bowell & Kemp, 2018). Bu bağlamda, araştırma görsel düşünme stratejilerinin öğretmen adaylarının bu üç alandaki yeterliklerini nasıl etkilediğini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara cevap aranmıştır.

Alt amaçlar

1. Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık düzeylerine etkisi ne düzeydedir?
2. Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık alt boyut düzeylerine etkisi ne düzeydedir?
3. Cinsiyetlerine Göre öğretmen Adaylarının görsel okuryazarlık ön-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Cinsiyetlerine Göre öğretmen Adaylarının görsel okuryazarlık son-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimi düzeylerine etkisi ne düzeydedir?
6. Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimi alt boyutlarına etkisi ne düzeydedir?
7. Cinsiyetlerine göre öğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimi ön-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
8. Cinsiyetlerine göre öğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimi son-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
9. Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının argüman yazma becerisine etkisi ne düzeydedir?
10. Öğretmen adaylarının Görsel Düşünme Stratejisine yönelik görüşleri nelerdir?

2. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmadan elde edilecek sonuçlar, öğrencilerin metinleri ve görsel materyalleri derinlemesine anlayabilen, okuduğunun farkına varan ve yüksek düzeyde farkındalık geliştiren bireyler olmalarını sağlamak açısından bir önemlidir.

Özellikle öğretmen adaylarının eğitim sürecinde bu stratejilerin nasıl bir katkı sağladığını belirlemek hem öğretim kalitesini artırmak hem de öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerini geliştirmek açısından kritik bir öneme sahiptir.

Araştırma bulgularının, öğretmen eğitimi programlarında görsel düşünme stratejilerinin entegre edilmesinin gerekliliğine dair veriler sunması ve eğitim politikalarına katkıda bulunduğu için önemlidir.

3. Sınırlılıkları

1. Araştırma 2022-2023 Eğitim ve öğretim bahar yarıyılı ile sınırlıdır.
2. Araştırma Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Görsel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim- İş Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 20 öğrenci ile sınırlıdır.
3. Bu araştırma, üniversite eğitimleri süresince pandemi ve deprem gibi olağanüstü durumlarla karşılaşan ve online eğitim alan öğrenciler arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcıları, üniversite dersliklerine yüz yüze eğitim için gönüllü olarak gelen öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırma sürecinde, belirli sebeplerden dolayı dersliklere katılamayan öğrencilerin verileri analize dahil edilmemiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR

1.1. Sanat

Sanat, tanımı tam olarak belli olmamakla birlikte insanlığın doğuşundan bu yana varlığını sürdüren ve tanımı değişen bir olgudur. Sanat, kimisine göre bir topluma ve uygarlığa yönelik anlatım metodu iken kimisine göre bir ustalık, kimisine göre bir somut materyalleri kullanarak soyut dünyalarını yansıttıkları bir ifade tekniğidir. “Sanatsal etkinlik bazı düşüncelerin, amaçların, duyguların, durumların ya da olayların deneyimlerinden yararlanarak beceri ve düş gücü kullanılarak ifade edilmesine ya da başkalarına iletilmesine yönelik yaratıcı bir insan etkinliği diye de tanımlanabilir” (Bozkurt, 1995).

Sanat için yaratıcılık ve hayal gücü ile estetik duyguların yansıtılma biçimi denebilir. Sanat, ezelden beri varlığını sürdüren bir olgudur. Sanat olgusunun sınırları kesin bir şekilde çizilememekle birlikte kişiden kişiye farklı anlamlara gelebilmektedir. Tarih boyunca sanatın ne olduğu sorusuna araştırmacılar cevaplar aramış ve her cevapta konu biraz daha derinleşmiştir. Kesin olan ise sanatın düşünceleri paylaşmayı sağlayan, ortak duygular hissetmemizi sağlayan birleştirici gücüdür. “Belli kalıplar içine konulamayan bu olgu, estetik duyguların dışı vurumu, yaratıcılığın ve hayal gücünün ifadesidir. Neyin sanat olarak adlandırılacağı ise cevabı zor ve tartışmaya açık bir konudur. Fakat sanatın güzel ve estetik olduğu kaçınılmazdır” (Çınar ve Yirmibeşoğlu, 2019). Sanat sayesinde insan kendiyle baş başa kalarak yaratıcılığını ön plana çıkartır. Bu ön plana çıkarma sürecinde duyguları karşıdaki alıcıya ses, imge, hareket gibi ifade biçimleri ile ortaya koyar. Sanat tek kişilik bir serüven değildir. Birçok kişinin katkısıyla oluşur. İçerisinde fark edilemeyen bir sürü katılımcı bulundurur. Sanat olgusunu yaratan koşullar sanatçıyı, gözlemciyi, seyirciyi hatta eleştiriciyi de beraberinde ortaya çıkarır.

Gombrich sanat tanımını insanların varlığı ile isim bulduğunu sanatçı olmadıktan sonra sanatın bir anlam ifade etmediğine değinmiştir. Filozof George Dickie'ye göre bir eserin sanat eseri olarak kabul edilmesi için sanat dünyasının üyeleri tarafından kabul edilmesi ve dünyada sergilenmesi gerekir (Dickie, 1974).

“Sanat adı verilen şey yoktur aslında, yalnızca sanatçılar vardır; yani bir 4zamanlar renkli topraklarda bir mağaranın duvarına becerebildiklerince bizon resimleri çiziktiren, bugünse boya satın alıp reklam afişleri yapan ve yüzyıllardan beri daha birçok şeyler üreten insanlar. Tüm bu etkinlikleri sanat diye tanımlamakta hiçbir sakınca yok, yeter ki bu sözcüğün yer ve zamana göre birbirinden değişik anlamlara gelebileceği unutulmasın ve Sanat'ın var olmadığının bilincinde olunsun” (Gombrich, 1986 s.4).

Auguste Rodin, sanatı tanımlarken dünyayı kavrama ve ifade etmeye yönelik bir düşünsel çaba olarak görmüştür (Erinç 1998). Nitelik bakımından sanat süreç ve yaratım süreci zor bir olgudur ve sadece insanlar aracılığı ile yapılır. Çakır (2002)'a göre sanatı sadece insan var edebilir. Bunun için de insana has birçok donanımın bir arada mevcut olması; zekâ, tecrübe, beceri, yetenek, bilgi ve duyarlı olma gibi unsurların birleşimi gereklidir. İnsan hayal eden, düşünen, tasarlayan, arzu eden varlıktır. Parçaları birleştirme gücüne sahiptir. Sanat, insanların iç dünyalarını ifade etmek ve anlam katmak için kullandıkları bir araçtır. İnsanlar, sanat yoluyla duygularını, düşüncelerini ve deneyimlerini aktarırken kendi anlamlarını da yaratırlar. Sanat, bu anlamların seçimi ve tercihleriyle meydana gelir. Bir ressam, bir heykeltıraş veya bir yazar, kendi tarzını ve ifade biçimini seçerken hangi renkleri, şekilleri veya kelimeleri kullanacağına karar verir. Bu seçimler, sanat eserinin anlamını ve etkisini belirler. “Sanat, bu anlamlardaki seçim ve tercihler yoluyla oluşur ve bunlardan biri ya da birkaçı eksik olduğu zaman yetersizliğini hissettirir. Yani oldukça zor ulaşılan bir iletişim aşamasıdır sanat” (Çakır, 2002, s. 6). Sanatsal ürün, insanın elinden çıkmadığı sürece var olamaz. Aynı zamanda sanat ürünü insan neredeyse orada ortaya çıkar. Sanat, deneyimlerimiz, yaşantılarımız, duygularımızı aktarma isteğimiz sonucu ortaya konan manevi çabanın bir sonucudur. Sanat eserleri sadece kendimizi anlatma isteğimizin bir sonucu değildir, aynı zamanda hissettirdiği tatmin duygusu ile tedavisel ve ruhsal tatmin yönleriyle terapi sağlayıcı bir olgudur.

“Dinlenilen bir ezgide, okunulan bir edebi eserde yaşanan sevinçleri, acıları, coşkuları anlatan sanat eseri; okuyucunun, dinleyicinin yaşantılarını içermesi halinde sanat nesnesinde ifade edilme hazzı yaşamaktadır. Böyle bir durumda, sanat nesnesi ile ifade edilen bireyin; rahatlama, anlama, anlaşılma ihtiyaçları karşılanmış olmaktadır. Sanat eserleri bu yönüyle bir terapi görevi de üstlenmektedir. Ruh sağlığının korunmasıyla birlikte sağlıklı kişilere sahip bilinçli toplumlar oluşmaktadır” (Akkurt, Brotovar, 2018, s.55).

Sanat eserleri sayesinde gerçekliğin anlamını yeniden yorumlanarak insanın dünyayı algılama biçimini değiştir ve derinleşir. Bu süreç ilk insandan bu yana devam etmiştir, bir ihtiyaç olmuştur. “Sanatın tarihsel gelişimi, insanlık tarihinin en eski dönemlerine kadar uzanmaktadır. Mağara resimleri, heykeller ve çeşitli objeler, insanların estetik duygularını ve yaşam biçimlerini yansıtmaktadır. Bu eserler, aynı zamanda toplumsal ritüellerin ve inançların bir parçası olarak ortaya çıkmıştır” (Tansuğ, 1999). Sanat tarihçisi Clark’a göre sanat tarihinin kapsamı, sanat eserlerinin sadece estetik özellikleri değil, aynı zamanda bu eserlerin toplumsal ve politik bağlamlarını da anlamayı içerir (Clark, 1999). Sanatsal ürünler, hele ki büyük kitlelere hitap eden, birçok insanın yaşadığı duyguları yansıtan eserler geçmişten günümüze ışık tutmakta, o günün şartlarını anlamamızda yardımcı olmaktadır. Örneğin, Fransız İhtilali’nde önemli kayıplar verilmiştir. Bunun etkisini gördüğümüz ünlü tablolardan bazıları, Eugène Delacroix’in “Halka Yol Gösteren Özgürlük” tablosu, Pierre-Antoine Demachy’nin 1807 tarihli “Place de la Révolution exécution capitale” tablosu veya Jacques Bertaux’nun devrim yıllarında çizdiği “10 Ağustos 1792 Ayaklanması” adlı eseri o yıllarda verilen kayıpların, yıkımın ve katliamın boyutunu anlamamızı sağlar. Sanat geçmişten bu yana varlığını devam ettirirken çağdaş dünyaya ayak uydurarak dijitalleşmiştir.

“Elektronik Sanat’ın içinde yer alan Bilgisayar Sanatı ve Algoritmik Sanat bugün genel bir tanımlama ile “Dijital Sanat” adı altında birleştirilebilir. 2000’li yıllardan sonra ise dijital kültürün ve teknolojinin yaygınlaşması sebebi ile üretilen elektronik sanat ve bilgisayar desteği ile gerçekleştirilen sanat yapıtları postdijital dönemin ürünleridir ve tümü elektronik sanatın kapsamındadır” (Avcı Tuğal, 2018, s. 219).

Sanat üzerine ilk felsefi düşünceler Platon’la ortaya çıkar. “Güzel nedir?” sorusunu ilk kez sorup güzeli kavram olarak ele alıp değerlendiren ve felsefi yönden

bakan ilk kişi Platon olmuştur. Platon’a göre güzel belli ve somut bir nesne değildir fakat o somutluğa güzelliği, manevi doyumunu veren şeydir. lger (2013)’e göre, sanat ve insan ilişkisi için sanatın yaşamdaki konumu, temelinde neden sanat yaptığımız, insanın neden bir şeyler üretme-oluşturma gereksinimi olduğu gibi soruların nedenini Platon insanların metafizik olarak pay aldığı “güzel” ideasına bağlar. Sanat güzeli içermeden var olamaz. Sanatın ve insanlığın sanat yapma igdsnde hep güzel etkili olmuştur. Platon’a göre sanatın bir taklit ve gölge olduğunu söyler. Sanat, İdea’nın yani hakikatin yansımasıdır ve bu bağlamda doğru ve yanlışın, var oluş ve olmayışın yansımalarıdır. Platon, sanatın eğlendirici bir etkisi olduğunu ve sanatta duyulan hazzın başka bir eylemde duyulamayacağını belirtir (Kavuran ve Dede, 2013). Sanat, insanların zaman içinde sonsuzluğu yakalama, kalıcı olma çabasıdır. Her sanat eseri, kendi içinde bir dünya kurar, sanatçının duygularını ve düşüncelerini yansıtır. Bu açıdan sanat, insanın kalıcı olma isteğini karşılar. Atmaca (2008, s.22)’ya göre “neler sanattır?” sorusunun cevabı sürekli değişir. Değişmekle kalmaz dünya çapında kendine sürekli yeni anlamlar katarak zenginleşir. Bu zenginleşmeye şu örnekler verilebilir:

Platon’un sanatı küçümsemesi ve mimesis kavramı, Aristo’nun karşı düşünceleri, Rönesans ile doğaya eř benzerlikli eserlerin sanat olduğunun kabul, endüstri devrimi ve değişen sanat anlayışları sonucunda oluşan akımlar, Duchamp’ın her nesnenin sanat olabileceği iddiası, Beuys’un her insanın sanatçı olabileceği iddiası gibi sanatın var olduğu günden beri değişen, gelişen anlamlarını sıralayabiliriz” (Atmaca, 2008, s.22).

Bozkurt’a göre estetik tarihi iki döneme ayrılır. Başlangıcı spelatif ve dogmatik olan Sokrates ve Baumgarten dönemidir. Bu dönemi ise eleştirel ve bilimsel Kant ve sonrası filozofların dönemi takip eder (Bozkurt, 2014, s.37- 39). Estetik, bir felsefi disiplin olarak güzelliğin felsefesi şeklinde ortaya çıkmıştır. Platon estetiği, “güzelin bilgisi” olarak tanımlar. Güzelliğin idealar dünyasına has bir nitelik olduğunu düşünür. Kavuran ve Dede (2013)’ye göre Estetik kuramının temeli Platon ve Aristoteles’in düşüncelerinden oluşur, Aristoteles’in hocası Platon’un aksine bir realisttir ve idealar dünyası fikrine karşı çıkmıştır. Ayrıca Kavuran ve Dede, Aristoteles’e göre idea kavramının fenomenler dünyası içinde, maddeyle i içe olduğunu; hayallerimizin ölüsünün bile gördüğümüz nesneler kadar olduğunu söyler. Platon’un idealar dünyası kuramına göre gerçeklik duyularımızla algılayabildiğimiz ötesinde ayrı bir gerçeklik

olan idealar dünyasına bağımlıdır. İdealar dünyası maddenin ötesinde var olan, mükemmel ideaların bulunduğu, soyut bir gerçekliktir. Güzellik ve estetik ise idealar dünyasına özgüdür ve bu dünyadan gelen yansımalarla güzellik, estetik ve sanat ortaya çıkar.

Artut (2004), sanat eserlerinin sadece estetik bir nesne olmadığını, aynı zamanda toplumsal yapıları eleştiren ve dönüştüren bir araç olduğunu savunur. Andersson (2024), Sanatsal tarihinin önemli bir konumunda bulunan Walter Benjamin'in sanat ve endüstriyelleşme üzerine çalışmasını incelemiştir. Benjamin, sanatın toplumsal etkilerini ve özellikle de endüstriyel çağın etkilerini ele alan felsefi bir çalışma yapmıştır. Ona göre, sanat eserleri sadece estetik değil, aynı zamanda toplumsal ve ekonomik koşulların bir ürünüdür. Benjamin, sanatın yeniden üretilebilirliğini vurgulayarak, onun değerinin nasıl algılandığını sorgulamıştır" (Andersson, 2024). Sanatın insana, yaşama ve topluma önemli etkileri bulunur. Toplumsal olarak ortak düşünceleri taşımamıza, paylaşmamıza, birlikte hareket etmemize yardımcı olur. Sanatın bilişsel bir form, sıradan gelişimin bir yönü, bir hayatı düzene sokma aracı, ortak bağları güçlendirici ve problem çözme sürecinin yaratıcı bir şekilde teşvik edici, ciddi zarar görenlere başarının tadına bakma fırsatı sağlayan ve rehabilite edici çevrenin “özel olmasını” sağlayıcı olduğu pek çok yazar tarafından önemle vurgulanmaktadır (Özgür Sayar, 2005). Sanat kişileri rahatlatır, zihinsel yorgunluğu alır terapi etkisi sağlar. Sanat Terapisi bireyin kendini ifade etme ve keşfetme sürecinde sanatın sağlayabileceği faydaları kullanarak ruh sağlığını desteklemek olarak tanımlanabilir. Sanat terapisi, bireylerin fiziksel ve duygusal iyilik hallerini destekler ve ruhsal dengeyi sağlamaya ve geliştirmeye yardımcı olur. Aynı zamanda ruh sağlığı alanında sanatın yaratıcı öğelerinin kullanıldığı bir terapi yöntemi olarak tanımlanabilir. Sanatın üretim aşamaları ve sürecin çıktıları danışan üzerinde sanat terapisi tedavisel ve iyileştirici rol oynar. Katılımcılar yaşadıkları duyguların farkına vararak çelişki ve davranışlarını yönetir, öz farkındalıklarını geliştirir ve sosyal becerilerini artırır. Böylelikle endişeleri azalmakta, öz saygıları artmakta ve gerçek hayata uyumları güçlenmektedir. Ruh sağlığı, rehabilitasyon, tıbbi ve eğitsel faaliyet alanlarında kişilere, gruplara, ailelere ve çiftlere uygulanan sanat terapisi, gelişimsel, tıbbi, eğitsel, toplumsal ya da zihinsel bozukluğu olan bireylere yarar sağlamaktadır. Sanat terapisinde temel amaç, danışanın işlevselliğini ve duygu durumunu iyileştirmek veya eski haline getirmektir (ATCB, 2022). Sanat, öğrenme için bir yol ve yöntemdir,

etik ve manevi bir eğitimidir. Özgürce düşünme ve karar verme yetisini geliştiren sanattır, sanat inancı ve yaşama inancını ve sevincini geliştiren bir paylaşım ögesidir (Erzen, 1991, s. 51). Sanatın toplumsal dayanışmayı sağlayan etkileri vardır. Örneğin sanat terapisinde grupla çalışma bunlardan biridir. Sanat dili kullanımı sayesinde grup terapistleri ve müracaatçıların, grup üyelerinin gerçeklerini ve algılayış biçimlerini anlaması daha kolay olmuştur; zorlukların ve sıkıntıların görsel yolla dışsallaştırılması, müracaatçının iletişim isteğini açığa çıkarıp, yapılandırılmış bir konuşmaya imkân sağlamıştır (Heights, 2003).

1.2. Sanat Eğitimi

Artut (2004)'a göre sanat eğitimi, kişinin tüm ruh ve beden eğitimi bütününe ek olarak düşüncelerini, görüşlerini ve tüm bunları sürece estetik kaygıyı da dahil ederek geliştirmesidir. Bu çaba sonucunda üretilen fikirlerin yetenek ve yaratıcılık gücü ile ifade etme şekli olduğunu ifade etmiştir. Sanat eğitimi sürecinde bireylerin estetik, yaratıcı ve eleştirel düşünme yetenekleri gelişir. Küçük yaşlardan itibaren verilebilecek bir sanat eğitimi, bireylerde yaratıcılığı da geliştirme bağlamında etkili bir yöntem olacaktır (San, 2004, s.25) Tüm bunların yanı sıra, sanat eğitimi sanatçı yetiştirmeyi amaçlamaz, eğitimin amacı kişilere bir sanat ortamı yaratmaktır. Bu ortam sanatçının yetişmesi ve gelişmesine uygun, sanatın kıymetini anlayabilen, sanatsal eserleri ve çalışmaları kavrayıp yorumlayabilen, onları tarihi süreç içerisinde konumlandırabilen bireylerden oluşmalıdır (Gökbulut, 1997, s. 5). Bu süreçte bireyler ifade, kültür bilinci ve kişisel yeteneklerini geliştirir. Sanat eğitimi sırasında bireylerin aldığı eğitimin nitelikli olması çok önemlidir. Taşkesen, Yılmaz, Taşkesen (2016)'e göre, ülkemizin en mühim istek ve gereklilikleri arasında nitelikli insan yetiştirme yer alır. Bu da yalnızca iyi organize edilmiş eğitim stratejileri ve politikaları ile olasıdır. Bu süreçte en önemli rol öğretmenlerindir. Aynı oranda öğretmen yetiştiren kurumların da sorumluluk ve yükümlülükleri artmaktadır. Eğitim niteliğini belirleyen bir önemli unsur da öğrencilerin akademik başarısıdır.

Sanat eğitiminin amaçları arasında estetik duyarlılık geliştirme, yaratıcılığı teşvik etme, eleştirel düşünme, analiz, kültür bilinci ve kimlik edinimi, teknik ve pratik beceriler edinmek vardır. Yolcu (2009)'a göre Sanat eğitimi kişiye yeni biçimleri hissedip heyecanlarını doğru şekillerde yönlendirmeyi öğretir, aynı zamanda kişiye estetik yargı yapabilmesi için yardımcı olmayı hedefler. Yani sanat eğitimi sanatçı yetiştirmeyi

hedeflemez, her bireyi yaratıcılığa yöneltmeyi, bilişsel, duyuşsal ve duygusal eğitim ihtiyaçlarını gidermeyi hedefler. Sanat eğitiminin sadece sanatçı yetiştirmek gibi bir amacı yoktur. Sanatçı olma ihtimali olan veya olmayan, herkesin sanata olan bakış açısını geliştirmeyi ve ilerletmeyi hedefler. Kırıçoğlu (2015, s.3)'na göre, sanat eğitiminin etkisi bir ömür devam eder, insan özel bir kültür alanı olan sanat eğitimi süreci boyunca bilgilendirir, düşünür, yetkinleşir, arınır ve mutlu olur. Bu eğitimde insan sadece bilgi toplamaz, aynı zamanda olayları, olguları ve nesneleri estetik bir perspektiften değerlendirir. Sanat eğitiminin şekli ve teknikleri zamanla değişime ve evrime tabii olmuştur. Günümüzde eğitimin şekli her geçen gün hızla değişmektedir. Artut (2002, s.106), günümüz çağdaş sanat eğitiminde birincil hedefi şöyle açıklar: öğrencinin kapasitesine uygun olarak onun entelektüel, duygusal ve sosyal gelişimi açısından desteklenmesi ve bireye özgü gereksinimlerinin karşılanması uğraşını hedefler. Buna ek olarak sanatın amaçları sadece estetik olmamakla birlikte eğitici ve öğretici hedefleri de bulunmaktadır ve bu anlamda düşünülmesi gereken konulardır. Sanat eğitimi ilk ortaya çıktığı zamanlarında günümüzden farklı bakış açılarıyla değerlendiriliyordu. Kırıçoğlu sanat eğitiminin tarihsel değişiminden şöyle bahseder, “Geçmişte sanat eğitimi, toplumu düzenlemek ve dönüştürmek amacıyla sosyal eleştiri işleviyle ön plandayken günümüzde ‘sanat yoluyla eğitim’ anlayışına olan gereksinim daha da artmış durumdadır” (Kırıçoğlu, 2015, s.3). Geçmişte sanat eğitime olan ihtiyaç farklıydı. Teknoloji, sanat icra etme çeşitleri ve sanat eserlerine ulaşım günümüz seviyesinde değildi. Şimdi ise bilgi çağında hemen hemen herkes sanat eserlerine ulaşabilirken gerekli eğitim alınmadığı sürece bu erişim imkanları anlamsız kalabilir.

1.3.Sanatçılar ve Yaratıcılık

Sanatçı dendiğinde akla birkaç profil gelebilir. Farklı, marjinal, düşünceli, farklı olabilir. Neticede ünlü ve tarihe damgasını vurmuş, Vincent Van Gogh, Leonardo Da Vinci, Edvard Munch gibi sanatçı örnekleri bunları çağırıştırır. Balkır (2020'a göre sanatçıyı betimlemeye kalkıştığımızda genellikle aklımıza marjinal, yerleşik değerlerle, kalıp fikirlerle barışık olmayan, sürekli yenilik arayan, biraz narsist, biraz anarşist, isyankâr ve özgür ruhlu, tek tip kalıplara sığmayan türden insanlar gelir. Yine de sanatçının tek bir tanımı olmak zorunda değildir. Sözlük anlamına ve çoğu kişiye göre sanatçı, sanat icra eden, üreten, güzel sanatların bir dalında yeteneği ve yaratıcılığı olan

kimseye denir. Sanatçı ürettiği eserlere hayatını, deneyimlerini katar. Sanat eseri üretme ve diğer insanlara hitap etme, duyguyu geçirme işi büyük oranda soyut ve öznel düşünceler içerdiğinden kolay açıklanabilir bir olgu değildir. Bu aşamada yaratıcılık kavramı meydana çıkar. Onur ve Zorlus (2017, s.1544)’a göre süreç olarak esnek ve değişken olan yaratıcılığın tanımları irdelendiğinde yaratıcılık için çeşitli çağrışımlar kullanılarak sentez ve çözümleme ortaya çıkan bir aşamadır, yaratıcılık süreci esneklik ve özgürlük içerir ve tanımlama ve düzenlemeleri yeniden yapmaya olanak verir, yaratıcılık bir nevi bir farkındalık aşamasıdır.

Sanatçıların rolünün önemi evreni anlamamız, kendimizce yaşama dair anlamlar çıkarmamız, toplumla ve kültürümüzle ortak paydada buluşmamız açısından büyüktür. Sanatçılar, kültür ve toplumun yaratıcı bir parçası olarak kabul edilirler. Onların rolü, estetik deneyimleri şekillendirerek insanların duygusal, zihinsel sınırlarını genişletmektir. Farklı disiplinlerde çalışarak, sanatçılar toplumun değerlerini sorgular, güzellik ve anlam arayışına girerler ve insanların dünyayı daha derinlemesine anlamalarına yardımcı olurlar. Sanat nedir? Estetik bir amaç taşıyan her şey sanat kapsamına girebilir. Sanatı icra eden kişinin de sanatçı olması beklenebilir. Sanatçı, yaptığı sanatın bilincinde olan ve amacını kavrayan kişidir. Read (1981, s. 108)’e göre sanatçının içgüdüsel ihtiyaçları azami derecede gürültülüdür ve sanatçı bu ihtiyaçlar tarafından dürtülenmektedir; sanatçı onurlandırılmak, şöhret sahibi ve güçlü olmak ve âşık olmayı ister, fakat kendini bu hazzardan yoksun bırakır. Sanatçı böylece, karşılanmayan her arzudan farksız olarak gerçekliğe sırt çevirir, bütün odağını başka yönlere çevirir, bütün libidosunu, arzularını farklı bir hayal, fantezi evreninde yaratırlar.

“Yaratıcılık ilk olarak felsefenin, ardından psikoloji, sosyal bilimler, güzel sanatlar, eğitim gibi birçok farklı disiplinin üzerinde teoriler ürettiği; tanımlanması güç, çok boyutlu bir fenomen olarak kabul görmektedir” (Onur ve zorlu, 2017 s: 1537). “Sanat nedir?” sorusuna her dönem farklı bir cevap verirken sanatçı kimdir sorusu da aynı değişkenliktedir ve dönemden döneme farklı cevaplar alırız. Aynı şekilde yaratıcılığın tanımı da sürekli değişmektedir. Yaratıcılık kavramı hakkında asırlardır tartışmalar sürmektedir. Yaratıcılık bütün duyuşsal ve zihinsel faaliyetlerde, her tip gayret ve çabanın içinde var olduğunu belli etmektedir. Yaratıcılık çok yönlü boyutlu bir olgudur. Tanımı, birçok alandan ilgili alanın dinamiklerine dayanarak farklı açılardan işlenmiştir.

“Yaratıcılık olgusu yaratıcı kişi, yaratıcı süreç ve yaratıcı ürünün dinamik yapısı sonucu ortaya çıkan bir güçtür. Yaratıcı süreçte problemin farklı boyutlarda düşünülmesi ve irdelenmesi aracılığıyla farklı sentezler yapılması bireyi yaratıcı ürüne götürmektedir. Araştıran, sorgulayan kişi, değişen ve gelişen süreç ve beraberinde oluşan ürün; entelektüel birikim ve deneyimlerle zenginleşir” (Onur ve Zorlu 2017, s.1546).

Sanatçılar yaratıcılıklarını artırmak için farklı yaklaşımlar sergiler. Sanatçının yeteneği etrafındaki nesneleri kendi bakış açısıyla görmesi, yorumlayabilmesi, sonra kendi zihin süzgecinden geçirip sunabilmesidir. Artut (2004, s.25)’a göre sanatçı yaratıcı öznedir, estetik bilgiye sahiptir, sanat dallarından birinde benzersiz etkinliklerde bulunabilir, en önemli özelliği ise etkileşimde bulunduğu objeleri algılayabilmesi, tasarlayıp yorumlaması, yaratıcı kimlikli yetenekli biri olmasıdır. Ona göre sanatçı “özel insan niteliği” taşır, nesnelerin estetik kapsamını kavrayıp kurabilir ve duyabilir. Sanatı algılama ve uygulama eylemi öznel bir eylem olduğu kadar her sanatçının yaratıcılıkla, fikir toplama ve ilham yakalama sorunlarını ele alma yöntemi de farklıdır. Bazısı deneme-yanılgı yoluyla atılgan davranırken bazısı süreç öncesi daha uzun süre odaklanmayı ve düşünmeyi seçebilir. Flusser’ın sanatçıların dünyayı algılama biçimi konusunda görüntüleri odağa alarak şunları söylemektedir. Flusser (1991, s. 13)’a göre insan ve dünyası arasındaki dolayimler görüntülerdir, görüntüler sayesinde dünya insan tarafından erişilebilir ve düşünülebilir kılınır. Böylece görüntüler insanla dünya birbirine yaklaşırken araya girer, görüntüler dünyayı insana sunarken kendilerini açıklanması istenen dünya yerine koyar ve dünyayı “yeniden sunmuş” olurlar. Yani sanatçı görüntüleri ele alır ve dünyayı eserlerinde yansıtır. Yansıtılan eserlerde dünya yeniden sunulur, yeniden yorumlanmış olur.

1.4. Argüman Yazma

Driver ve arkadaşları (2000)’na göre, argümantasyon süreci bir konu hakkında farklı fikirlerin ortaya atıldığı ve bu fikirlerin desteklenmesi için çeşitli görüşlerin ifade edildiği bir süreçtir, bu süreçte argümanlar genellikle kanıtlar ve mantıklı düşüncelerle desteklenir, karşıt görüşler de ele alınarak konunun tüm yönleriyle değerlendirilmesi sağlanır. Argümantasyon süreci, tartışma ve analiz yoluyla bir konunun derinlemesine incelenmesini sağlar ve bu da daha kapsamlı bir anlayışın gelişmesine katkıda bulunur. Erduran ve arkadaşları (2004)’na göre, argümantasyon çalışmalarında kişiler kendilerini

ifade ederken sözlü ve yazılı yapabilir, sözlü argümantasyon etkinlikleri genellikle sınıf ortamında öğrenci-öğrenci veya öğretmen-öğrenci etkileşimi ile gerçekleşir. Bu etkinlikler, öğrencilerin fikirlerini sunarak konuyu daha derinlemesine öğrenmelerini sağlar. Birbirlerinin argümanlarını dinleyip eleştirel bir şekilde değerlendirmeleri, tartışma becerilerini geliştirir ve farklı perspektifleri anlamalarına yardımcı olur. Sözlü argümantasyon etkinlikleri, öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını teşvik eder ve derinlemesine anlayışı artırır. Yazılı argümantasyon da kişiler kendi düşüncelerini etkili bir yazma süreci ile ifade etmeleridir. Etkili bir yazma süreci; bilişsel, duyuşsal ve devinişsel boyutların eşgüdümlü olarak işlemesiyle gerçekleşmektedir (Karadağ, 2016, s. 37). Yazılı argümanlar daha kolay anlaşılır. Driver vd. (2000), yazılı argümantasyon, fen konularını yazarken daha derinlemesine düşünmeyi teşvik ederken, aynı zamanda anlaşılması zor olanları daha hızlı ve kolay bir şekilde anlamaya yardımcı olur şeklinde ifade etmiştir. Argümantasyon temelli öğrenme modelinde öğrenciler bir durumla ilgili sorular sorarak, bu sorular üzerinden iddialar oluşturup oluşturdukları iddiaları gerekçelendirerek ve karşıt iddiaların kritiğini yaparak gerçekleştirirler. Argümantasyon esnasında tüm fikirler tek bir metin veya demece özel düzenlenir. Bu düzenleme 3 adımdan oluşur; argüman, iddialar ve gerekçeleri (Bowell ve Kemp, 2018). Argümantasyon temelli öğrenme modeli farklı yazım çalışmaları türlerini de içerir. Öğrenciler yazma becerileri kapsamında veriler, kanıtlar ve iddialar arasında bağlantı kurma, iddiaları formüle etme ve gerekçelendirme gibi süreçleri uygular (Kabataş Memiş, 2014, s. 403).

Argümantasyon temelli öğrenme modelinin birçok faydası vardır ve güncel öğrenme tekniklerine ayak uydurmak için gereklidir. Fettahlıoğlu (2020, s. 166)'na göre, argümantasyon temelli öğrenme modelinin öğrenciler üzerinde birçok becerinin gelişimi için olumlu etkisi vardır; bu beceriler arasında alana yönelik duyuşsal becerilere ek olarak eleştirel düşünme ve problem çözme de vardır.

“Argümantasyon temelli öğrenme modeli; öğrencilerde eleştirel düşünme, problem çözme, derse ve alana yönelik duyuşsal becerilerin gelişimi üzerinde olumlu etkiye sahiptir” (Fettahlıoğlu, 2020, s. 166). MEB (2019); “dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin bireylere verimli ve yeterli bir biçimde kazandırılması gerektiğinin altını çizmektedir. Bu vurgu, yeteneklerin gelişimi aşamasında öğretimde yöntem, metot,

strateji ve tekniklerde yeni arayışlara öncülük etmektedir. Argümantasyon temelli öğrenmeyle 21. yüzyıl becerilerini verimli bir biçimde değerlendirebilen herkesin gerek kendini gerçekleştirme gerekse toplum içerisinde hedeflediği konuma ulaşma konusunda zorluk yaşamayacağı düşünülebilir. (MEB, 2019, s. 5).

1.5. Eleştirel Düşünme

Şeker (2022)'e göre düşünmek gündelik yaşamda oldukça sık kullandığımız bir kavramdır. Çoğu zaman derinlemesine bir anlamda kullanmadığımız ve bağlam içinde pek de vurgulamadığımız düşünme, insanı öteki varlık ve canlılardan ayırt eden temel bir özelliktir. Düşünme eylemi hem karmaşık bir süreç olarak ortaya çıkabilir hem de gündelik hayatta verdiğimiz basit seçimler, hissettiklerimiz, yaptıklarımız ve istediklerimiz büyük ölçüde düşünme becerilerimizle oluşarak şekil alır.

Eleştirel düşünme, kritik düşünme olarak da adlandırılır ve en kısa tabiri ile zihni kullanma sanatıdır (Durhan, 2021). Eleştirel düşünme bir bütündür. Eleştirel düşünme, kendi düşünce süreçlerimizin bilincinde olup, diğerlerinin düşünsel süreçlerini de dikkate alarak ve öğrendiklerimizi uygulayarak etrafımızdaki olayları ve kendimizi anlamayı hedefleyen aktif ve organize edilmiş bir süreçtir. (Cüceloğlu, 1994, s. 216-221). Tanımlarda bireyin belli mantıksal işlemleri gerçekleştirdikten sonra bir görüş ortaya koyma yetkisi olur. Bireyler, yaşamlarını konforlu bir şekilde sürdürmek amacıyla birtakım kavram, durum ve hadiseler arasında bağlantılar kurarak düşünmeye ve fikir üretmeye ihtiyaç duyarlar. Karşılaşılan zorlukların üstesinden gelmeyi kolaylaştıracak bir etken gibi gözüken düşünmenin bir boyutu da eleştirel düşünmedir (Semerci, 2000, s. 23). Eleştirel düşünme, kişinin farklı zihin katmanlarını kullanması, olaylara tek yönden değil çeşitli yönlerden bakmasıdır. Basham (2010)'a göre günlük hayatta, kritik kelimesini kullandığımızda, genellikle "negatiflik ve hata arama" manasına geldiği sanılmaktadır. Söz gelimi, eylemlerimizi ya da sözlerimizi haksızlık ederek eleştirdiğini düşündüğümüz bir ebeveynimiz yahut arkadaşımızdan şikâyetle bulunduğumuzda akla gelen fikir budur. Fakat kritik kavramı aynı zamanda yargı veya gözlem yeteneğini içerme veya uygulama manasına gelmektedir. Bu bakımdan eleştirel düşünme, berrak ve zekice düşünme anlamına gelmektedir. Eleştirel düşünme, argümanların ve doğruluk iddialarının efektif bir biçimde tanımlanması, analiz edilmesi ve değerlendirilmesidir. Basham (2010), bireysel ön yargıları ve yönelimleri tespit etmek, bunları yenmek, çıkarımları

destekleyecek makul ve mantıklı sebepler oluşturmak ve sunmak, inanılması ve uygulanması gerekenlere ilişkin mantıklı ve akılcı hükümlerde bulunmak için ihtiyaç duyulan geniş bir yelpazedeki entelektüel eğilimlere ve zihinsel kabiliyetlere verilen genel bir adlandırma olduğunu vurgulamıştır. Lipman (1988) eleştirel düşünmeyi üç kısma ayırmıştır.

- 1) Kriterlere dayandığı,
- 2) Kendi kendini düzelttiği ve
- 3) Bağlama duyarlı olduğu için iyi muhakemeyi kolaylaştıran becerikli veya ustaca düşünme.

Eleştiri sadece olumsuz yönleriyle değil, tüm yönleriyle bakmayı gerektirir. Doğruları ve yanlışları, güçlü ve zayıf yönleri ortaya çıkarır.

Eleştirel düşünme, her gün duyduğumuz ifadelerde ve konuşmanın en önemli kısımlarında neyin doğru neyin yanlış olduğunu ayırt etmek için akıl yürütmeyi kullanma sürecidir. Bunun bir kısmı, bizi manipüle etmek ve yanıltmak için kullanılan yanlış akıl yürütme biçimleri olan mantıksal yanlışlıklara ve mantığa aşına olmayı içermektedir. Bir kısmı, hakikatleri kanılardan ayırt edebilmeyi ihtiva etmektedir. Bir kısmı, hiçbir şeyi incelemeden reddetmemek ya da incelemeden hiçbir şeyi kabul etmemek şeklinde tarafsız ve açık fikirli olmayı kendinde taşımaktadır. Bunun bir kısmı kendinize ve başkalarına sorular sormayı içine almaktadır, zira hakikat ve argümanların arkasındaki etkenler ancak bu şekilde açığa çıkarılabilir. Bir kısmı da kendi kendinize mantıksal yanlışların hiç birine düşmediğinizden veya mantıklı düşündüğünüzden emin olma süreci olarak, kendi kendini kontrol etmeyi kapsamaktadır (Wood, 2002).

Eleştirel düşünen kimselerin zihinleri açıktır. Düşüncenin türü ne olursa olsun ister kendilerine karşı ister yabancı olsun, bütün düşünceleri tanımaya gönüllü ve heveslidirler. Bu yüzden zıt düşünceler onları korkutmaz ya da yıldırılmaz. Çünkü onlar, hakikat arayışındadır. Hakikate sahiplerse bunun titiz bir araştırma yoluyla elde edildiğini bilirler. Hakikate sahip değillerse, yalanlarını bırakmaya ve hakikati benimsemeye isteklidirler. Eleştirel düşünürler her şeyi sorgular, gerçek her nerede saklıysa onu açığa çıkarmak için sahip oldukları tüm imkanları kullanırlar. Bu araçlar ise akıl, araştırma ve tecrübedir. O halde eleştirel düşünme, kişiye yalnızca manipülasyona karşı argüman

sağlamakla kalmaz, ayrıca önceden bilinmeyen veya saklı kalan şeyler ortaya çıktıkça yeni bakış açıları da kazandırır (Wood, 2002). Facione (2015) eleştirel düşünme sürecinde kullanılması gereken becerileri şöyle açıklar:

1. Yorum: Bilgilerin kavranması ve anlamlarının izah edilmesi. Grafikler, tablolar ve metinler gibi çeşitli veri kaynaklarının analizi de buna dahildir.

2. Analiz etme: Bilgi, tartışma ve düşüncelerin yapılandırılma biçimlerini ve birbirleriyle olan bağlantılarını saptama. Bu beceri, çıkarımları ve bulguları değerlendirmeyi kapsamaktadır.

3. Değerlendirme: Argümanların ve delillerin doğruluğunu ve tarafsızlığını ve güvenilirliğini belirlemek. Bu sağlanan bilgilerin doğruluğunu, kaynakların, bireyin algısının, tecrübelerinin, muhakemesinin, düşüncelerinin karşıladığı ifadelerin güvenilirliğini değerlendirmeyi içerir.

4. Açıklama: Bir kimsenin muhakeme sonuçlarını bütünlüklü bir biçimde ortaya koyma becerisidir. Bir başka deyişle, vardığı sonuçların dayandığı kanıtsal, bağlamsal, metodolojik, kritik ve kavramsal hususlar bakımından akıl yürütmeyi açıklayıp gerekçelendirmektir.

5. Çıkarım: Rasyonel sonuçlara varmak için ihtiyaç duyulan unsurları belirlemek; varsayım ve hipotezleri formüle etmek ile ilgili verileri değerlendirmek ve verilerden, beyanlardan, prensiplerden, delillerden, yargılardan, inançlardan, fikirlerden, kavramlardan, tanımlardan, sorulardan veya diğer temsili yöntemlerden elde edilen sonuçları ortaya çıkarmak.

6. Öz düzenleme: Bireyin kendi zihinsel etkinliklerini, bu etkinliklerde kullandığı unsurları ve elde ettiği sonuçları devamlı olarak denetlemesi, kendi muhakeme tarzını ve sonuçlarını devamlı olarak sorgulaması, sınaması, değerlendirmesi ve düzeltme amaçlı bir bakış açısına sahip olması.

Eleştirel düşünme eğitimi tüm kademeler için önemlidir. Akınoğlu (2003)'na göre bütün derslerde düşünme gereklidir ve eleştirel düşüncenin temelinde "neden?" sorusu yer alır. Eleştirel düşünme süreci, bu soruyu tekrar sormayı öğrenme sürecidir. Öğrencilerin, eleştirel düşünme yeteneği kazanarak mezun olmaları önemlidir. Bu sebeple eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi öğretmenler, okul yöneticileri ve müfettişler de

uygulanmalıdır. Böylece, düşünme becerilerine elverişli okul ve ders ortamı düzenlenebilir.

Sanat eserini daha iyi anlayabilmek için analiz ve yorumlama yapılır. Sanat eserlerini, sadece yapıtın dışsal özelliklerini değil, aynı zamanda içsel anlamını ve etkileşimini de anlamaya çalışmayı gerektirir. Araştırmacı yaklaşım, öğrencilere yapıtın bağlamsal, kültürel ve tarihsel arka planını göz önünde bulundurma fırsatı sunar. Bu da onları sadece estetik yönlerini değil, aynı zamanda eserin nasıl bir zaman diliminde ortaya çıktığını ve hangi toplumsal, politik veya kültürel faktörlerin etkilediğini anlamaya teşvik eder. Bu tür eleştiriler, katılımcılarına eserle derinlemesine etkileşime girmeyi ve çeşitli bakış açılarından ele almayı öğretir. Herkesin bakış açısı farklı olabilir ve bu çeşitlilik, tartışma ve öğrenme sürecini zenginleştirir. Ayrıca, eleştiri sürecinin esnekliği, öğrencilere farklı zamanlarda esere farklı bir bakış açısıyla yaklaşma ve bu sayede sürekli olarak yeni şeyler keşfetme fırsatı verir. Bu, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirirken aynı zamanda sanatın esnek ve sürekli değişen doğasını da anlamalarına yardımcı olur. (Kırıçoğlu ve Stokrocki, 1997). Sanat eserini her zaman anlamlandırma ve yorumlama yapmaya açıktır. “Sanatçı kendi zihninde bir dünya oluşturur ve bu dünyayı esere aktarır ancak okurun (alımlayıcının, seyircinin, dinleyicinin; ne şekilde adlandırılırsa adlandırılırsın) zihninde bu dünya aynı şekilde oluşması için sanatçının eserde kullandığı gösterge, izleyenin zihninde de var olmalıdır” (Ziss, 2016 s.87).

1.6. Görsel Düşünme Stratejileri

"Görsel düşünme stratejisi", başlangıçta öğrencilerin sanat eserlerini anlama becerilerini geliştirmek amacıyla tasarlanmıştır. Ancak bu strateji, öğrencilerin yaratıcı ve eleştirel düşünme yetilerini güçlendirmelerine yardımcı olmak suretiyle diğer öğrenme alanlarına da uygulanabilir hale getirilmiştir. Örneğin, sanat eğitiminde yaratıcılık ve görsel düşünme arasındaki ilişki derinlemesine incelenmiştir. Elde edilen bulgular, görsel düşüncenin öğrencilerin esnek düşünme kapasitelerini artırdığını ve problemleri etkili bir biçimde çözmelerine olanak tanıdığını ortaya koymuştur. Bu bağlamda, araştırmacılar görsel düşünmenin sanat eğitiminde yaratıcılığı teşvik etmek için önemli bir araç olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır (Lee MY. A 2006).

1.7. Görsel düşünme stratejilerinin eğitimdeki rolü ve etkisi

Görsel düşünme stratejisi doğru uygulandığında, öğretmenler öğrencilere aşağıdaki konularda destek sağlamaktadır:

1. **Sanat eserlerine (resimlere) odaklanma:** Öğrencilerin sanat eserlerini derinlemesine incelemelerini teşvik ederek, görsel öğeleri anlamlandırmalarına yardımcı olur.
2. **Gözleme dayalı analiz:** Öğrencileri, gördüklerini dikkatlice gözlemleyip açıklamalarını teşvik ederek, görsel bilgiyi anlamalarını ve ifade etmelerini destekler.
3. **Fikirleri desteklemek için kanıtlar sunma:** Öğrencilere, fikirlerini güçlendirmek için görsel kanıtlar sunma becerisi kazandırarak, analitik düşüncelerine ve argümanlarını desteklemelerine olanak tanır.
4. **Başkalarının görüşlerini dinleme ve dikkate alma:** Öğrencilere, farklı perspektifleri anlama ve değerlendirme yeteneği kazandırarak, empatik iletişim ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur.
5. **Çeşitli konuları kapsayan tartışmaları teşvik etme:** Öğrenciler arasında çeşitli konuları keşfetmelerini ve farklı bakış açılarını tartışmalarını sağlayarak, geniş bir düşünsel ufuk açmalarına ve zenginleşmiş bir öğrenme deneyimi yaşamalarına katkıda bulunur.

Bu yaklaşım, öğrencilerin görsel düşünme becerilerini güçlendirirken aynı zamanda eleştirel düşünme, iletişim ve problem çözme yetilerini geliştirmelerine imkân tanır (Yenawine, 2014).

Görsel düşünme stratejileri, eğitim sürecinde öğrencilere pek çok fayda sağlar ve öğretmenlerin bu stratejileri kullanırken öğrenciler arasında etkili iletişim ve öğrenme ortamının oluşturulmasına katkıda bulundurulur. Öğretmenler, öğrencilerin farklı gözlemler yapmalarına ve bilgi parçalarını fark etmelerine imkân tanıyarak, öğrenciler arasında derinlemesine konuşmanın gelişmesine destek olmalıdırlar. Bu süreçte, öğretmenler genellikle rehber rolünü üstlenirken, öğrencilerin gözlem yapma, düşünme ve gördüklerini ifade etme süreçlerinde aktif rol almalarını teşvik etmelidirler. Öğrenciler, görsel düşünme stratejilerini kullanarak sanat eserlerini analiz etmeye yönelik becerilerini

geliştirirken, aynı zamanda kendi gözlemlerini ve yorumlarını paylaşma konusunda da güçlenirler. Öğretmenlerin görsel düşünme stratejileri tartışmalarında duyarlı bir tutum sergilemeleri önemlidir. Bu, öğrencilerin bireysel görüşlerini kabul etmelerine ve birbirlerinin fikirlerine saygı duymalarını sağlar. Bu açıklık ve tarafsızlık, öğrencilerin yaratıcılık ve görsel düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olurken, aynı zamanda eleştirel düşünme ve iletişim yetilerini pekiştirmelerine de katkıda bulunur. Görsel düşünme stratejileri sınıf ortamında etkili öğrenme ve öğretme süreçlerini destekler. Bu stratejiler, öğrencilerin görsel sanat eserlerini anlamalarını derinleştirirken, öğretmenlerin de öğrenci merkezli bir yaklaşımla etkili bir şekilde rehberlik etmelerine olanak tanır. (Yenawine P.2014).

1.8. Görsel düşünme stratejilerinin öğretim yöntemleri ve uygulamaları

Görsel düşünme stratejisinin etkin bir şekilde uygulanması için öğretmenler, öğrencilerin derinlemesine düşüncelerini teşvik etmek amacıyla belirli açık uçlu sorular da sunarlar. Bu sorular, öğrencilerin bilişsel alışkanlıklarını yönlendirmeye yardımcı olacak şekilde düzenlenmiştir:

1. **Bu resimde neler oluyor?:** Öğrencilerin görsel unsurları tanımlamalarını ve anlamlandırmalarını teşvik eder.
2. **Bunu söylemene neden olan ne görüyorsun?:** Öğrencilerin resmi analiz etmelerini ve kendi yorumlarını geliştirmelerini sağlar.
3. **Daha fazla ne bulabiliriz?:** Öğrencilerin derinlemesine gözlem yapmalarını ve resmin farklı yönlerini keşfetmelerini teşvik eder.

Bu soruların periyodik olarak tekrarlanması, öğrencilerin görsel düşünme süreçlerini derinleştirir ve eleştirel gözlem yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olur. Bu şekilde, öğretmenler öğrencilerin sanat eserlerini anlamalarını sağlayarak görsel düşünme becerilerini pekiştirmiş olurlar (Yenawine, 2014).

İKİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Benzer Araştırmalar

Bu bölümde Türkiye’de “Görsel Düşünme Stratejilerinin Görsel Sanatlar Öğretmen Adayları Üzerindeki Etkisi” ile ilgili varsa benzer veya yakın akademik çalışmaların özetleri yer almaktadır.

Alanyazın taraması yapıldığında Türkiye’de görsel düşünme stratejiler ile ilgili çalışmaların çok az olduğu görülmüştür. Bu sebeple bölümde görsel düşünme stratejileri ile dolaylı ilgisi olan ve bu çalışmaya katkı sağlayacak bazı çalışmalara yer verilecektir.

Bu çalışmalardan ilki Eraslan (2017)’ın hazırladığı “Teori ve Uygulamada Görsel Düşünme Stratejileri” adlı çalışmada, görsel düşünme stratejilerinin tarihsel gelişimini, kavramsal içeriğini ve uygulama süreçlerini literatüre dayalı olarak inceler. Görsel düşünme ve görsel okuryazarlık becerilerinin günümüzdeki önemi, insanların görsellerle etkileşim ve ilişkiler kurduğu görsellerle çevrili dünyada ortaya çıkar. Görsel düşünme stratejileri, sanat aracılığıyla eleştirel düşünme becerilerini uyararak bilişsel ve estetik gelişimleri destekleyen etkili bir yöntemdir. Çalışma, görsel düşünme stratejilerinin estetik gelişimi güçlendirmenin yanı sıra görsel okuryazarlık, eleştirel düşünme ve problem çözme gibi becerileri geliştirdiğini ortaya koyar. Ayrıca, öğrencilerin akranlar arasındaki işbirliğine dayalı etkileşimler içinde saygılı bir şekilde çalışmasını teşvik ettiği gözlemlenir. Değerlendirmeler, farklı araştırmalardan elde edilen sonuçlar ve yorumlar bir araya getirilerek tartışılır. İlgili tespitler ve öneriler, görsel düşünme stratejilerinin eğitimdeki rolünü ve potansiyelini daha iyi anlamamıza katkı sağlar. Bu bağlamda, görsel düşünme stratejilerinin öğrencilerin çok yönlü gelişimine olumlu katkılar sağladığını vurgulamıştır.

Köksal'ın (2019) ise “Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Görsel Düşünme Süreçleri” adlı çalışmasında, Psikolog Housen, düşünme ile dil arasındaki bağlantıyı araştırmıştır. Araştırmalarında insanlar sanatsal bir eserine baktıklarında hissettikleri ve düşündükleri üzerinde durmuştur. Bu kapsamda, beş temel izleyici modelinden ilk ikisini kapsayan Başlangıç Düzeyindeki İzleyiciler için Housen ve Yenawine eğitim ortamlarında kullanılabilecek Görsel Düşünme Stratejileri adlı eğitim programını geliştirmişlerdir. Araştırmanın amacı öğrenme ortamlarında öğrencilerin görsel düşünme süreçleri ve etkileşimlerini tespit etmektir. Çalışma ortaokul 6. Sınıf öğrencileri ile uygulanmıştır. 10 oturum boyunca Görsel Düşünme Stratejilerinin uygulandığı bir çevrede veriler içerik analizi yoluyla saptanmıştır. Üç tema (izleyen, yapılandırıcı izleyen ve etkileşim) ve bunlarla ilgili alt temalar oluşturulmuştur. Katılımcıların sanat eserlerine ilgi duydukları, oturumlar devam ettikçe birbirleriyle daha çok etkileşimde bulundukları ve başlangıç düzey izleyici özellikleri gösterdikleri saptanmıştır. Pek çok beceri ediniminin çalışma sonuçları ile desteklendiği Görsel Düşünme Stratejilerinin (GDS) uygulandığı ortamlarda eleştirel düşünme, etkili iletişim, problem çözme, empatik düşünme ve problem çözme gibi beceri kazanımlarının incelendiği araştırmalar yapılabilir. Çiftçi (2018) “Nöroestetik ve Görsel Düşünme Perspektifinden Sanatsal ve Bilimsel Yaratıcılık” adlı çalışmasında, sanat ve bilim, ulusların rekabet gücünü oluşturan önemli unsurlardır. Çiftçi, bu araştırma ile, Görsel düşünmenin yaratıcılıktaki rolünü açığa çıkarmaya odaklanır. Beynin yapılanması, Gestalt, nöroestetik ve ayna nöron gibi kavramlar incelendi. Ayrıca, zihin modelleri bağlamında beyin fonksiyonları ele alındı. Sanat ve bilim alanlarında faaliyet gösteren bireyler incelenerek sanatsal ve bilimsel yaratıcılık arasındaki ilişki araştırıldı. Görsel sanat eserleri ve kullanılan iletişim teknikleri bir toplumun görsel okuryazarlık seviyesini gösterir. Beş farklı stratejik bakış açısını yansıtan beyin yapılanması ortaya kondu. Tarihsel sanat örnekleri kullanılarak, sanatın periyodik tablosu oluşturuldu. Görsel-uzamsal zekâ, deneyim ve eğitimler kişilerin görsel düşünmeye yönelik benzersiz tutumlarını ortaya koyar. Sanatsal ve bilimsel yönden başlıca örnekler incelenip analiz edilerek görsel düşünmenin rolü tartışıldı. Özellikle, sanat ve bilim alanlarında faaliyet gösteren bireylerin çoklu becerilere sahip olduğu görüldü. Bu bulguların ışığında, uluslararası rekabet için yeni bir inovasyon kültürünün inşa edilmesinin ihtiyacı vurgulanmıştır. Görsel-uzamsal zekâ bakımından yetenekli gençlerin saptanıp özel destek verilmesi önerildi. Ek olarak, görsel düşünmenin lise eğitimindeki önemi üzerinde

durulmalıdır şeklinde ifade etmiştir. Gemalyaman (2014) “Görsel Sanatlar Eğitiminde Görsel Okuryazarlık ve Temel Tasarım Öğretim” adlı çalışmasında, teknolojik gelişmelerin etkisiyle görsel okuryazarlık konusu ele alındı. Değişen değerlerin ve görsel kültür-çevre ilişkilerinin etkisiyle, görsel sanat eğitimi, görsel okuryazarlık ve temel tasarım eğitimi incelendi. Görsel sanat öğretmenleri ve sanatçıların eğitimi, görsel okuryazarlık açısından değerlendirildi. İlkokul düzeyinde görsel sanat dersi öğretmenlerinin toplumdaki görsel okuryazarlık düzeyine olan etkisi üzerinde duruldu. Ayrıca, görsel sanat öğretmenlerinin karşılaştığı zorluklar incelendi. 21. yüzyıl öğretmenin neden görsel okuryazar olması gerektiği bilimsel veriler ile açıklanmış ve öneriler sunulmuştur. (Taşkesen ve Ekici) 2020 “Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Sanat Okuryazarlık Düzeyleri ile Estetik Beğeni Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı araştırma, resim-iş eğitimi öğrencilerinin estetik beğeni ve sanat okuryazarlığı seviyelerini belirlemeyi ve bu iki alan arasındaki ilişkiyi anlamayı amaçlamıştır. Araştırma, 2018-2019 öğretim yılında Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde resim-iş eğitimi alan 63 öğrenciyle yapılmıştır. Estetik beğeni ölçeği ve sanat okuryazarlığı ölçeği kullanılarak veri toplanmıştır. Araştırma sonuçları, öğretmen adaylarının sanat okuryazarlık ve estetik beğeni düzeylerinin iyi olduğunu ancak cinsiyetin bu düzeyleri etkilemediğini göstermektedir. Ancak, sınıf düzeyinin artmasıyla birlikte sanat okuryazarlık düzeylerinde artış gözlenmiş bu artışın anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin resimlerin ana fikirleri ve renkleri hakkında bilgi sahibi oldukları ancak biçim ve tasarım konularında yeterli bilgiye sahip olmadıkları gözlemlenmiştir. Yeşildağ-Hasançelebi ve Günel (2013) “Argümantasyon Tabanlı Bilim Öğrenme Yaklaşımının Dezavantajlı Öğrencilerin Fen Bilgisi Başarılarına Etkisi” adlı çalışmalarında ilköğretim seviyesindeki öğrencilerin kimya konularındaki başarılarını artırmak amacıyla Argümantasyon Tabanlı Bilim Öğrenme (ATBÖ) yaklaşımının etkisini araştırmaktadır. Araştırma, Erzurum ilindeki düşük sosyoekonomik düzeydeki bir ilköğretim okulundaki 8. sınıf öğrencileri üzerinde yarı deneysel bir şekilde yürütülmüştür. Deney ve kontrol grupları, aynı öğretmen eşliğinde eşit zaman dilimlerinde aynı müfredatı takip eden öğrencilerden oluşmaktadır. Uygulamalara başlamadan önce, sınıflardan biri kontrol grubu olarak, diğeri ise uygulama grubu olarak rastgele seçilmiştir. ATBÖ yaklaşımı, deney grubundaki öğrencilere "Maddenin yapısı ve özellikleri" ünitesinde araştırma ve sorgulama temelli argümantasyon aktiviteleri

uygulanmıştır. Öğrenciler, bu aktiviteleri küçük gruplar halinde gerçekleştirmiş ve ardından bireysel olarak rapor tutulmuştur. Ölçüm araçları olarak, çalışmada 9 çoktan seçmeli ve 4 açık uçlu sorudan oluşan ünite tabanlı testler hem öntest hem de sontest olarak uygulanmıştır. Sonuçlar, ATBÖ yaklaşımının ilköğretim düzeyinde maddenin yapısı ve özellikleri ünitesinde kullanılmasının öğrencilerin akademik başarısını artırdığını göstermektedir. Ayrıca, öğrencilerin ATBÖ raporlarından aldıkları puanlar ile sontest puanları arasında olumlu bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu çalışma ATBÖ' nün öğrencilerin kimya öğrenimindeki anlayışını güçlendirdiğini ve akademik başarılarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir şeklinde ifade etmişlerdir. Hiçde ve Aktamış (2023) “Araştırma-Sorgulamaya ve Argümantasyona Dayalı Öğretimin Argümantasyon, Araştırma-Sorgulama ve Bilimsel Süreç Becerilerine Etkisi” adlı çalışmada çalışmada, fen öğretiminin argümantasyon temelli ve araştırma-sorgulama temelli yöntemlerinin lisans öğrencilerinin argümantasyon becerileri, araştırma-sorgulama becerileri ve bilimsel süreç becerileri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Fen bilgisi öğretmenliği anabilim dalı öğrencileri üzerinde yapılan deneyde, argümantasyon ve araştırma-sorgulama temelli etkinlikler bağımsız değişkenler olarak belirlenirken, argümantasyon becerisi, araştırma-sorgulama becerisi ve bilimsel süreç becerisi bağımlı değişkenler olarak ele alınmıştır. Verilerin analizi için t-testi ve tek faktörlü ANOVA testleri kullanılmıştır. Çalışmanın sonuçları, argümantasyon etkinliklerinin argümantasyon becerilerini, araştırma-sorgulama etkinliklerinin ise araştırma-sorgulama becerilerini istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaştırdığını göstermektedir. Bunun yanı sıra hem argümantasyon temelli hem de araştırma-sorgulama temelli etkinliklerin ardından bilimsel süreç becerilerinin istatistiksel olarak arttığı tespit edilmiştir. Bu bulgular, argümantasyonun ve araştırma sorgulamanın fen öğretimindeki önemini vurgulamakta ve öğrencilerin bu becerilerini geliştirmek için bu yöntemlerin kullanılmasının gerekliliğini göstermektedir. Argümantasyon, öğrencilerin fen bilimlerindeki kavramları anlamalarını ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerini sağlarken, araştırma-sorgulama ise öğrencilerin bilimsel yöntemi anlamalarına ve uygulamalarına yardımcı olur. Dolayısıyla, fen öğretiminde bu becerilerin geliştirilmesine odaklanan argümantasyon temelli ve araştırma-sorgulama temelli etkinliklerin kullanılması, öğrencilerin bilimsel düşünme ve araştırma becerilerini güçlendirebilir şeklinde ifade etmiştir.

Uc ve Benzer (2021) “Yazma Etkinlikleriyle Yürütülen Argümantasyon Uygulamalarının Ortaokul Öğrencilerinin Yaratıcı Yazmalarına ve Kavram Öğrenmelerine Etkisi” Bilim öğrenmede dilin ve yazmanın önemi büyüktür, çünkü argümantasyon bilimsel bir tartışma eylemidir ve genellikle bilimsel yazıyı içerir. Ancak, bireylerin günlük hayatta bile yazma konusunda zorluk çektikleri düşünüldüğünde, bilimsel dilde yazma süreci daha da zorlayıcı olabilir. Bu nedenle, bu çalışmada yazma süreçlerinin bilim öğrenmesinde nasıl kullanılabileceği ve öğrencilere ne gibi faydalar sağlayabileceği incelenmiştir. Ortaokul 7. sınıf fen bilimleri dersinde "Kuvvet ve Enerji" ünitesinde yazma etkinlikleri ile yürütülen argümantasyon uygulamalarının (YEYAU) öğrencilerin yaratıcı yazma yeteneklerine ve kavram öğrenmelerine etkisi araştırılmıştır. Deney ve kontrol gruplarından oluşan toplam 54 öğrenciyle yapılan bu çalışmada karma yöntemlerden sıralı açıklayıcı desen kullanılmıştır. Nicel yöntem olarak deneysel desen, nitel yöntem olarak ise uygulama sonrası öğrencilerle yapılan görüşmeler kullanılmıştır. Çalışmada, Yaratıcı Yazma Ürünlerini Değerlendirme Ölçeği ve Kavram Öğrenme Testi kullanılarak veri toplanmıştır. Öğrencilerin yaratıcı yazma becerileri için SPSS 25 programı kullanılmış, kavram öğrenmeleri ise Abraham ve diğerlerinin geliştirdiği kavrama düzeyi gruplandırması ile değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, deney grubundaki öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinde olumlu bir artış olduğu, kavram öğrenme düzeylerinin ise kısmen anlamaya doğru bir artış gösterdiği ve öğrenci görüşlerinin nicel sonuçları desteklediği bulunmuştur. Çalışma argümantasyona dayalı yazma etkinliklerinin öğrenciler üzerinde yaratıcı yazma yeteneklerinin ve kavram öğrenmelerini iyileştirmede verimli olduğunu göstermektedir şeklinde ifade etmiştir.

Durhan (2021) “Eleştirel Düşünme: Bir Sokratik Sorgulama Metodoloji” adlı çalışmasında eleştirel düşünme, düşüncenin kalitesini ve doğruluğunu değerlendirme becerisidir. Bu düşünme tarzı, düşüncenin her yönünü mantıksal bir çerçeve içinde inceleyerek daha yüksek bir kaliteye ulaşmasını sağlar. Eleştirel düşünme aynı zamanda bir öğretme ve öğrenme yöntemi olarak da işlev görür; bireyin kendi düşüncelerini sorgulayarak varoluşunu anlamasına ve değerlendirmesine yardımcı olur. Bu düşünme tarzının temeli, bireyin kendi düşünce sürecine odaklanması ve sorgulama tekniğini benimsemesidir. Sokrates'in diyalektiği, eleştirel düşünme üzerine organize edilmiş bir çerçeve sunar. Sokrates, sürekli sorgulayan ve araştıran bir zihin modeli sunar ve bu model, eleştirel düşüncemizi organize etmek için faydalı bir araç olarak geliştirilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, eleştirel düşünme örneği olarak Sokratik sorgulama tarzını kullanarak eleştirel düşünme biçimini incelemektir. Bu şekilde, eleştirel düşünme sürecini daha iyi anlamak ve sokratik sorgulamanın bu sürece nasıl katkı sağladığını anlamak amaçlanmıştır şeklinde ifade etmiştir. Şeker (2022)'e göre Türkçe eğitimi, bilgiyi aktaran bir süreç değil, beceri geliştirmeye odaklanan bir süreçtir. Amacı, okuduğunu ve dinlediğini anlayan, anladıklarını etkili bir şekilde konuşma ve yazma becerileri ile ifade edebilen bireyler yetiştirmektir. Bunun yanı sıra, eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcı düşünme, araştırma gibi düşünme becerilerini geliştirmek de hedeflenir. Dil becerileri ile düşünme becerileri arasında sıkı bir ilişki olduğu için, Türkçe derslerinde düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklere yer verilmesi önemli olduğunu ifade eder. Akınoğlu (2003)'nın “Bir Eğitim Değeri Olarak Düşünme” adlı çalışmasında yirmi birinci yüzyılda toplumlar bilgiye ulaşma, bilgiyi dağıtma ve paylaşma gibi becerileri edinme ihtiyacı hissetmektedir. Bu becerileri etkin ve faydalı bir şekilde kullanabilmek için düşünme, özellikle de eleştirel düşünme çok önemli bir eğitim unsuru olarak kabul görmektedir. Eleştirel düşünme, düşüncenin üzerine düşünme becerisidir ve çaba ve zaman gerektirir. Eleştirel düşünme becerisinin öğretilebilmesi için uygun süreçlerin ve ortamların oluşturulması önemlidir. Eleştirel düşünmenin adımlarını ve gelişiminin önündeki güçlükleri tanımak eğitim açısından son derece önemlidir. Eleştirel düşünürler gerçeğe ve sağlam muhakemeye büyük tutku duyarlar. Eleştiri, bireylerin hem kendilerini hem de öğrendiklerini yenileme ihtiyacını doğurmaktadır. Eleştirel düşünme sadece statükoyu eleştirmekle kalmaz; aynı zamanda çözümleri ve alternatifleri ortaya koymak, örneklemek anlamına geldiğini ifade etmiştir. Bulut (2018) “Güncel Sanatı (Kavramsal) Anlamaya Çalışmak” adlı çalışmasında günümüz sanat anlayışı bağlamında kavramsal sanatın görünmeyen yönlerinin ortaya çıkarılması ve yorumlanması amaçlanmıştır. Araştırmanın problemi, kavramsal sanatın düşünsel yapısını anlamaya ve anlatmaya yöneliktir. Metodoloji, kavramsal sanatla ilgili bilgilerin, yorumların ve değerlendirmelerin incelenmesiyle şekillendirilmiştir. Bu doğrultuda, kavramsal sanatın ne olduğu ve düşünsel boyutu hakkında geniş bir literatür taraması yapılmıştır. Araştırma, kaynak taraması ve betimsel yöntemler kullanılarak yürütülmüştür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma karma araştırma modeli olarak desenlenmiştir. “Karma araştırma, nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı bir araştırma yöntemidir. Karma araştırma yöntemi, nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanılarak, bu yöntemlerle ilgili araştırma problemlerinin daha iyi anlaşılmasına olanak verir” (Creswell, 2012). Araştırmada iki farklı paradigma doğrultusunda toplanan verilerin karşılıklı olarak birbirlerini sınamasını sağlamak amacıyla karma araştırma modellerinden üçleme/sınama (Triangulation) modeli kullanılmıştır. “Üçleme bir araştırma probleminin aynı boyutunu incelemek üzere aynı araştırma sorusunu çalışırken, birden fazla yöntemin kullanılmasını ifade eder. Üçleme/sınama araştırma sonuçlarını kuvvetlendirir ve zenginleştirir, kabul edilebilir hale getirir” (Hesse ve Biber, 2010). Araştırmada ayrıca öğretmen adaylarının görsel okuryazarlıklarını ve eleştirel düşünme becerilerini ölçmek için nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. “Tarama modeli, araştırmacının yapmış olduğu çalışmada değişkenlerin ya da faktörlerin üzerinde birtakım yönlendirmelerin yapılmadığı araştırma modelidir” (Karasar, 2012, s. 79).

Yazma becerisini ölçmek için nitel yöntemlerden betimsel analiz kullanılmıştır. “Bu analiz türünde araştırmacı görüştüğü ya da gözlemiş olduğu bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilmektedir. Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır” (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Resim-iş Anabilim Dalında öğrenim gören amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile seçilmiş öğrencilerinden oluşturulmuştur. Amaçsal örnekleme “Çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır” (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2018. s.92). Ölçüt (Kriter) Örnekleme ise Marshall & Rossman’ a göre (2014) önceden belirlenmiş bir dizi kriteri karşılayan tüm vakaların incelenmesidir.

3.3. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi ve Uygulanması

Araştırmada veri olarak kullanılan nicel nitelikli öntest ve sontest verileri Görsel Okuryazarlık Ölçeği, Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçekleri ile toplanmıştır. Araştırmanın nitel verileri ise, yarı yapılandırılmış görüşme formları ve eğitim süreçlerine ilişkin sesli görüntü kayıtları üzerinden toplanmıştır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada için gerekli veriler toplanması amacıyla iki ölçme aracı kullanılmıştır. Bunlar (1) Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Ölçeği (2) Görsel Okuryazarlık Yeterlilikleri Ölçeği’dir. Her bir ölçeğe ait ayrıntılı bilgiler aşağıda ayrı başlıklar ile verilmiştir.

Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Ölçeği ve Görsel Okuryazarlık Yeterlilikleri Ölçeği ilişkin geçerlilik güvenirlik çalışmalarına ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

3.5. Eleştirel (Kritik) Düşünme Ölçeği:

Semerci (2016) tarafından geliştirilen EDE ölçeği 49 madde 5 boyuttan oluşan bir ölçektir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 1081 öğretmen ve öğrencinin vermiş olduğu cevaplar üzerinden 0.963 olarak bulunmuştur. Ayrıca ölçeğin alt boyutlarına ilişkin iç tutarlılık katsayısı üstbilgi 0.899, esneklik 0.892, sistematiklik 0.903 azim ve sabır 0.836 ve açık fikirlilik 0.672 olarak bulunmuştur. En düşük güvenirlik katsayısının kabul edilebilir olduğu değerlendirilmiştir. Geçerlilik çalışmasında ise ölçeğe doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Program çıktısında kay-kare değeri 2778.981 olarak bulunmuştur. Kay-kare (x2) serbestlik derecesi, $2778.981/1073 < 3$ olduğundan kabul edilebilir bir model uygunluğundan söz edilebilir olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca makalenin içlerinin

uyum iyiliği indeksinin (GFI=0.903) 1'e yakın olması ve yaklaşık hatalarının ortalama karekökü (RMSEA=0.038) değerinin uygun olması bu uyumu desteklediği ifade edilmiştir. (Semerci, 2016, s,733)

3.6. Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Ölçeği:

Kiper, Arslan, Kıyıcı ve Akgün (2012) tarafından geliştirilmiş olan görsel okuryazarlık düzeyini ölçmek amacıyla Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Ölçeği kullanılmıştır. 29 maddelik Görsel Okuryazarlık Ölçeğinin iç tutarlık .94 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarının iç tutarlık katsayısı; ofis yazılımları kullanılarak görsellere önem verme .89 yayınlanan görsel materyalleri örnekleme .83 görsel yorumlama 86 gündelik karşılaşılan görsel mesajlar .78 araçlardan yararlanarak görsellik üretme .77 ve görsellerdeki mesajları algılama .68 olarak bulunmuştur elde edilen bu değerler ölçeğin güvenilir olduğunu gösterir. (Kiper, Arslan, Kıyıcı ve Akgün, 2012). Ölçeğin araştırmadaki Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı ise .95 olarak bulunmuştur.

3.7. Ölçüm Güvenirliği

Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Ölçeği öntest güvenirliğini test etmek için resim-iş öğretmenleri ile yapılan analizde ölçüm güvenirliği Cronbach Alfa katsayısının, öntest .955 sontest .950 olarak bulunmuştur.

Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Ölçeği öntest Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Geçerli ölçek sayıları, yüzdeleri ve hesaplanan Cronbach Alpha katsayıları tablo 3.1'de verilmiştir.

Tablo 3.1: Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Cronbach Alpha Katsayıları

Ölçek		N	%	Cronbach Alpha Katsayısı	Madde Sayısı
Ön EDE	Geçerli	20	100	,955	49
	Geçersiz	0			
Son EDE	Geçerli	20	100	,950	49
	Geçersiz	0	0		

Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Ölçeği öntest güvenirliğini test etmek için resim-iş öğretmenleri ile yapılan analizde ölçüm güvenirliği Cronbach Alfa katsayısının, öntest .886 son test .816 olarak bulunmuştur.

Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Ölçeği öntest Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Geçerli ölçek sayıları, yüzdeleri ve hesaplanan Cronbach Alpha katsayıları tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 3.2: Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Cronbach Alpha Katsayıları

Ölçek		N	%	Cronbach Alpha Katsayısı	Madde Sayısı
Ön GOY	Geçerli	20	100	,886	29
	Geçersiz	0			
Son GOY	Geçerli	20	100	,816	29
	Geçersiz	0	0		

Araştırmanın nitel verilerinin geçerliliği araştırmanın tüm aşamalarının detaylı bir şekilde rapor edilmesiyle sağlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2013) nitel araştırmalarda geçerliğin en önemli ölçütlerinden birisinin toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırma sonuçlarına nasıl ulaşıldığının açıklanması olduğunu ifade etmişlerdir.

3.8. Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Ölçeği ve Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Ölçeğine İlişkin Normallik Analizleri

Eleştirel(Kritik) Düşünme Eğilimi Ölçeği ölçüm puanlarına ilişkin olarak medyan ve aritmetik ortalama ile basıklık-çarpıklık değerleri Tablo 3.3'te verilmiştir.

Tablo 3.3: Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Ölçeği Puanların Normallik Değerleri

Gruplar	$\bar{X}$	Ss	Ortanca	Çarpıklık	Basıklık
EDE	189,75	23,402	189,50	-,300	-,442

Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Ölçeği ölçüm puanlarına ilişkin olarak medyan ve aritmetik ortalama ile basıklık-çarpıklık değerleri tablo 3.4'te verilmiştir.

Tablo 3.4: Kendini Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Ölçeği Puanların Normallik Değerleri

Gruplar	$\bar{X}$	Ss	Ortanca	Çarpıklık	Basıklık
GOY	105,85	13,394	103,00	-,067	-,573

Tablo 3.3 ve 3.4 incelendiğinde, medyan ve puan ortalamalarının yakın oldukları aynı zamanda basıklık ve çarpıklık değerlerinin de kabul edilebilir sınırlar olan -1.5 +1.5 arasında yer aldığı görülmektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda EDE ve GOY ölçeklerine ilişkin veri setinin normal dağılım gösterdiği söylenebilir. Çarpıklık katsayısının standart hatasına bölünmesi ile elde edilen z- istatistiğinin 1.96'dan küçük çıkması dağılımın normalden aşırı sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir (Büyüköztürk, 2011, s. 42). Dağılımın normalliğine ilişkin bulgular dağılımın normal olduğu yönünde bulgular içerse de çalışma grubundaki öğrenci sayısının 30' un altında kalması sebebiyle araştırma verilerinin test edilmesinde non-parametrik testler kullanılmasına karar verilmiştir.

3.9. Yarı Yapılandırılmış Soru

Görüşme formu tarafından eğitim sürecine ilişkin öğrenci görüşlerini tespit etmek amaçlı yarı yapılandırılmış olarak uygulanan formdur. Araştırma sürecinde “eğitim sürecinin ne gibi katkıları olduğunu düşünüyorsunuz, eğitim sürecinin sizi geliştirdiğini düşündüğünüz yönü var mı? açıklar mısınız gibi sorulardan oluşturulacak olan formdur.

Argüman yazma: Öğrencilerin eğitim sonucunda verilen bir görsele ilişkin geliştirebilecekleri argümanların yazılı olarak toplandığı veri aracıdır. Argüman soruları olarak öğrencilere VTS uygulamaları kapsamında kullanılan sorular yöneltilir.

Argüman yazma aracında kullanılacak sorular:

Bu resimde neler oluyor?

Bunu söylemene neden olan ne görüyorsun?

Daha fazla ne bulabiliriz?

Bu sorular öğrencilerin sanat eserlerini anlamalarını sağlayarak eleştirel düşünme kapasitelerini artırmalarına olanak tanır (Yenawine, 2014).

3.10. Uygulama Çalışması

Bu araştırma, Görsel Düşünme Stratejilerinin Görsel Sanat Öğretmen Adayları Üzerindeki Etkisini incelemek amacıyla tasarlanmıştır. Araştırma süreci şu adımlardan oluşmuştur. İlk olarak, öğrencilere çalışma hakkında detaylı bilgi verilmiş; araştırmanın amacı, yapılacağı sıralama ve süreçler hakkında bilgi sunulmuştur. Gönüllü olan öğrenciler seçilmiş ve bu öğrencilerle iletişim bilgileri paylaşılmıştır. Sağlıklı ve düzenli bir iletişim sağlamak amacıyla bir sosyal iletişim ağı oluşturulmuştur. Araştırma, dekanlık izni alınarak üniversite dersliğinde 20 öğrenci katılımlarıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın başlangıcında ve sonunda, öntest ve sontest verilerini karşılaştırmak amacıyla Görsel Okuryazarlık Ölçeği ve Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği uygulanmıştır. Öğrencilere bu ölçekleri okuyup kendilerine en yakın gelen cevapları işaretlemeleri istenmiştir. Araştırmanın içeriğinde, her hafta sırasıyla beş resim kullanılmıştır. Resim 1: Jan Van Eyck, *Arnolfini'nin Evlenmesi*, 1434, tuval üzerine yağlı boya (82,2 cm × 60 cm), Londra Ulusal Galerisi. Resim 2: Salvador Dali, *Yeni İnsanın Doğuşunu İzleyen Jeopolitik Çocuk*, 1943, tuval üzerine yağlı boya (44,5 cm × 52 cm), Salvador Dali Müzesi. Resim 3: George Tooker, *The Subway*, 1950, tuval üzerine yağlı boya (47 cm × 92,7 cm), Whitney Amerikan Sanatı Müzesi. Resim 4: Georges Seurat, *Grande Jatte Adası'nda Bir Pazar Öğleden Sonrası*, tuval üzerine yağlı boya (207,6 cm × 308 cm), Chicago Sanat Enstitüsü. Resim 5: René Magritte, *Suikast Tehdidi*, 1927, tuval üzerine yağlı boya (150,4 cm × 195,2 cm), Modern Sanat Müzesi.

Her hafta, bu beş resim sırasıyla görsel düşünme stratejilerine yönelik sorular yönlendirilmiş ve öğrencilerden bu sorulara yanıt olarak argüman yazmaları istenmiştir. Toplanan veriler, kapsamlı bir analiz sürecine tabi tutulmuştur.

3.11. Verilerin Analizi

Araştırmanın nicel verileri SPSS 27. Analiz programıyla .05 anlamlılık düzeyinde analiz edilmiştir. Araştırmanın nicel verilerinden aynı grubun öntest ve sontest verilerini karşılaştırmak için non- parametrik testler kullanılmıştır. Non-parametrik testlerin

kullanılma gerekçesi çalışma grubuna dahil edilmiş öğrenci sayısının 30' un altında kalmasıdır. Dolayısıyla araştırmada farklı gruplara ait öntest ve sontest sonuçlarını karşılaştırmak için Mann Whitney U testi, aynı gruba ait öntest ve sontest verilerini karşılaştırmak için Wilcoxon test kullanılmıştır. Mann- Whitney U testi, iki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanların birbirinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test eder. Wilcoxon işaretli- sıralar testi ya da Wilcoxon eşleştirilmiş çiftler testi olarak bilinen bu teknik, ilişkili iki ölçüm setine ait puanlar arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla kullanılır (Büyüköztürk, 2011, s.155).

Araştırmanın nitel kısmını oluşturan görüşme verileri ise betimsel içerik analiz tekniği kullanılarak analiz edilecektir. “Bu analiz türünde araştırmacı görüştüğü ya da gözlemiş olduğu bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verebilmektedir. Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır” (Yıldırım ve Şimşek, 2003). “Nitel veri analizi, üzerinde çalışılan veriyle ilgili anlam üretmek ve veri setinde neyin temsil edildiğine dair açıklamalar geliştirmek amacıyla yapılan bir sınıflandırma ve yorumlama sürecidir. Bu süreç aynı zamanda rutin ve pratik uygulamalardaki yapıları, süreçleri veya alan sorunlarını keşfetmek ve tanımlamak için de başvurulan bir yoldur. Veri analizi sürecinin temel amacı ham veriden anlam çıkarmaktır. Bu amaçla araştırmacı okuduklarını, gözlemlediklerini ve katılımcılardan elde ettiği verileri yorumlamalı, azaltmalı ve sağlamlaştırmalıdır (Hilal, Baykal ve Memur, 2020, s. 380-381). Patton (2014) bu durumu önemli olan veriden elde edilen anlamı analitik bir süreçten geçirerek onu net bir şekilde aktarmak olduğu şeklinde ifade etmektedir. Ayrıca Maxwell' e (1996) göre nitel araştırmalarda farklı veri kaynaklarına dayalı veri toplamak araştırmacının “sistemik hata” yapma riskini ortadan kaldırır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Nicel verilere ilişkin Bulgular

Bu bölümde, eğitim fakültesinde Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Ölçeği ve Eleştirel (Kritik) Düşünme Ölçeği uygulanan öğretmen adaylarının, öntest ve sontest argüman yazma beceri verileri incelemek amacıyla yapılan araştırmada elde edilen bulgular sunulmuştur.

1.Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık düzeylerine etkisi ne düzeydedir?

Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık düzeylerine etkisini ölçmek amacıyla uygulanan öntest-sontest düzeyleri arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için yapılan Non-Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi sonuçları tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 4.1: Öğretmen Adaylarının Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Ölçeği Ortalama Puan Farklarına İlişkin Öntest-Sontest Düzeyleri Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi Sonuçları

GOY	Sıralar	n	Sıra Ortalaması	z	p
Görsel Okuryazarlık Öntest	Negatif Sıralar	0	-		
	Pozitif Sıralar	20	10,50		
Görsel Okuryazarlık Sontest	Eşit	0	-	-3,921	,000
	Total	20			

Tablo 4.1’de göre Yapılan Non-Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi sonucunda, öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık yeterlilik ölçeğinden aldıkları öntest ve sontest puanların sıra ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu belirlenmiştir. Bu fark, $p < .001$ düzeyinde anlamlıdır. Söz konusu farklılık sontest lehine gerçekleşmiştir. Görsel okuryazarlık yeterliliği ölçeği puanları arasındaki sıra ortalamalarına bakıldığında öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık ölçeği.

2.Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık alt boyut düzeylerine etkisi ne düzeydedir?

Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık yeterliliği alt boyutlarını ölçmek amacıyla uygulanan öntest ve sontest arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için yapılan Non-Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi sonuçları tablo 4.2’de sunulmuştur

Tablo 4.2: Öğretmen Adaylarının Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Ölçeği Alt Boyutları Öntest-Sontest Düzeyleri Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi Sonuçları

GOY Alt Boyutlar	Sıralar	n	Sıra Ortalaması	z	p
Ofis Yazılımı Öntest- Sontest	Negatif Sıra	1	1,50		
	Pozitif Sıra	19	10,97		
	Eşit	0	-	-3,867*	,000
	Total	20			
	Sıralar	n	Sıra Ortalaması	z	p
Yayınlanan Görsel Materyallerin Resimlenmesi Öntest- Sontest	Negatif Sıra	1	4,50		
	Pozitif Sıra	17	9,79		
	Eşit	2	-	-3,556*	,000
	Total	20			
	Sıralar	n	Sıra Ortalaması	z	p
	Negatif Sıra	2	3,25		

Tablo 4.2: Öğretmen Adaylarının Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Ölçeği Alt Boyutları Öntest-Sontest Düzeyleri Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi Sonuçları Devamı

Görsel Yorumlama Öntest- Sontest	Pozitif Sıra	18	11,31		
	Eşit	0	-	-3,687*	,000
	Total	20			

	Sıralar	n	Sıra Ortalaması	z	p
--	---------	---	-----------------	---	---

(Tablo 4.2'nin devamı)

Günlük Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Etme Öntest- Sontest	Negatif Sıra	1	1,00		
	Pozitif Sıra	16	9.50		
	Eşit	3	-	-3,595*	,000
	Total	20			

	Sıralar	n	Sıra Ortalaması	z	p
--	---------	---	-----------------	---	---

Araçlardan Yararlanarak Görsellik Üretme Öntest- Sontest	Negatif Sıra	1	6,00		
	Pozitif Sıra	19	10.74		
	Eşit	0	-	-3,701*	,000
	Total	20			

	Sıralar	n	Sıra Ortalaması	z	p
--	---------	---	-----------------	---	---

Görsellerdeki Mesajları Algılama Öntest- Sontest	Negatif Sıra	0	-		
	Pozitif Sıra	19	10.00		
	Eşit	2	-	-3,843*	,000
	Total	20			

Tablo 4.2'de Yapılan Non-Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi sonucunda, öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık yeterliliği alt boyutları, ofis yazılımı; negatif sıra (1,50) pozitif sıra (10,97) yayınlanmış görselleri gösteren materyaller; negatif sıra (4,50) pozitif sıra (9,79) görsel yorumlama, negatif sıra (3,25)

pozitif sıra (11,31)günlük karşılaşılan görsel mesajları ayırt etme; negatif sıra (1,00) pozitif sıra (9,50) araçlardan yararlanarak görsellik üretme; negatif sıra (6,00) pozitif sıra (10,74) görsel mesajları algılama; negatif sıra (,00) pozitif sıra (10,00) ölçmek amacıyla uygulanan öntest ve sontest arasındaki farkın sıra ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu fark, $p<.001$ düzeyinde anlamlıdır. Söz konusu farklılık sontest lehine gerçekleşmiştir. Görsel okuryazarlık yeterliliği ölçeği puanları arasındaki sıra ortalamalarına bakıldığında uygulama öncesine göre anlamlı bir artış olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

3.Cinsiyetlerine Göre öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık ön-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Cinsiyetlerine göre öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık ön-test düzeyleri arasındaki farkına ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 4.3'te gösterilmiştir.

Tablo 4.3: Cinsiyetlerine Göre Öğretmen Adaylarının Görsel Okuryazarlık Ön-Test Düzeyleri Arasındaki Farkına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	Sıra Ortalaması	n
GOY Öntest	Erkek	10,00	8
	Kız	10,50	12
Toplam			20
Görsel Okuryazarlık			
Mann-Whitney U		44,000	
Wilcoxo W		80,000	
z		-,309	
p		,757	

Tablo 4.3'te sıra ortalamalarına bakıldığında kız öğrencilerin sıra ortalamalarının (10,50), erkek öğrencilere göre (10,00) daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.3'te analiz sonuçları kız öğrencilerle, erkek öğrenciler arasında görsel okuryazarlık bakımından anlamlı farkın olmadığı görülmektedir, $U=44,000$ $p>.757$.

4.Cinsiyetlerine göre öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık son-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Cinsiyetlerine göre öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık son-test düzeyleri arasındaki farkına ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4.4: Cinsiyetlerine Göre Öğretmen Adaylarının Görsel Okuryazarlık Son-Test Düzeyleri Arasındaki Farkına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	Sıra Ortalaması	n
GOY Sontest	Erkek	11,63	8
	Kız	9,75	12
Toplam			20
Görsel Okuryazarlık			
Mann-Whitney U		39,000	
Wilcoxon W		117,000	
z		-,696	
p		,486	

Tablo 4.4’de sıra ortalamalarına bakıldığında erkek öğrencilerin sıra ortalamalarının (11,63), kız öğrencilere göre (9,75) daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.4’de analiz sonuçları kız öğrencilerle, erkek öğrenciler arasında görsel okuryazarlık bakımından anlamlı farkın olmadığı görülmektedir, $U=39,000$ $p>.,486$.

5.Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimi düzeylerine etkisi ne düzeydedir?

Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimi ölçmek amacıyla uygulanan öntest-sontest düzeyleri arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için yapılan Non-Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi sonuçları tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 4.5: Öğretmen Adaylarının Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Ölçeği Sıra Ortalaması Farklarına İlişkin Öntest-Sontest Düzeyleri Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi Sonuçları

EDE	Sıralar	n	Sıra Ortalaması	z	p
Eleştirel (kritik) Düşünme Öntest	Negatif Sıralar	0	-		
	Pozitif Sıralar	20	10,50		
Eleştirel (kritik) Düşünme Sontest	Eşit	0	-	-3,920	,000
	Total	20			

Tablo 4.5’de göre Yapılan Non-Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi sonucunda, öğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimi ölçeğinden aldıkları öntest ve sontest puanların sıra ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu belirlenmiştir. Bu fark, $p<.001$ düzeyinde anlamlıdır. Söz konusu farklılık sontest lehine gerçekleşmiştir. Eleştirel (kritik) düşünme eğilimi ölçeği puanları arasındaki sıra ortalamalarına bakıldığında öğretmen adaylarının uygulama öncesine göre anlamlı bir artış olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

6.Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimi alt boyutlarına etkisi ne düzeydedir?

Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının öğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimi alt boyutlarını ölçmek amacıyla uygulanan öntest ve sontest arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için yapılan Non-Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi sonuçları tablo 6’da sunulmuştur

Tablo 4.6: Öğretmen Adaylarının Öğretmen Adaylarının Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Ölçeği Alt Boyutları Öntest-Sontest Düzeyleri Arasındaki Farkın Anlamlılığını Test Etmek İçin Yapılan Non-Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi Sonuçları

EDE Alt Boyutlar	Sıralar	n	Sıra Ortalaması	z	p
Üstbiliş Öntest- Sontest	Negatif Sıra	0	-		
	Pozitif Sıra	20	10.50		
	Eşit	0	-	-3,923*	,000
	Total	20			
	Sıralar	n	Sıra Ortalaması	z	p
Esneklik Öntest- Sontest	Negatif Sıra	0	-		
	Pozitif Sıra	20	10.50		
	Eşit	0	-	-3,925*	,000
	Total	20			
	Sıralar	n	Sıra Ortalaması	z	p
Sistematiklik Öntest- Sontest	Negatif Sıra	0	-		
	Pozitif Sıra	19	10,00		
	Eşit	1	-	-3,826*	,000
	Total	20			
	Sıralar	n	Sıra Ortalaması	z	p
Azim ve Sabır Öntest- Sontest	Negatif Sıra	1	2,00		
	Pozitif Sıra	19	10.95		
	Eşit	0	-	-3,853*	,000
	Total	20			
	Sıralar	n	Sıra Ortalaması	z	p
Açık Fikirlilik Öntest- Sontest	Negatif Sıra	0	-		
	Pozitif Sıra	17	9,00		
	Eşit	3	-	-3,641*	,000
	Total	20			

Tablo 4.6’da Yapılan Non-Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi sonucunda, öğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimi alt boyutları, Üstbiliş; negatif sıra (,00) pozitif sıra (10,50) esneklik; negatif sıra (,00) pozitif sıra (10,50) sistematiklik; negatif sıra (,00) pozitif sıra (10,00) azim ve sabır; negatif sıra (2,00) pozitif sıra (10,95) açık fikirlilik; negatif sıra (,00) pozitif sıra (9,00) ölçmek amacıyla uygulanan öntest ve sontest arasındaki farkın sıra ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu fark, $p<.001$ düzeyinde anlamlıdır. Söz konusu farklılık sontest lehine gerçekleşmiştir. Eleştirel (kritik) düşünme eğilimi ölçeği puanları arasındaki sıra ortalamalarına bakıldığında uygulama öncesine göre anlamlı bir artış olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

7.Cinsiyetlerine göre öğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimi ön-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Cinsiyetlerine göre öğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimi ön-test düzeyleri arasındaki farkına ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 4.7: Cinsiyetlerine Göre Öğretmen Adaylarının Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Ön-Test Düzeyleri Arasındaki Farkına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	Sıra Ortalaması	n
EDE Öntest	Erkek	9,00	8
	Kız	11,50	12
Toplam			20
Eleştirel (kritik)Düşünme Eğilimi			
Mann-Whitney U		36,000	
Wilcoxon W		72,000	
z		-927	
p		, 354	

Tablo 4.7’de sıra ortalamalarına bakıldığında kız öğrencilerin sıra ortalamalarının (11,50), erkek öğrencilere göre (9,00) daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.7’de analiz sonuçları kız öğrencilerle, erkek öğrenciler arasında eleştirel (kritik) düşünme eğilimi bakımından anlamlı farkın olmadığı görülmektedir, $U=36,000$ $p>.,354$.

8.Cinsiyetlerine göre öğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimi son-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Cinsiyetlerine göre öğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimi son-test düzeyleri arasındaki farkına ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 4.8: Cinsiyetlerine Göre Öğretmen Adaylarının Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Son-Test Düzeyleri Arasındaki Farkına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	Sıra Ortalaması	n
EDE Sontest	Erkek	8,75	8
	Kız	11,67	12
	Toplam		20
Eleştirel (kritik)Düşünme Eğilimi			
Mann-Whitney U		34,000	
Wilcoxon W		70,000	
z		-1,082	
p		,279	

Tablo 4.8’de sıra ortalamalarına bakıldığında kız öğrencilerin sıra ortalamalarının (11,67), erkek öğrencilere göre (8,75) daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.8’de analiz sonuçları kız öğrencilerle, erkek öğrenciler arasında eleştirel (kritik) düşünme eğilimi bakımından anlamlı farkın olmadığı görülmektedir, $U=34,000$ $p>.,279$.

Nitel verilere ilişkin Bulgular

9.Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının argüman yazma becerisine etkisi ne düzeydedir?

Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının argüman yazma becerileri üzerindeki etkisi 1,2,3,4, ve 5.ci resimde örnek öğrenci yorumları sunulmuştur.

Şekil 4.1: Resim.1 “Jan Van Eyck, Arnolfini’nin Evlenmesi, 1434 Tuval üzerine yağlı boya (82,2 cm × 60 cm) Londra Ulusal Galerisi”

Öğrenci 1

“Resimde el ele tutuşan iki kişi bulunuyor. Kalın kumaştan kıyafetler giyinmişler. Önlerinde bir köpek var. Önde iki adet terlik görüyorum. Koyu renkler hâkim. Bir pencere var odaya aydınlık veriyor. Kadının eli karnında ve şiş hamile olabilir.”

Öğrenci 10

“Resimde bir kadın ve erkek görüyorum muhtemelen bir evlilik yemini yapıyor. Odanın yatak odası olduğunu düşünüyorum odanın gizemli bir havası var kırmızı bir yatak, ayna, terlik, köpek, pencere, avize görüyorum. Kadının hamile olduğunu düşünüyorum çünkü elini karnına doğru tutup poz vermiş. Bunu düşünmemin sebebi kadınlar kolay kolay ellerini karınlarına götürme gereğinde bulunmaz. O burada hamile olduğunu hissettiği için bu harekette yapmış olabilir. Evlilik töreni olduğunu düşünmemin

sebebi yatak odasında bulunmuş olmalarıdır. Terlik, köpek o dönemde zenginlik göstergesi olabilir. Çünkü resmin en önemli kısmında yer verilmiştir.”

Şekil 4.2: Resim.2 “Salvador Dali, Yeni İnsanın Doğuşunu İzleyen Jeopolitik Çocuk, 1943, Tuval üzerine yağlı boya, 44.5 x 52 cm, Salvador Dali Müzesi”

Öğrenci 9

“Eserde, merkezde yumurtaya benzer bir dünya şekli yer almaktadır. Dünya şeklinden çıkmaya çalışan bir erkek figürü mevcut olup, gövdesinin anatomik yapısı erkek görüyorum. Resmin sağ kısmında ise bir kadın figürü ve ayaklarının dibinde bir çocuk figürü bulunmaktadır. Kadın figürü, burada yeni bir başlangıcı temsil ediyor olabilirken, çocuk figürü geleceğe bir olabilir. Çocuk figürü tedirgin ve korkmuş bir şekilde çizilmiş, bu durum geleceğin bilinmezliği ve getirdiği kaygıları yansıtıyor olabilir. Dünya içinden çıkan insan figürü, eserin soğuk savaş dönemini anlatıyor. Eserde sarı tonlar ağırlıktadır ve bu, sanki bir kuraklık havası yaratmaktadır. Bu durum, savaşın getirdiği açlık, kıtlık ve sefaletle bir gönderme olarak değerlendirilebilir.

Öğrenci 14

“Resmi merkezinde bir yumurta görüyorum. Yumurtadan çıkmaya çalışan bir erkek figür görüyorum. Vücut anatomisine bakarak erkek figürü olduğunu düşünüyorum. Yumurtanın üzerinde dünya haritasına benzeyen şekiller ortaya çıkmış. Yumurtanın ortasından ikiye ayrılıyor, bir taraf Avrupa diğer taraf da Amerika kıtasıdır. Soğuk savaş dönemine ait bir betimleme olarak düşündüm. Kıtaların birbirinden ayrılması ABD ve Rusya'nın yönetiminin dünyayı ikiye bölünmesine benzemiş. Yumurtadan erkek çıkması,

dünyanın yönetiminin erkek tarafından yapılması ile ilgili bir durum olduğu kullanmış olabilir. Yine en önde duran kadın çocuk figürü bir hüznün ve endişeyi temsil ediyor. Çocuk gelecek demek. Kadının figürün çocuğa dünyayı işaret etmesi, geleceğini göstermesi olarak düşünüyorum. Kadının zayıflığı ve kemiklerin görünmesi bu savaş sonucunda oluşan açlığı kuraklığa değiniyor olabilir. Erkek figür yumurta içinden çıkarken, temiz kumaş üzerine dökülen kan damlasının masum insanların canına mal olan bir döneme değinmekte. Resimde bulunan bir taraf giyinik, bir taraf çıplak figürler dünyanın bölünmesini temsil eder. Bu savaş döneminde insanların son durumunu göstermekte diye düşünüyorum. Afrika kıtasının üzerinde bulunan damlaların gözyaşı olduğunu ya da katliğin sembolü olduğunu düşünüyorum.”

Şekil 4.3: Resim. 3 “George Tooker The subway 1950 Tuval üzerine yağlı boya, (47 × 92.7 cm) Whitney Amerikan Sanatı Müzesi”

Öğrenci 3

Bu resimde neler oluyor?

“İlk üzgün insan ifadeleri ve birbirinden uzak duruşlar gözüme çarpıyor. İnsanlar sanki bir şeyleri gizlemeye çalışıyor gibi duruyorlar. Merdivenlerden inen ve çıkan insanlar ile demir parmaklıklar arasında kalan kişiler var.”

Bunu söylemene neden olan ne görüyorsun?

“İnsanların yüz ifadeleri ve duruşları, yapmak istemedikleri şeyleri zorla yaptıklarını gösteriyor. Yüzlerindeki ifadeler ise asık aynı zamanda isteksiz gibi

görünüyor. Benzer tipte insanların bir arada olması, belirli bir çalışma veya mahkûmiyet ortamını çağrıştırıyor. Demir parmaklıklar sanki bir hapishane veya kısıtlayıcı bir ortam.”

Daha fazla ne bulabiliriz?

“Beş kadın figürü ve on bir erkek figürü göze çarpıyor. Bu durum, erkeklerin çoğunlukta olduğu bir ortamı işaret ediyor olabilir. İnsanlar genel olarak çalışmaktan ve yorgunluktan bıkmış gibi görünüyorlar. Kadın figürlerin elleri, çalışma temposundan dolayı kabalaşmış gibi narin olmayan bir görünüm sergiliyor.”

Öğrenci 7

Bu resimde neler oluyor?

“Bir binanın arka katında koridor resmedilmiş. Hapishane veya adliyeye benzeyen bir ortam, çok güvenli bir bankada olabilir. Kalabalık ve resmi kıyafetli figürler yer almakta ve figürler genelde asık suratlı figürlerin üstünde kışlık kıyafetler var. Resmin sol tarafındaki ara bölümler yer almakta ve bu bölümlerde figürlerin yarısı göze çarpmakta. Resmin ortasında kırmızı ve siyah giymiş kadın figürü bulunmakta, gece veya ışık olmayan bir mekân olabilir.”

Bunu söylemene neden olan ne görüyorsun?

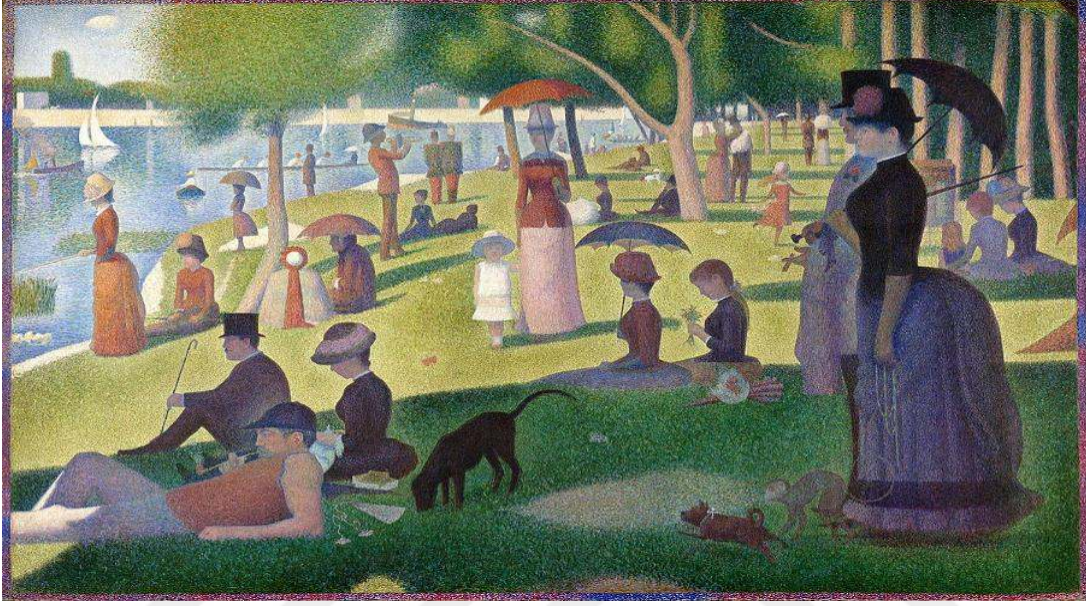
“Yukarıdan gelen ve aşağı inen basamaklar ara kat izlenimi veriyor, demir parmaklıklar ve güvenli geçiş kapıları hapishane ortamını andırıyor. Ortam soğuk renkler ağırlıklı, ellerinde çanta ve resmin kıyafetli figürler resmi bir kurum havasına büyüme sebebi gibi donuk yüz ifadeleri olumsuz negatif bir ortama bir ana vurgu yapar gibi figürlerdeki kışlık kıyafetler mevsimin soğuk kış olduğunu ifade ediyor sol taraftaki ara bölümlerden kısmen görünen figürler telefon görüşmesi yapıyor gibi görünüyorlar. Hem konum hem de sıcak renk kıyafeti ile resmin ortasındaki kadın resmin merkezinde ve en çok dikkat çeken kısmı oluşturuyor. Tavanda inen ışıklar kadın figürü gösterir gibi görünüyor.”

Daha fazla ne bulabiliriz?

“Resmi parçalayarak incelediğimde iş sahibi insanların günlük hayat içerisinde koşuşturmaca ve sıradanlığını ifade eden kıyafet renkleri kullanılmış. Turnikelerin varlığı mekânın geneli bir metro istasyonunda farklı katlar içinde geçiyor. Merkezde yer

alan kadının elleri emekçi, çalışan insanları ifade eder. Resim üç ayrı parçanın birleşimi gibi oluşturulmuş, insanlar resmi, soğuk surat ifadeleri bıkkınlıklarını ifade ediyor.”

Şekil 4.4: Resim. 4 “Georges Seurat Grande Jatte Adası'nda Bir Pazar Öğleden Sonrası, Tuval üzerine yağlı boya, (207,6x308 cm) Chicago Sanat Enstitüsü”

Öğrenci 6

Bu resimde neler oluyor?

“Resmin sağ tarafında, kabarık giysili ve şapkalı bir kadın figürü yer almakta. Kadın, elinde şemsiye tutarak tam karşıyı izliyor. Kadının yanında bir evcil hayvanı bulunuyor; önünde, tasmağını tutmuş bir maymun ve yanında bir köpek var. Resmin sol tarafında ise oturmuş vaziyette iki figür görülüyor: bir erkek ve bir kadın. Yanlarında siyah renkte bir köpek yer almakta. Kırmızı tişörtlü erkek figür, puro içiyor, kadın ise örgü örüyor. Bol ağaçlı bir göl kenarında çok sayıda figür yer almakta. Göl kenarında bir kadın balık tutuyor. Ağacın altında uzanan ve yürüyüşe çıkan figürler, resmin genelinde hâkim bir konumda. Gölde yelkenliler ve tekne gezintisi yapan insanlar da bulunuyor.”

Bunu söylemene neden olan ne görüyorsun?

“Figürlerin kıyafetlerinden ve evcil hayvanlarından dolayı, bu parka gelen kişilerin soylu bir kesimden olduğu izlenimi uyanıyor. Yağmur yağmamasına rağmen figürlerin şemsiye tutmaları, güneşten korunmak amacıyla olabilir; çünkü açık ten rengi, soyluluğu sembolize eder. Güneşli bir tatil sabahı resmi olduğu izlenimini taşıyorum. İnsanların coşkulu, renkli ve mutlu bir şekilde resmedildiklerini gözlemliyorum.”

Daha fazla ne bulabiliriz?

“Sağ tarafta bulunan kadının evcil hayvanı maymun olması, Fransız sanatında ahlak kurallarından yoksun olan kadınları, yani hayat kadınlarını simgelerken, maymunun kendisi ise müşteriye temsil eder. Sol taraftaki erkek figürün rahat giyimi, bir sanatçıyı temsil ettiğini düşündürüyor. Sol tarafta, elindeki nesne oltayı andıran kadın figür ise bir arayış içinde olduğunu gösteriyor. Nehirdeki bayraklar ise dönemin milliyetçiliğine vurgu yapıyor.”

Öğrenci 19

Bu resimde neler oluyor?

“Su kenarında oturan, ayakta duran ve gezinen insanlar görülüyor. Birkaç figür elinde şemsiye, baston ve pipo tutuyor. Ayrıca balık tutan bir figür de mevcut. Figürlerin kıyafetleri tek tip ve şaşalı; herkes aynı yöne doğru dönmüş. Resimde kedi, köpek ve maymun gibi hayvan figürleri bulunuyor. Küçük bir köpek, büyük köpeğe saldırmaya çalışıyor. Canlı renkler kullanılmış.”

Bunu söylemene neden olan ne görüyorsun?

“Bahar mevsiminde insanlar, sıcak ve güneşli havadan korunmak için şemsiye kullanıyor. Kadın figürün elinde oltaya benzeyen bir çubukla balık tutmaya çalıştığını görüyorum. Bu kadın, göl kenarında keyifli vakit geçirmek amacıyla balık tutuyor ve bu eylem bir hobi olarak görülüyor. Güneşli havaya rağmen kabarık kıyafetler giymelerinin nedeni, gösterişli görünmek ve zenginlik vurgusu yapmak olarak düşünülebilir. Canlı renklerin kullanılması, baharın ve sıcak havanın etkisini daha iyi yansıtmak amacıyla tercih edilmiştir.”

Daha fazla ne bulabiliriz?

“Bu görselde, bitkiler ve ağaçların yeşilden sarıya doğru değişen tonlarda olduğunu gözlemliyorum. Bu renkler, muhtemelen tablonun mevsimsel atmosferini veya doğal ortamının karakteristiğini daha iyi yansıtmak için yapılmıştır. Ön taraflarda bulunan figürler daha detaylı resmedilmiş. Sosyal sınıf ayrımı bulunuyor. Elinde maymunu ile dolaşan kadın maymunu evcil hayvanı olarak değil de farklı bir şekilde, kendini çevresindekilere hayat kadını olarak tanıtmak için kullanmıştır. Sol tarafta uzanan figür sanatçının kendini çizdiğini düşünüyorum. Rahat tavırları ile tam bir sanatçı edasında. Arka kısımda Fransız bayrağını görüyorum bu da milliyetçiliği vurgulamıştır.”

Şekil 4.5: Resim.5 “René Magritte, Suikast Tehdidi 1927 Tuval üzerine yağlı boya (150,4 x 195,2 cm) Modern Sanat Müzesi”

Öğrenci 12

Bu resimde neler oluyor?

“Resmin sol köşesinde, elinde uzun bir sopa tutan ve gizemli bir surat ifadesine sahip bir adam figürü yer almaktadır. Bu figür, sanki saklanıyormuş gibi bir izlenim uyandırıyor. Sağ köşede ise gramofonun önünde durup gramofonu inceleyen bir adam figürü bulunuyor; bu figür, gramofonun içine bir şeyler inceliyor gibi bir tepki sergiliyor.

Eserin sol köşesinde, duvarın ardında, sağ köşedeki figür gibi elinde sopa benzeri bir şey tutan başka bir figür yer alıyor. Eserin merkezinde, bir sedye üzerinde uzanmış cansız bir kadın bedeni betimlenmiştir. Kadının ağzından kan akmakta ve vücut hatları belirgin bir şekilde çıplak olarak tasvir edilmiştir; boynunun üstünde ise beyaz, havluya benzer bir parça bulunmaktadır. Eserin arka bölümünde, yalnızca başları görünen üç figür dizili olarak yer almakta; bu figürler, sanki odanın içini izliyormuş gibi bakmaktadırlar. Mekân iç mekân olarak işlenmiş olup, bir camın ardından dış mekân görülmektedir. Bu üç figür, dış mekânda yer almakta ve arkalarında karlı dağlar görünmektedir. Orta kısımda ise bir sandalye üzerinde bir şapka ve palto, yerde ise bir valiz veya çanta yer almaktadır.”

Bunu söylemene neden olan ne görüyorsun?

“Eserin en sağında ve en sonunda bulunan iki figürün, ortada cansız bir bedende yatan figürü öldürmüş gibi görüldüğünü düşünüyorum. Bu izlenimi, yüzlerindeki ifadelerden edindim. Resmin ana konusu, ortada bir sedyenin üzerinde yatan cansız bedenin yüzüne bulaşmış kan ve çıplak bir kadındır. Ayrıca, resimde takım elbise giymiş ve şapka takmış iyi giyimli figürler de yer almaktadır. Bu figürlerden biri, çantası ve paltosuyla rahat bir şekilde durup gramofonu dinliyor gibi görünmektedir. Eserde, sopa ve ağ ile donanmış iki adam, figürü tuzağa düşürmek için pusuda beklemektedir. Üç adam ise balkondan olayı izliyor. Gramofonun, öldürülen kadının çığlıklarını tekrar ettiğini düşünüyorum. Resmin dışında ise karlı dağlar görünmektedir.”

Daha fazla ne bulabiliriz?

“Daha detaylı incelediğimde, sol taraftaki figürün sol kolunda sanki bir eldiven varmış gibi görüldüğünü fark ettim. Bu durum, suçlu kişiye karşı bir suikast düzenleneceği izlenimini uyandırıyor. Eser, cinayet temalı bir hava taşıyor ve figürlerin yüz ifadeleri saklanmış biçimlerde betimlenmiş. Giyim tarzları ve ciddi paltolu takım elbiseli figürler, elit bir ortamı yansıtıyor. Gramofonun iç mekânda yer alması ve dışarıda karlı dağların görünmesi, olayın şehir dışında bir bölgede gerçekleştiğini düşündürüyor. Bu kanıyı, dışarıda dağların görünmesi ve etrafta hiç kimsenin olmaması doğruluyor. Arkada dizili üç figürün, hem olayın sesini duymuş ve merak etmiş korumalar hem de dışarıdan olayı izlemeye gelen figürler olduğu izlenimini taşıyorum. Ayrıca, figürün

boynundaki beyaz havlu tarzı parçanın, cansız bedenin öldürülmesinde kullanılmış olabileceğini düşünüyorum.”

Öğrenci 20

Bu resimde neler oluyor?

“Resim üzerinde önde dört ve arka pencerede olmak üzere toplam yedi figür bulunmaktadır. En sağ tarafta, ayakta duran siyah takım elbiseli bir figür yer almakta; başında şapka bulunuyor ve elinde balıkçı ağına benzeyen bir malzeme tutuyor. Sol tarafta, sağdaki figüre benzeyen ayakta duran başka bir takım elbiseli adam yer almakta; bu figür, elinde insan uzvuna benzer bir şey tutuyor. Odanın içinde, sehpa üzerinde bir gramofon yer almakta ve yanında siyah takım elbiseli bir figür, sağ eli cebinde, sol eliyle masa üzerindeki gramofona bakıyor. Odanın ortasında, bir sandalye üzerinde palto, şapka ve kahverengi bir çanta bulunuyor. Ortada, kırmızı ahşap renkte bir koltuğa benzer eşyada uzanan ölmüş biri, göğsünün üst kısmında bir havlu benzeri bir parça ile birlikte ve ağzından kan gelerek kadavra gibi tasvir edilmiştir. Arka pencerede ise, içeriye bakan üç figürün kafaları görünmektedir. Pencereden uzaklarda, yüksek ve karlı dağların bulunduğu, az bulutlu mavi bir gökyüzü görünmektedir.”

Bunu söylemene neden olan ne görüyorsun?

“Ortada cansız olarak yatan kadın muhtemelen öldürülmüş; hemen yanındaki adam ise seri katil olarak değerlendirilmektedir. Resmin ön tarafında, sağdaki ve soldaki siyah takım elbiseli figürlerin dedektif olduğunu düşünüyorum. Bu dedektifler, ellerindeki objelerle kadını öldüren adamı yakalamak için orada hazır bekliyor gibi görünmektedirler.”

Daha fazla ne bulabiliriz?

“Ortadaki kadını öldüren adam olarak düşündüğüm katil, daha önce cinayet işlemiş biri gibi rahat bir şekilde duruyor. Yanındaki eşyalar paltosu ve çantası gitmeye hazır bir vaziyette bulunuyor olabilir. Çantasında para olması muhtemel, bu cinayeti para karşılığında yapmış olduğunu kanıtlar. Arka pencerede bulunan üç figür, sadece olayı izleyen ve sessiz kalan tanıklar olduğunu düşünüyorum. Bu figürler, toplumu veya

cinayeti işleyen kişilerden biri olabilirler. Pencerede cam bulunmadığı için dışarı açık bir şekilde görülmekte. Odanın içinde fazla eşya olmaması, buranın normal bir ev olarak kullanılmadığını gösteriyor. Dağların görünmesi, mekânın vilayete uzak bir yerde olduğunu düşündürüyor. Adamın gramofonla ilgilenmesi, rahat olduğunu gösteriyor. Resimdeki figürlerin hepsinin takım elbiseli ve düzgün giyimli olması, onların sıradan insanlardan olmadığını işaret ediyor.”

Araştırmada argüman yazma becerisini ölçmek için öncelikle öğretmen adaylarının haftalara göre çalışılan resimler için yazdıkları argümanlardaki sözcük sayısında artış olup olmadığına bakılmış. Çalışılan 1.2.3.4. ve 5. Resim için kullanılan sözcük sayıları Tablo 4.9.’ da sunulmuştur.

Tablo 4.9: Çalışılan 1.2.3.4. ve 5. Resim İçin Kullanılan Sözcük Sayıları

Kod Ad	Arnofini'n Evlenmesi	Yeni Doğuşunu İzleyen Jeopolitik İnsan	İnsanın The Subway	Jenta Adasında Bir Pazar Öğleden Sonrası	Suikast Tehdidi
Öğrenci 1	36	100	111	180	300
Öğrenci 2	53	90	112	176	211
Öğrenci 3	34	85	128	156	252
Öğrenci 4	62	76	129	283	424
Öğrenci 5	88	115	180	242	269
Öğrenci 6	95	142	171	201	293
Öğrenci 7	129	189	226	157	488
Öğrenci 8	97	202	245	315	248
Öğrenci 9	83	191	115	103	254
Öğrenci 10	85	107	210	359	374
Öğrenci 11	126	123	131	179	219
Öğrenci 12	107	108	268	315	315
Öğrenci 13	95	116	115	139	183
Öğrenci 14	92	171	287	354	378
Öğrenci 15	42	87	122	138	182
Öğrenci 16	80	117	177	200	155
Öğrenci 17	56	x	152	180	251

Tablo 4.9: Çalışılan 1.2.3.4. ve 5. Resim İçin Kullanılan Sözcük Sayıları Devamı

Öğrenci 18	34	80	x	116	164
Öğrenci 19	51	105	180	201	298
Öğrenci 20	75	x	195	214	321
Toplam	1612	2224	3397	4297	5660

Tablo 4.9 incelendiğinde öğretmen adaylarının sözcük resimler üzerine yazdıkları argümanda kullandıkları sözcük sayısının artmış olduğu görülmektedir. Sözcük sayısının nicel olarak analizi 1. Resimde kullanılan sözcük sayısı ortalamasının yaklaşık 79, son çalışma resmi olan 5. Resim için kullanılan sözcük sayısı ortalamasının ise yaklaşık 284 olduğu görülmektedir. Nicel bir karşılaştırma ile bu ortalama sözcük sayıları arasında farkın anlamlı olduğu görülebilmektedir. Nicel olarak tespit edilen argüman yazmada gelişimin yanında araştırmada içerik olarak da görsel düşünme stratejisinin öğretmen adaylarının argüman yazma becerilerine etkisi sorgulanmış, yapılan içerik analizine ilişkin bulgular tablo 4.10., 4.11., 4.12., 4.13., 4.14.'de sunulmuştur.

Tablo 4.10: Resim 1: Jan Van Eyck, Arnolfini'nin Evlenmesi, 1434, Tuval Üzerine Yağlı Boya (82,2 Cm × 60 Cm), Londra Ulusal Galerisi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular

Metin	Kodlar	Alt Kategoriler
Ö1. Kadının eli karnında ve şiş hamile olabilir..	Hamile olabilir	Hamile
Ö2. Kadın ve adam el ele bir çift olduklarını düşünüyorum...	Kadın ve adam el ele	Çift
Ö3. Romantik bir anı resmetmişler. Kadının karnı şiş, bebeklerini kutlayan el ele tutuşan çift görüyorum. Yeşil, kahverengi, kırmızı renkler hâkim, bu renkler soyluluk göstergesi.	Romantik Bebek kutlaması Çift görüyorum Renkler soyluluk göstergesi.	Romantik Evli Çift Hamile Soylu
Ö4. Bu oda da bulunan iki kişi bir çift olduğu için orada bulunuyor. ... giyinmeleri zengin ve soylu olduklarını kanıtlama çabasında olduklarını gösterir	İki kişi bir çift olduğu için orada Giyinmeleri zengin ve soylu	Evli Çift Zengin Soylu
Ö5. ... bir çift olduğunu düşünüyorum birbirine karşı bakışları ve el ele tutuşması bunu gösterir. Kadının doğum arifesinde olduğunu düşünüyorum göbeğinin şişkinliği ve elini özellikle karnının üstüne koymasından anlayabiliriz. Bu çiftin zengin olduğu sonuca vardım.	Bir çift olduğunu Doğum arifesinde olduğunu Zengin olduğu	Çift Hamile Zengin

Tablo 4.10: Resim 1: *Jan Van Eyck, Arnolfini'nin Evlenmesi, 1434, Tuval Üzerine Yağlı Boya (82,2 Cm × 60 Cm), Londra Ulusal Galerisi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular Devamı*

Ö6. Kadın ve erkek figürü el ele tutuşmuş ve sevgi dolu bakıyorlar. Oda içerisinde yer alan görsel malzemeler ve figürlerin kıyafetleri ile varlıklı bir aile olduklarını göstermekte. Oda içerisinde yer alan görsel malzemeler ve figürlerin kıyafetleri ile varlıklı bir aile olduklarını göstermekte. ...portakallar da zenginliğin bir simgesi olabilir.	Sevgi dolu bakış Aile Varlıklı bir aile Zenginliğin bir simgesi	Romantik Aile Zenginlik
Ö7. Ayakta duran iki figür el ele tutuşmuş olduklarını görüyorum erkek kadının elini bir yemin töreninde gibi tutmuş. ...kırmızı rengin romantik havası ağırlıklı olarak kullanılması yatak odasına benzetme sebebim oldu.	İki Figür el ele tutuşmuş Yemin töreni Rengin romantik havası	Evli Çift Evlilik Töreni Romantik
Ö8. Kadın ve erkek el ele tutuşmuş olduklarını görüyorum bu bir birlikteliğin göstergesi olabilir. Çiftin önünde bir köpek görünüyor köpek sadakati ve aynı zamanda soyluluğu göstermek için resme eklenmiş olabileceğini düşünüyorum.	Birlikteliğin göstergesi Sadakat ve aynı zamanda soyluluğu	Evli Çift Sadakat Soylu
Ö9. Eserde bir çiftin kendi aralarındaki kutsal bir evlilik törenini görüyorum. ...kullanılan avize ve meyveler döneminin zenginlik belirtileri	Evlilik töreni Döneminin zenginlik belirtileri	Evlilik Töreni Zenginlik
Ö10. Resimde bir kadın ve erkek görüyorum muhtemelen bir evlilik yemini yapıyor. Kadının hamile olduğunu düşünüyorum çünkü elini karnına doğru tutup poz vermiş. Terlik, köpek o dönemde zenginlik göstergesi olabilir.	Evlilik yemini Hamile Elini karnına doğru tutup poz vermiş Zenginlik göstergesi	Evlilik Töreni Hamile Zenginlik
Ö11. Kadın figürün hamile olduğunu düşünüyorum. Hamilelik içgüdüğü ile elleri göbeğinin üzerinde bir duruşta. Kadın utangaç bir şekilde aşk dolu gözlerle adama bakıyor. Resimde bir evlenme töreni görüyorum. ...renğin hâkim olması aşkın yanı sıra kraliyete soyluluk ve zenginlik göstergesi...	Hamile Aşk dolu gözler Evlenme töreni aşkın yanı sıra kraliyete soyluluk ve zenginlik	Hamile Romantik Evlilik Töreni Soylu Zengin
Ö12. Yatak odasında evlilik yemini ediliyor. Hamile ise evlenmeden oluşan hamilelik. Avize ve giysilerine bakarak bunların o dönemin soylulardan olduğunu anlayabiliriz.	Evlilik Hamilelik Dönemin soylulardan olduğunu Hamileymiş	Evlilik Hamile Soylu
Ö13. Kadının bir elini kıyafetin üzerine koyması, karnının şişkin olması sanki hamileymiş gibi gösteriyor...	Hamileymiş	Hamile

Tablo 4.10: Resim 1: *Jan Van Eyck, Arnolfini'nin Evlenmesi, 1434, Tuval Üzerine Yağlı Boya (82,2 Cm × 60 Cm), Londra Ulusal Galerisi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular Devamı*

Ö14. Yatak odasında kullanılan renkler romantikliği çağrıştırdı. Kadın erkek çift, evliliklerini oradaki mutluluklarını yansıtmak için resmetmiş olabilir.	Romantiklik Kadın erkek çift Evliliğin kutsallığı	Romantik Evli çift Evlilik
Yemin törenini yatak odasına yapması evliliğin kutsallığı ile bir bağlantısı olduğunu düşünüyorum.		
Ö15. Figürler birbirine yakın ve el ele tutuşmak üzereler bu bir yemin törenine ait olduğunu gösterebilir. Soylu bir aile olabilir.	El ele tutuşmak Yemin töreni Soylu bir aile	Evlilik Töreni Soylu Aile
Ö16. Bence bu karede soylu aileden gelmiş iki kişi var. Kadının eli karnı üzerinde hamile olabilir. Bu sebeple evlilik yapıyorlar.	Soylu Aile Hamile Evlilik Evlilik yemini	Soylu Aile Hamile Evlilik Töreni Evlilik Töreni
Ö17. Figürün ellerinin birbirlerine bağlı bir şekilde havada olması evlilik yemini yaptıklarını gösterir.		
Ö18. Önemli bir gün gibi bir algı var resimde. Soylu bir aile olduğunu düşünüyorum El ele tutuşan iki kişi var biri erkek biri kadın.	Önemli bir gün Soylu bir aile El ele tutuşan iki kişi	Evlilik Töreni Soylu Aile
Ö19. Resimde bir evlilik töreni resmedilmiş. Odanın o döneme göre daha gösterişli olması, bir soylu evi olduğunu gösteriyor olabilir. Köpek ise zenginliğin göstergesi olabilir	Evlilik Töreni Soylu evi Zenginliğin göstergesi	Evlilik Töreni Soylu Zengin
Ö20. Erkek ve kadının el ele tutuşması bir evlilik törenini anımsatıyor. Kadının karın kısmının şiş olması hamilelik belirtileri olabilir.	Hamilelik	Hamile

Tablo 4.11: Resim 2: *Salvador Dali, Yeni İnsanın Doğuşunu İzleyen Jeopolitik Çocuk, 1943, Tuval Üzerine Yağlı Boya (44,5 Cm × 52 Cm), Salvador Dali Müzesi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular*

Metin	Kodlar	Alt Kategoriler
Ö1. Kadının zayıf ve bakımsız, çıplak olmasının yoksulluğu anlatıyor olabilir. Görüntü bir savaş sonrası hüsrani bizlere gösterir. Yeniden doğan , esaretinden kurtulmaya çalışan bir insan.	Yoksulluğu anlatıyor Savaş sonrası hüsrani Yeniden doğan	Yoksul Savaş Yeniden Doğuş

4.11: Resim 2: Salvador Dali, Yeni İnsanın Doğuşunu İzleyen Jeopolitik Çocuk, 1943, Tuval Üzerine Yağlı Boya (44,5 Cm × 52 Cm), Salvador Dali Müzesi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular Devamı

Ö2. Adamın yeniden doğmasını ifade ediyor. Rusya ve Amerika'nın arasında geçen iki büyük savaşı simgesi olabilir. Yumurtanın üstündeki bez karanlık ve kötü enerjiyi, altındaki bez ise saflığı ifade ediyor. Yumurtanın ikiye ayrılması sağ ve solunda çıplak insanlar bulunuyor. ...gözyaşında koyar hüznün, üzüntü ...	Adamın yeniden doğması İki büyük savaşın simgesi Karanlık ve kötü Çıplak insanlar Saflık Hüzün, üzüntü	Yeniden Doğuş Savaş Karanlık ve kötü Yoksulluk Saflık Kırgınlık
Ö3. ...çıplak kadın ve çocuk figürlerin açlıktan yoksulluktan kemikleri sayılan cılız insanlar var. ... kan akması savaşa kanıt... ...akan gözyaşı da var olan yoksulluk...	Çıplak kadın ve çocuk Yoksulluktan kemikleri sayılan cılız Kan akması savaş Akan gözyaşı	Yoksulluk Savaş Üzüntü
Ö4. Yeni bir başlangıç, doğuş görüyorum. ...akan kan savaşı ifade ediyor Üzgün kadın çıplak insanlar bulunuyor... ...parlak kumaş ise ...masumların varlığını ifade ediyor.	Yeni bir başlangıç, doğuş Akan kan savaşı Üzgün kadın Çıplak insanlar Parlak kumaş masumları	Yeniden Doğuş Savaş Üzüntü Yoksulluk Saflık
Ö5. Çocuk figür resimde tedirgin ve korkmuş... Yeniden dünya içinden çıkan... Amerika- Rusya savaşının dünyayı iki bloğa ayrılmasına işarettir. ...kuraklık havası mevcuttur Bu durum savaşın getirdiği açlık, kıtlık ve sefalete bir gönderme olabilir.	Tedirgin ve korkmuş Dünya içinden çıkan Savaşının dünyayı iki bloğa ayrılması Kuraklık Açlık, kıtlık ve sefalet	Korku Yeniden Doğuş Savaş Kuraklık Yoksulluk
Ö6. Yumurtanın içinden yetişkin bir erkek figürü doğmaya çalışıyor. Bu kan insanlık savaşını temsil ediyor olabilir. Afrika ve ülkelerinde yaşanan açlık, susuzluk, gibi sorunlara değinmek için yapılmış olabilir. Kadın zayıf, siyahi ve acı çekiyor görünüyor	Doğmaya çalışıyor Kan insanlık savaşını Açlık, susuzluk Zayıf, siyahi ve acı çekiyor	Yeniden Doğuş Savaş Açlık Yoksulluk Üzüntü

4.11: Resim 2: Salvador Dali, Yeni İnsanın Doğuşunu İzleyen Jeopolitik Çocuk, 1943, Tuval Üzerine Yağlı Boya (44,5 Cm × 52 Cm), Salvador Dali Müzesi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular Devamı

Ö7. ...çatlaktan dışarı çıkma çabası hem bir yeniden doğuş hem de dünyanın parçalanmasına vurgu yapılmış Dünya haritası üzerinde bir kuraklık söz konusu sararmış kara parçaları yer almakta. ...zayıf olan bir kadın yer almakta. ...doğu ve batı olarak ayrılmış olabilir.	Yeniden doğuş Kuraklık Zayıf olan bir kadın Doğu ve batı olarak ayrılmış	Yeniden Doğuş Kuraklık Yoksulluk Ayrışma
Ö8. Resimde merkeze alınmış bir yumurta şeklinde ve ortasından çıkan bir adam görünüyor ...ve kıtalar belirli bir şekilde görünüyor ve ayrılma izleri soğuk savaş döneminde ikiye ayrılan ülkeleri temsil Yumurtanın içinde adamla birlikte çıkan kırmızılık savaşın kanlı ve yok ediciliğini gösteriyor olabilir Kadın zayıf, üzgün ve yorgun bir şekilde görünüyor. Bu da dünyanın ayrıştığını ve kapitalist sistemin insanlığı güçsüzleştirdiğini gösteriyor.	Ardan çıkan bir adam Soğuk savaş dönemi Kanlı ve yok ediciliğini Kadın zayıf, üzgün ve yorgun Dünyanın ayrıştığını	Yeniden Doğuş Savaş Yok Edici Yoksulluk Ayrışma
Ö9. Bu resimde kabuklarından çıkmış yeni düşünce kalıplarından olan bir insanı görüyorum. Dünyayı ikiye ayırmış kurak bir yer haline gelmiş Doğu ve batının savaşları... İnsanlar acıyla ve baskılara direndiğini görüyorum. Yumurta üzerindeki koyu örtü ile olacak kötülükleri altındaki beyaz örtü ise hala temiz kalmış yürekleri temsil ettiğini düşünüyorum	Kabuklarından çıkmış yeni düşünce kalıplarından olan bir insan Savaş Dünyayı ikiye ayırmış kurak bir yer Acı ve baskılar Koyu örtü kötülükleri, beyaz örtü hala temiz kalmış yürekleri	Yeniden Doğuş Ayrışma Savaş Üzüntü Baskı Kötülük Saflık
Ö10. Bu kan insanların acımazlığını anlatan kan olabilir. Çatlayan yumurta, yeniden doğuş ve varoluşun sembolü olarak yorumlanabilir. Arka planda iskelet tarzı insanlar olması, belki de bir savaşı veya çatışmayı temsil ediyor olabilir.	İnsanların acımazlığını Yeniden doğuş ve varoluşun İskelet tarzı insanlar Savaşı veya çatışmayı	Acımasızlık Yeniden Doğuş Yoksulluk Savaş

4.11: Resim 2: Salvador Dali, Yeni İnsanın Doğuşunu İzleyen Jeopolitik Çocuk, 1943, Tuval Üzerine Yağlı Boya (44,5 Cm × 52 Cm), Salvador Dali Müzesi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular Devamı

Ö11. Resme bakmış olduğumda ilk gördüğüm içerisinde bulunduğu şeyin kabuklarından çıkmaya çalışan bir insan . Dünya ikiye ayrılmış. Yaşadıkları dönemde soğuk savaş dönemidir. Alttaki temizliği aydınlığı , üstteki ise karanlığı savaş ı temsil ettiğini düşünüyorum. ...bir çizim kuraklığı temsil ettiğini düşünüyorum. ... yoksul insanlar bulunuyor bu da ayrımcılığı sembolü olduğunu temsil ediyor.	Kabuklarından çıkmaya çalışan bir insan Dünya ikiye ayrılmış Soğuk savaş Temizliği aydınlığı Karanlığı savaş Kuraklığı Yoksul insanlar Ayrımcılık	Yeniden Doğuş Ayrışma Savaş Saflik Kötülük Kuraklık Yoksulluk Ayrım
Ö12. Adamın içerisinde çıktığı şey dünyaya çok benziyor. Afrika kıtası çok kurak görünüyor. ...bir damla gözyaşı kıtlık, kuraklık, hüzn olduğunu görüyorum. Figürler çok zayıf , kemikleri sayılıyor. Bir taraf zenginlik bolluk yaşarken bir taraf fakirlik , acı, hüzn yaşıyor.	Adamın içerisinde çıktığı Çok kurak Kıtlık kuraklık, hüzn Figürler çok zayıf, Bir taraf zengin bir taraf fakir	Yeniden Doğuş Kuraklık Üzüntü Yoksulluk Ayrımcılık
Ö13. Yetişkin bir insan doğumunu ele almaktadır. Afrika kıtasındaki su damlası kıtlığı işaret etmektedir. Kadının göğsünün altındaki kemikler belirgin olarak çıkmaktadır.	Yetişkin bir insan doğumunu Kıtlığı kemikler belirgin olarak çıkmaktadır.	Yeniden Doğuş Kıtlık Yoksulluk

4.11: Resim 2: Salvador Dali, Yeni İnsanın Doğuşunu İzleyen Jeopolitik Çocuk, 1943, Tuval Üzerine Yağlı Boya (44,5 Cm × 52 Cm), Salvador Dali Müzesi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular Devamı

Ö14. Yumurtadan çıkmaaya çalışan bir erkek figür görüyorum. Soğuk savaş dönemine ait bir betimleme olarak düşündüm. Kıtaların birbirinden ayrılması ABD ve Rusya'nın yönetiminin dünyayı ikiye bölünmesine benzemiş. ...kadın çocuk figürü bir hüzün ve endişeyi temsil ediyor. Kadının zayıflığı ve kemiklerin görünmesi bu savaş sonucunda oluşan açlığı kuraklığa değiniyor olabilir.	Çıkmaaya çalışan bir erkek figür Soğuk savaş Dünyayı ikiye bölünme Hüzün ve endişeyi Kadının zayıflığı ve kemiklerin görünmesi açlığı kuraklığa değiniyor	Yeniden Doğuş Savaş Ayrışma Üzüntü Yoksulluk Açlık Kuraklık
Ö15. İnsanın yeniden dünyaya gelişi resmedilmiş. Yumurta, yeni bir hayatın sembolü olarak kullanılmış.	Yeniden dünyaya gelişi Yeni bir hayatın	Yeniden Doğuş
Ö16... yumurtanın kabuğundan çıkmaaya çalışan bir insan Resmin ortasından akan kan, belki de çatışma veya savaşın sembolü olarak düşünülmüş olabilir. Yumurtanın altında beyaz örtü saflığı üst kısımdaki örtü ise karanlık ve savaşı simgeleyen bir örtü olarak görüyorum.	Kabuğundan çıkmaaya çalışan bir insan Savaşın sembolü Beyaz örtü saflığı üst kısımdaki örtü ise karanlık ve savaşı	Yeniden Doğuş Savaş Saflık Kötülük
Ö18. Bu şekilden dışarı çıkmaaya çalışan bir erkek figürü görülüyor. ...soğuk savaş dönemine gönderme yapabilir. Dünya şeklinin ikiye bölünmesi, o dönemdeki Amerika ve Rusya arasındaki gerilim ve dünyanın iki bloğa ayrılmasını simgeliyor olabilir.	Dışarı çıkmaaya çalışan bir erkek figür Soğuk savaş dönemi Dünyanın iki bloğa ayrılması	Yeniden Doğuş Savaş Ayrışma
Ö19. Tablo, bir yumurta şeklinde dünyayı ve içinden çıkan bir erkek figürünü gösteriyor. ...soğuk savaş dönemindeki bölünmüş ülkeleri çağrıştırıyor... Yumurtanın içindeki kırmızılık, savaşın kanlı ve yıkıcı doğasını sembolize ediyor.	İçinden çıkan bir erkek figürü Bölünmüş ülkeleri Savaşın kanlı ve yıkıcı doğası	Yeniden Doğuş Ayrışma Savaş Yok Edici

Tablo 4.12: Resim 3: George Tooker, The Subway, 1950, Tuval Üzerine Yağlı Boya (47 Cm × 92,7 Cm), *Whitney Amerikan Sanatı Müzesi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular.*

Metin	Kodlar	Alt Kategoriler
Ö1. ...üzgün insan ifadeleri görüyorum	Üzgün insan	Üzüntü Gizem
Herkes birbirinden gizleniyor gibi bir duruş var.	Birbirinden gizleniyor	
... demir parmaklıklar bir yere sıkışmış gibi hissettiriyor.	Demir parmaklıklar	Hapis Zorbalık Tek tip
Yapmak istemedikleri şeyi zorla yapan insanlara benziyorlar.	İstemedikleri şeyi zorla yapmak	Hapishane
Genelde kalıp olarak aynı tip insanlar	Aynı tip insanlar	
Demir parmaklıklar hapishaneye benziyor.	Demir parmaklıklar hapishane	Bıkkınlık Emek
İnsanlar çalışmaktan bıkmış yorulmuş gibi duruyorlar	Çalışmaktan yorulmuş	bıkmış
Kadının narin elleri çalışmaktan kabalaşmış.	Kadının narin elleri kabalaşmış	
Ö2. Hapishaneye benzeyen koridor ve demir korkuluklar görüyorum.	Hapishaneye benzeyen demir korkuluklar	Hapishane
Kadının elinin büyük olması gücü temsil ediyor.	Kadının elinin büyük gücü temsil ediyor	Güç Emek
Merdivenden aşağı yukarı inilmesi ise daha aydınlığa ve daha karanlığa gidilmesini anlatıyor.	Merdivenden aşağı yukarı	Aydınlık ve karanlık
Ö3. Benzer tipte insanların bir arada olması, belirli bir çalışma veya mahkûmiyet ortamını çağrıştırıyor.	Benzer tipte insanların	Tek tip insan Mahkûmiyet
Demir parmaklıklar sanki bir hapishane veya kısıtlayıcı bir ortam.	Mahkûmiyet	
İnsanlar genel olarak çalışmaktan ve yorgunluktan bıkmış gibi görünüyorlar.	Parmaklıklar sanki bir hapishane	Hapishane
Kadın figürlerin elleri , çalışma temposundan dolayı kabalaşmış gibi narin olmayan bir görünüm sergiliyor.	Yorgunluktan bıkmış	Bıkkınlık
	Elleri narin olmayan bir görünüm	Emek Yıpranma

Tablo 4.12: *Resim 3: George Tooker, The Subway, 1950, Tuval Üzerine Yağlı Boya (47 Cm × 92,7 Cm), Whitney Amerikan Sanatı Müzesi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular Devamı*

Ö4. Üzgün insanlar görüyorum.	Üzgün insanlar	Üzüntü
Turnike geçişleri ve parmaklıklar var.	Parmaklıklar	Hapishane
Kadının kaba elinin karnında olması bir karın ağrısı olduğunu düşündürüyor.	Kadının kaba eli	Emek
İnsanlar toplum içinde olmasına rağmen yalnız ve aşırı kaygılı görünüyor.	Yalnız ve aşırı kaygılı	Yalnızlık
Ö5. ...resmi bir giyim tarzları var.	Resmi	Üzüntü
...öndeki figürün ifadesi sanki biraz endişeli bir havada olduğunu düşünüyorum,	Figürün ifadesi sanki biraz endişeli	Hapishane
Eserde tek tip bir yaşam hakimdir.	Tek tip bir yaşam	Emek
... kadının elinin büyük olması çalışma hayatına ve emeğe bir vurgu yapmaktadır.	Kadının elinin büyük olması emeğe bir vurgu yapmaktadır	Yalnızlık
...insanların hayatlarından pekte memnun olmadıklarını yüzlerdeki bıkkın hissettirmiştir.	Hayatlarından memnun olmadıklarını bıkkın hissettirmiştir.	Kaygı
Ö6. ...figürlerin yüzlerine bir endişe ve mutsuzluk hali hâkim.	Endişe	Resmi
...modern hayattan bir kesit resmedilmiş gibi çalışma hayatına hapsolmuş günümüz insanının mutsuzluğunu yansıtıyor.	Mutsuzluğunu yansıtıyor	Endişeli
...insanların bunalımlı ruh halleri, doğal yaşamları, gündelik iş hayatlarına yansımış durumda.	Bunalımlı ruh	Tek tip insan
Ö7. Kalabalık ve resmi kıyafetli figürler yer almakta	Resmi kıyafetli	Emek
...figürler genelde asık suratlı.	Asık suratlı	Memnuniyetsiz
...demir parmaklıklar hapishane ortamını andırıyor.	Hapishane ortamı	Bıkkın
... donuk yüz ifadeleri olumsuz negatif bir ortam.	Donuk yüz ifadeleri	
... kadının elleri emekçi, çalışan insanları ifade eder.	Kadının elleri emekçi	
... endişeli surat ifadeleri bıkkınlıklarını ifade ediyor.	Endişeli surat ifadeleri	

Tablo 4.12: Resim 3: George Tooker, *The Subway*, 1950, Tuval Üzerine Yağlı Boya (47 Cm × 92,7 Cm), Whitney Amerikan Sanatı Müzesi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular Devamı

Ö8. Demir parmaklıklar hapishane atmosferini çağrıştırıyor. Kadının üzgün duruşu, belki de hapishane ortamının sıkıntılarını ve duygusal yükünü yansıtıyor Yüz ifadeleri üzgün ve sıkılgan, belki de günlük yaşamın getirdiği monotonluk ve dönemin zorluklarına işaret ediyor. Figürlerin ellerinin büyük olması, onların işçi kesiminden olduğunu gösteriyor.	Hapishane Üzgün Monotonluk Ellerinin büyük olması,	Hapishane Üzgün Monotonluk Emek
Ö9. Hapishaneye ya da bir metro olabilir. Demir turnikeler var, giriş ve çıkışı gösteren merdivenler bulunuyor. Figürlerin yüz ifadeleri asık olması baskı altında ve kısıtlanmayı kanıtlar.	Hapishane Turnikeler giriş ve çıkışı Figürlerin yüz ifadeleri asık Baskı	Hapishane Geçiş Üzgün Baskı
Ö10. ...hapishane veya benzeri kısıtlayıcı bir ortamı anımsatıyor. Figürlerin yüz ifadeleri üzgün ve tedirgin, bu da onların köleleştirilmiş veya baskı altında olduklarının bir işareti olabilir. ...kadın figür, tüm olumsuzluklara rağmen dimdik ayakta duruyor ...cinsiyet eşitsizliğini de yansıttığını düşündürüyor.	Hapishane Kısıtlayıcı bir ortam Yüz ifadeleri üzgün Kadın figür Cinsiyet eşitsizliği	Hapishane Üzüntü Kısıtlama Cinsiyetçilik
Ö11. Basık ve iç karartıcı bir mekan, mutsuz tedirgin yüzler ifadeleri görüyorum. Binanın iç mekânı hapishaneye benziyor.	Basık iç karartıcı Mutsuz tedirgin yüzler Hapishaneye benziyor	Bunalım Mutsuzluk Hapishane Korku Kaygı
Ö12. Demir parmaklıklar, bir tür kısıtlama veya sınırlama hissiyatını simgeleyebilir.	Demir parmaklıklar, bir tür kısıtlama	Kısıtlama Korku Emek

Tablo 4.12: Resim 3: George Tooker, *The Subway*, 1950, Tuval Üzerine Yağlı Boya (47 Cm × 92,7 Cm), Whitney Amerikan Sanatı Müzesi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular
Devamı

Ö13. Önde bulunan kadın figürün, yüzünde korku ifadesi var. İnsanların kıyafetleri tek tip bir şekildedir. ...demir parmaklıklar hapishaneye benzemesine kanıttır. Figürlerin ellerinin büyük olması işçi sınıfından olduğunu gösteriyor.	Yüzünde korku Ellerinin büyük olması işçi sınıfı	
Ö14. Mekan içinde demirlerle ayrılmış sınırlar, geçişler için turnikeler var. ...monoton bir ortamda olduğunu gösteriyor. Figürlerin yüz ifadeleri, genel mutsuzluğa ve baskı altında hissedilen bir ortama işaret ediyor. Ellerinin yıpranmış ve kaba görünümü, fiziksel ve duygusal açıdan yaşadığı zorlukları simgeliyor olabilir. Kadınlara ayrılan renklerin toplumsal cinsiyetçiliği vurguladığını düşünebiliriz.	Sınırlar, Monoton Yüz ifadeleri Mutsuzluğa Baskı Ellerinin yıpranmış görünümü, yaşadığı zorlukları Kadınlara ayrılan renklerin cinsiyetçiliği	Sınır Monotonluk Mutsuzluk Baskı Emek Cinsiyetçilik
Ö15. Üzgün insan ifadeleri taşıyan ve birbirinden gizlenmiş gibi duran figürlerin bulunduğu bir mekân resmi görüyorum. Demir parmaklıkların hapishane benzeri bir atmosfer yarattığını düşünüyorum. ...bıkmış ve yorulmuş bir hâlde olduklarını gözlemliyorum Kadın figürlerinin narin ellerinin, çalışmaktan dolayı kabalaştığını ...	Üzgün insan Demir parmaklıkların hapishane Bıkmış ve yorulmuş Narin ellerinin, çalışmaktan dolayı kabalaştığını	Üzüntü Hapishane Bıkkınlık Yorgunluk Emek
Ö16. Eserde tekdüze bir yaşam hakimdir. Önde bulunan figürün kadın olmasına rağmen büyük olması çalışan işçi sınıfından biri olduğunu gösteriyor. ...çalışma hayatına ve emeğe bir vurgu yapıyor.	Tekdüze bir yaşam Kadın işçi sınıfından Emeğe bir vurgu Yorgun ve bıkkın	Tek tip Sınıflandırma Emek Yorgunluk Bıkkınlık

Tablo 4.12: Resim 3: George Tooker, *The Subway*, 1950, Tuval Üzerine Yağlı Boya (47 Cm × 92,7 Cm), Whitney Amerikan Sanatı Müzesi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular Devamı

Ö17. Basık ve iç karartan bir mekân ve mutsuz ve tedirgin yüzler.	Mutsuz ve tedirgin yüzler	Mutsuzluk
Bina içerisinde kullanılan demirler	Hapishaneye benzemesinde	Tedirginlik
hapishaneye benzemesinde etkisi olmuş.	Benzer hayatlar	Hapishane
... benzer hayatlar yaşadıklarının bir kanıtı olabilir.	Ellerinin yaralanması ve büyümesi	Tek tip insan
Kadınların yoğun çalışması ile yoğunluğunun arttığı yüz ifadesinden çok fazla çalıştığı ise ellerinin yaralanması ve büyümesi gösterir.		Emek
Ö19. ... korku ve endişe ifadesi bulunan bir kadın ...	Korku ve endişe	Korku
... kadınlar arka da ve küçük olarak çizilmiş belirgin değil.	Kadınlar küçük olarak	Endişe
İnsanların yüzündeki ifadelerden dolayı mutlu bir toplum olduğunu düşünmüyorum.	Mutlu bir toplum olduğunu düşünmüyorum.	Mutsuzluk
... tekdüze bir hayat varmış hissiyatı uyandırıyor.	Tekdüze bir hayat	Tek tip İnsan
Aynı zamanda cinsiyetçiliğe vurgu yaptığını düşünüyorum.	Cinsiyetçiliğe vurgu	Cinsiyetçilik
Ö20. Herkesin yüzünde yorgunluk ve bezginlik belirtileri var.	Yorgunluk ve bezginlik belirtileri	Durağan
Görselde renkli giyinen insanlar olsa da hayatlarının çok renksiz ve monoton olduğunu düşünüyorum.	Renksiz ve monoton	Monoton

Tablo 4.13: Resim 4: *Georges Seurat, Grande Jatte Adası'nda Bir Pazar Öğleden Sonrası*, Tuval Üzerine Yağlı Boya (207,6 Cm × 308 Cm), Chicago Sanat Enstitüsü İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular.

Metin	Kodlar	Alt Kategoriler
Ö1. Resim bir parkta geçmektedir. Figürler gruplar halinde ele alınmıştır. Figürlerin kıyafetleri zengin bir görüntüdedir. Görsele daha dikkatli bakmış olduğum zaman çok rahat tavırları ile tüm diğer figürlerin giyim tarzlarının inadına daha rahat kıyafetlerle uzanan bir erkek figür. ...maymunu kötü emellerine simge olarak... ...bayrak bulunması milliyetçiliği vurgulamıştır.	Parkta geçmektedir Gruplar halinde Kıyafetleri zengin Rahat kıyafetlerle uzanan bir erkek Simge Bayrak milliyetçilik	Park Gruplaşma Zengin Rahat Sembol Milliyetçilik
Ö2. Renkler tam bir bahar havasını bizlere hissettiriyor. Kadınların giyimlerinden anladığım kadarı ile biraz daha zengin insanların uğrak yerine benziyor.	Bir bahar havasını Kadınların giyimlerinden	Bahar Zengin
Ö3. Figürlerin rahatlığına ve hayvanlara bakarsak bir tatil günü olarak düşünebiliriz. ...gelir seviyesi yüksek olduklarını anlıyorum. ...bu onların milliyetçi olduklarını Maymun bir simge olarak kullanılmış.	Figürlerin rahatlığına Tatil günü Gelir seviyesi yüksek Milliyetçi Maymun bir simge	Rahat Tatil Zengin Milliyetçi Sembol
Ö4. ...piknik yapan insanlar. ...açık havada keyifli zaman... ...bahar dönemindeki ağaçlar... İnsanların zenginliğini ve sosyal statülerini çeşitli göstergelerden anlamak mümkün	Piknik Keyifli zaman Bahar dönemi İnsanların zenginliği sosyal statülerini	Piknik Keyifli zaman Bahar Zengin Gruplaşma

Tablo 4.13: Resim 4: Georges Seurat, Grande Jatte Adası'nda Bir Pazar Öğleden Sonrası, Tuval Üzerine Yağlı Boya (207,6 Cm × 308 Cm), Chicago Sanat Enstitüsü İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular Devamı

Ö5. ...yerler yeşil olan park	Park	Park
... piknik yapan , gezinen insanlar görüyorum.	Piknik yapan	Piknik
...genellikle soylu ve zengin sınıfın giyim tarzını yansıtır.	Soylu ve zengin	Soylu
...şemsiyelerin kullanımı, hava sıcaklığından korunma ihtiyacını...	Korunma ihtiyacını	Zengin
... milliyetçilik havası net bir şekilde görebiliyorum.	Milliyetçilik havası	Korunma
Maymunu ahlaksızlık ile simgeledikleri.	Ahlaksızlık ile simgeledikleri	Rahat
Çünkü çok rahat bir duruş sergiliyor.	Çok rahat bir duruş	
Ö6. ...şemsiye tutması güneşten korunmak için olduğunu...	Güneşten korunmak	Korunma
...maymun ise müşterisini simgeler...	Müşterisini simgeler	Sembol
...figür rahat giyimli olması...	Rahat giyimli	Rahat
...bayraklar ise dönemin milliyetçiliğine vurgu yapıyor.	Milliyetçiliğine vurgu	Milliyetçilik
Ö7. Bahar havasını bana hissettiren açık güneşli bir hava...	Bahar havasını	Bahar
... kendinden emin uzanan bir figür bulunuyor.	Kendinden emin	Rahat
Elinde maymun olan kadın kendini farklı bir şekilde göstermek amacıyla kullanıyor.	Kendini farklı göstermek amacıyla	Sembol
Milliyetçiliğe gemi üzerinde bulunan Fransız bayrağı ile vurgu yapılmıştır.	Milliyetçiliğe Fransız bayrağı ile vurgu	Milliyetçi
Ö8. Görseldeki ortam keyifli bir bahar günü ...	Bahar günü	Bahar
Bazıları güneşten korunmak için şemsiyeler kullanıyor.	Güneşten korunmak	Korunma
Bu tarz kıyafetler genellikle zenginliği ve lüksü simgeler.	Zenginliği	Zengin
... farklı sosyal gruplardan insanlar gözükmüyor.	Simgeler	Sembol
...duruşu ve giyimi daha rahat ve ...	Farklı sosyal gruplardan insanlar	Gruplaşma
Köpekler sıklıkla soyluların veya zenginlerin evcil hayvanı olarak resmedilir.	Giyimi daha rahat	Rahat
	Soylu	Soylu

Tablo 4.13: Resim 4: Georges Seurat, Grande Jatte Adası'nda Bir Pazar Öğleden Sonrası, Tuval Üzerine Yağlı Boya (207,6 Cm × 308 Cm), Chicago Sanat Enstitüsü İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular Devamı

Ö9. ...yürüme alanı olan bir mekan olduğu için park olarak gördüm.	Park olarak gördüm.	Park
Giyim tarzlarından dolayı zengin insanların toplandığı bir alan olarak görüyorum	Zengin insanlar	Zengin
Toplumsal bir sınıflandırma mevcut.	Sınıflandırma	Simge
Hayvanları bir simge aracı olarak kullanmışlar.	Simge aracı	Gruplaşma
Bayrak vurgusu ile milliyetçiliği göstermişler.	Milliyetçiliği	Milliyetçi
Ö10. Bahar mevsiminde, korunmak için şemsiye kullanma.	Bahar mevsim	Bahar
Fransız bayrağını görüyorum, milliyetçiliği daha iyi yansıtmak için eklenmiştir.	Korunmak için şemsiye	Korunma
...maymun ile dolaşması, kendinde dikkat çekmesini istedikleri bir özellik...	Milliyetçiliği	Milliyetçi
...figürün rahat tavırları ...	Kendinde dikkat çekme	Sembol
	Rahat tavırları	Rahat
Ö11. ...muhtemelen güneşten korunmak ...	Güneşten korunmak	Korunmak
Görsel sadece soylu ve zengin ailelerin tercih ettiği özel bir ortamı yansıtıyor.	Soylu ve zengin	Soylu
... farklı sosyal sınıflardan insanlar...	Farklı sosyal sınıflar	Zengin
... parkta fazlasıyla figür görüyorum.	Parkta	Gruplaşma
		Park
Ö12. Bir parkta fazlasıyla figür görüyorum.	Bir park	Park
...kadının yağmurdan veya güneşten korunma ...	Korunma	Korunma
Maymun, ahlaksızlık sembolü olarak kabul edilir.	Ahlaksızlık sembolü	Sembol
Bayrak ise milliyetçilik .	Milliyetçilik	Milliyetçi
Ö14. ... piknik yapan aileler...	Piknik	Piknik
...yağmur veya güneşten korunma ihtiyacını ...	Korunma ihtiyacını	Korunma
... ahlaksız bir yaşam tarzını simgeliyor .	Ahlaksız bir yaşam simgeliyor	Rahat
...taraf rahat bir şekilde uzanan...	Rahat	Sembol

Tablo 4.13: Resim 4: Georges Seurat, Grande Jatte Adası'nda Bir Pazar Öğleden Sonrası, Tuval Üzerine Yağlı Boya (207,6 Cm × 308 Cm), Chicago Sanat Enstitüsü İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular Devamı

Ö15. ...kenarında bir parkta ...	Park	Park
...şemsiye tutması güneşten korunmak .	Güneşten korunmak	Korunma
... keyifli vakit ...	Keyifli vakit	Keyifli vakit
Maymun ahlaksızlığı simgelemek	Ahlaksızlığı simgelemek	Sembol
...bayrak milliyetçiliği ...	Milliyetçiliği	Milliyetçi
... zenginliklerini vurgulamak istedikleri için giyimleri çok gösterişli...	Zenginliklerini vurgulamak	Zengin
Farklı bir giyimde erkek umursamazlığını ...	Umursamazlığını	Rahat
Ö16.	Gruplar	Gruplaşma
...farklı grupların kendi aralarında sohbet ettiğini görüyorum.	Korunmaya çalışıyorlar.	Korunma
...güneşli bir gününden kendilerince korunmaya çalışıyorlar .	Rahat bir şekilde	Rahat
...adam, rahat bir şekilde uzanıyor.	Bir şeyi temsil ediyor	Sembol
Maymun gibi hayvanlar kadının elinde bir şeyi temsil ediyor .		
Ö17. ... milliyetçi olduklarını gösteren bir ayrıntı.	Milliyetçi olduklarını	Milliyetçi
... rahat tavırları ile göze çarpan bir erkek	Rahat tavırları	Rahat
...hayvanı doğal yaşamından alarak kendine bir simge olarak kullanıyor .	Simge olarak kullanıyor	Sembol
Ö18. Güneşli, sıcak bir bahar gününde ağaçların altında piknik yapan insanları görüyorum.	Bahar gününde	Bahar
... zengin kesimin geldiği bir yer.	Piknik yapan	Mevsimi
Resimde milliyetçiliklerini vurgulamışlardır.	Zengin kesimin	Zengin
Güneşten kararmamak için şemsiye kullanıyorlar.	Milliyetçiliklerini	Milliyetçi
... rahat oturan bir adam var.	Kararmamak için şemsiye	Korunmak
		Rahat

Tablo 4.13: Resim 4: Georges Seurat, Grande Jatte Adası'nda Bir Pazar Öğleden Sonrası, Tuval Üzerine Yağlı Boya (207,6 Cm × 308 Cm), Chicago Sanat Enstitüsü İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular Devamı

Ö19. Bahar mevsiminde insanlar sıcak, güneşli havadan korunmak için şemsiye kullanıyor.	Bahar mevsiminde	Bahar mevsimi
... keyifli vakit geçirmek için hobi amacı ile yapıyor.	Güneşli havadan korunmak	Korunma
...zenginlik vurgularını yapmak...	Keyifli vakit	Keyifli Vakit
... hayat kadını olduğunu tanıtmak için maymunu kullanmıştır.	Maymunu kullanmıştı	Sembol
		Rahat
		Milliyetçi
Ö20. ...oturuyor, eğleniyor, gezindiklerini görüyorum...	Oturuyor, eğleniyor, gezindiklerini	Keyifli Vakit
... zenginliklerini göstermek için kabarık giyimleri ile gösteriş yapıyorlar.	Zenginliklerini göstermek	Zengin
...ve soylu insanlar bulunuyor.	Soylu insanlar	Soylu
hayvanı bir simge, bir işaret olarak kullanmış.	Bir simge, bir işaret	Sembol
... milliyetçi ruhlarını gösterir.	Milliyetçi	Milliyetçi
... umarsızca bir şekilde uzanan bir erkek figür.	Umarsızca	Rahat
		Umursamaz

Tablo 4.14: Resim 5: René Magritte, Suikast Tehdidi, 1927, Tuval Üzerine Yağlı Boya (150,4 Cm × 195,2 Cm), Modern Sanat Müzesi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular

Metin	Kodlar	Alt Kategoriler
Ö1. Resimde bir cinayet var uzanan ölü olan kadın kanıtı.	Cinayet var	Cinayet
... gizlice bekleyen iki figür adamı yakalamaya çalışıyor.	Ölü olan adın	Ölüm
...adamı öldürmek için tutulmuş katillere ...	Gizlice bekleyen	Gizem
Kadın vücudundan yaralanmamış bir vaziyette sadece ağzından kan akıyor ağzından kan akıyor.	Tutulmuş katillere	Katil
...ilaçla zehirlenmiş	Ağzından kan akıyor	Kan
	Zehirlenmiş	Zehir
Ö2. ...ağzından kanlar akıyor .	Kanlar akıyor	Kan
Kapının hemen dışındaki figürlerin dedektif olduklarını düşünüyorum.	Dedektif oldukların	Dedektif
En arkadaki pencerede ise 3 adam cinayete bakıyor	Cinayete bakıyor	Cinayet

Tablo 4.14: Resim 5: René Magritte, Suikast Tehdidi, 1927, Tuval Üzerine Yağlı Boya (150,4 Cm × 195,2 Cm), Modern Sanat Müzesi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular Devamı

Ö3. ...dışarıda gizlenmiş iki adam bulunuyor.	Gizlenmiş	Gizem
Ağzından kanlar akmış durumda yani muhtemelen hırpalanmıştır.	Kanlar	Kan
Kadını öldüren adam...	Öldüren	Ölüm
...çıplak kadın da bu suikastın kurbanı gibi duruyor.	Suikast Kurbanı	Suikast
Ö4. gizemli surat ifadesi ile sallanıyormuş gibi bir adam var.	Gizemli surat	Gizemli
Cansız bedeni bulunan kadın figürü belirtmektedir.	Cansız bedeni	Ölü
...öldürmüşçesine bir tavır sergilemektedirler.	Öldürmüşçesine	Katil
... suikast düzenlenecekmiş gibi hissediyorum.	Suikast	Suikast
Ö5. ...olayı örtbas etmeye çalışır gibi gizlenmekteler .	Gizlenmekteler	Gizemli
... şüpheli bir tavırla...	Şüpheli	Şüphe
Ö6. ... çıplak bir kadın figürü var.	Çıplak	Çıplak
... dedektif olacağını düşünüyorum	Dedektif	Dedektif
Daha önce de cinayet işlemiş gibi bir rahatlığı var.	Cinayet	Cinayet
Öldürdüğü genç kadının ağzından kan gelmekte olduğu görülüyor.	Öldürdüğü	Ölüm
	Kan	Katil
		Kan
Ö7. ... cinayet işleyen kişinin...	Cinayet işleyen	Cinayet
Çıplak yüzünde kan bulunan bir ceset var.	Çıplak	Çıplak
... figürler dedektif diyebiliriz.	Yüzünde kan	Kan
...rahat suç işleyen ...	Bir ceset	Ceset
	Figürler dedektif	Dedektif
	Suç işleyen	Suç
Ö8. Odada ağzından kanlar akan çıplak, ölü bir kadın bulunuyor.	Kanlar akan	Kan
odada ki adam kadını öldürmüştü .	Çıplak, ölü bir kadın	Çıplak
...mekânda dönen cinayet olayını izleyicisi.	Öldürmüştü.	Ölüm
... katili yakalamaya gelen iki adam...	Cinayet	Cinayet
	Katili yakalamaya	Katil
		Dedektif

Tablo 4.14: Resim 5: René Magritte, Suikast Tehdidi, 1927, Tuval Üzerine Yağlı Boya (150,4 Cm × 195,2 Cm), Modern Sanat Müzesi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular
Devamı

Ö9. Cinayet sahnesi var.	Cinayet sahnesi	Cinayet
Ağzı kanla dolu ölü kadın olduğunu gösteriyor.	Ağzı kanla dolu ölü kadın	Kan
Sol tarafta çıplak bir kadın kırmızı kanepede ölmüş bir halde yatmaktadır.	çıplak bir kadın	Ölüm
Korku ve gizem dolu bir cinayet sahnesi...	Korku ve gizem	Çıplak
		Korku
Ö10. Kırmızı kanepede çırılçıplak bir kadın yatıyor. Ölmüş görünüyor , ağzından kanlar akıyor .	Çırılçıplak bir kadın	Çıplak
Sakin ruh hali cinayeti işleyen birine göre fazla durgun.	Ölmüş görünüyor	Ölüm
Duvarın arkasına gizlenmiş iki adam ...	Kanlar akıyor	Kan
	Cinayeti	Cinayet
Ö11. Odada ölen bir kadın ve gayet sakin duran bir adam var.	Gizlenmiş iki adam	Gizem
Ağzından kan gelen çıplak bir kadın .	Ölen bir kadın	Ölüm
Kadına suikast düzenleyen iyi giyimli bir adam.	Sakin duran	Sakinlik
Muhtemelen, katili odada bulunan adam.	Kan	Kan
	Çıplak bir kadın	Çıplak
	Suikast	Suikast
	Katili	Katil
Ö12. Bir cinayet işlenmiş.	Cinayet işlenmiş	Cinayet
Takım elbiseli adamlar dedektife benziyor .	Dedektife benziyor	Dedektif
Odada ölü bir kadın var çünkü ağzında kan var.	Ölü bir kadın	Ölüm
Sağ ve sol taraftaki adamlar gizleniyor .	Ağzında kan	Kan
...kimse bu kadar sakin kalamaz.	Gizleniyor	Gizem
... katili elindeki sopayla bekliyor.	Sakin	Sakin
	Katili elindeki	Katil
Ö12. Çıplak bir kadın görüyorum.	Çıplak bir kadın	Çıplak
Kadının ağzından kan var .	Kan var	Kan
Suikastçıyı tuzağa düşürmek için kenarda bekliyor.	Suikastçıyı	Suikast

Tablo 4.14: Resim 5: René Magritte, Suikast Tehdidi, 1927, Tuval Üzerine Yağlı Boya (150,4 Cm × 195,2 Cm), Modern Sanat Müzesi İçin Yapılan İçerik Analizine İlişkin Bulgular
Devamı

Ö14. ...saklanıyor gibi duran figürler.	Saklanıyor	Gizem
Yatağın üzerinde ağzından kanlar gelen kadın figürün cansız ve soluk duran vücudu ölmüş olabileceğini gösteriyor.	Kanlar	Kan
...kadının olabilir çünkü kadın çıplak .	Cansız ve soluk duran vücudu çıplak	Ölüm
Ö15. Ağzı burnu kan içinde çıplak yatan bir kadın.	Kan içinde	Çıplak
...boğarak öldürülmesini ifade ediyor olabilir.	Çıplak	Ölüm
Ö16. Zengin bir suikastçı olabilir.	Öldürülmesini Suikastçı	Suikast
...kadının çıplak olması...	Çıplak	Çıplak
Ö17. Kadını öldüren kişi yakalanacağını bildiği için rahat olabilir.	Öldüren kişi yakalanacağını bildiği için rahat	Dedektif
Beyaz şal öldürdüğü cinayet aleti olabilir.	Öldürdüğü cinayet aleti	Ölüm
Ağzından kan gelmesi darbe aldığından olabilir.	Kan	Cinayet
Ö18. İçerde ölü bir kadın var.	Ölü bir kadın	Kan
Resimde bir cinayet söz konusu.	Cinayet	Ölüm
Saklanan adamların hepsi...	Saklanan	Cinayet
Ö19. Resim de bir cinayet işlenmiş gibi görünüyor.	Cinayet işlenmiş	Gizem
... gizlenmiş iki adam görünüyor.	Gizlenmiş iki adam	Kan
Ağzından kan geliyor .	Kan geliyor	Tuzak
Elinde ki ağ adam için bir tuzak olabilir.	Bir tuzak	
Ö20. Ağzından kan gelmekte olan bir kadavra gibi duruyor.	Ağzından kan	Kan
Ortada cansız yatan kadın muhtemel öldürülmüş hemen yanındaki adam seri katili olarak düşünmekteyim.	Kadavra	Ölüm
...siyah takım elbiseli adamlar dedektif .	Cansız yatan kadın	Cinayet
...katil daha önce yine cinayet .	Öldürülmüş	Dedektif
	Seri katili	Katil
	Dedektif	
	Cinayet	

Öğretmen adaylarının Resim 1. *Arnolfini'nin Evlenmesi*, adlı resim için argüman yazmalarının sonucunda oluşan temaya ilişkin bulgular.

Tablo 4.15: Öğretmen Adaylarının *Resim. 1 “Arnolfini'nin Evlenmesi”* Adlı Resim Argüman Yazımlarına İlişkin Analiz

Kodlar	Alt Kategoriler	Kategori	Tema
1. “Arnolfini'nin Evlenmesi”			
Hamile olabilir			
Hamile	Hamile		
Hamileymiş			
Hamilelik			
Bebek kutlaması			
Doğum arifesinde olduğunu			
Elini karnına doğru tutup poz vermiş			
Kadın ve adam el ele			
El ele tutuşmak			
El ele tutuşan iki kişi	Çift		
Romantik	Romantik		
Romantiklik			
Çift görüyorum			
İki kişi bir çift olduğu için orada			
Bir çift olduğunu			
Sevgi dolu bakış			
İki Figür el ele tutuşmuş		Soyluların Evlilikleri	Soylu Bir Çiftin Evlilik Töreni
Rengin romantik havası			
Kadın erkek çift			
Aşk dolu gözler			
Birlikteliğin göstergesi			

Tablo 4.15: Öğretmen Adaylarının Resim. 1 “Arnolfini’nin Evlenmesi” Adlı Resim Argüman Yazımlarına İlişkin Analiz Devamı

Sadakat ve aynı	
zamanda soyluluğu	
Renkler soyluluk göstergesi	Sadakat
Giyinmeleri zengin ve soylu	Soylu
Soylu bir aile	
Soylu	
Soylu bir aile	
Dönemin soylulardan olduğunu	
Aşkın yanı sıra kraliyet	
ve soyluluk	

Tablo 4.15’ de görsel düşünme stratejileri çerçevesinde öğrencilere yöneltilen sorulara verilen cevaplar doğrultusunda, resim ile örtüşmeyen kısım hamilelik teması olarak belirlenmiştir. Resim ile uyumlu olan kısımda ise öğrenciler, soruları ilk olarak gördükleri nesnelerle ilişkilendirerek cevap vermişlerdir. Bu bulgular sonucu tabloda bulunan kategori bölümünde “Soyluların Evlilikleri” temada ise “Soylu Bir Çiftin Evlilik Töreni” olarak resmin asıl anlatmak istediği düşünceye yakın bir bulgu elde edilmiştir.

“Giovanni Arnolfini ve karısı Giovanna Cenami’nin hayatlarının ulvi bir anını, evlenmelerini, belgeliyor. Giovanna Cenami sağ elini, Arnolfini’nin sol eline dokundurmak üzeredir. Arnolfini ise sağ elini, evlendiklerinin bir işareti olarak, yemin edercesine havada tutmaktadır. Jan Van Eyck, bir noter gibi, çiftin evliliklerine şahitlik yaparak bu anı ölümsüzleştirmiştir. Karşıda aynanın asılı olduğu duvara Latince, ‘Jan Van Eyck buradaydı’ diye yazarak bu durumu tescillemiştir. Böylece ilk olarak bir sanatçı evlilik törenine şahitlik ettiği belgelemektedir (Gombrich, 1986:179-180).

Öğretmen adaylarının Resim. 2 “Yeni İnsanın Doğuşunu İzleyen Jeopolitik Çocuk” adlı resim için argüman yazmalarının sonucunda oluşan temaya ilişkin bulgular.

Tablo 4.16: Öğretmen Adaylarının “Yeni İnsanın Doğuşunu İzleyen Jeopolitik Çocuk” Adlı Resim Argüman Yazımlarına İlişkin Analiz

Kodlar	Alt Kategoriler	Kategori	Tema
2. “Yeni İnsanın Doğuşunu İzleyen Jeopolitik Çocuk”			
Yoksulluğu anlatıyor			
Çıplak insanlar	Yoksul		
Çıplak kadın ve çocuk	Yoksulluk		
Yoksulluktan kemikleri sayılan cılız	Saflık		
Çıplak insanlar			
Açlık, kıtlık ve sefalet			
Açlık, susuzluk			
Zayıf, siyahi ve acı çekiyor			
Zayıf olan bir kadın			
Kadın zayıf, üzgün ve yorgun			
İskelet tarzı insanlar			
Figürler çok zayıf,			
Kemikler belirgin			
olarak çıkmaktadır.			
Kadının zayıflığı ve			
kemiklerin görünmesi			Yeniden Doğuş ile Yeni Bir Başlangıç
Yoksul insanlar			
Açlığı kuraklığa değiniyor		Savaşın	
Saflık		Kötülükleri ile Karşı Karşıya Gelme	
Parlak kumaş masumları			
Koyu örtü kötülükleri			
Beyaz örtü hala temiz			
kalmış yürekleri			
Beyaz örtü saflığı üst kısımdaki			
örtü ise karanlık ve savaşı			
Temizliği aydınlığı			

Tablo 4.16: Öğretmen Adaylarının “Yeni İnsanın Doğuşunu İzleyen Jeopolitik Çocuk” Adlı Resim Argüman Yazımlarına İlişkin Analiz Devamı

Kuraklık	Kuraklık
Kuraklığı	Kıtlık
Çok kurak	
Kıtlık kuraklık	
Kıtlığı	
Karanlık ve kötü	Karanlık
Hüzün, üzüntü	ve kötü
Üzgün kadın	Kırgınlık
Tedirgin ve korkmuş	Üzüntü
Acı ve baskılar	Kötülük
Hüzün	
Hüzün ve endişeyi	
Akan gözyaşı	
İnsanların acımasızlığını	
Dünyanın ayrıştığını	
Dünyayı ikiye ayırmış kurak bir yer	
Dünya ikiye ayrılmış	Ayrışma
Bir taraf zengin bir taraf fakir	Ayrım
Dünyanın iki bloğa ayrılması	Ayrımcılık
Bölünmüş ülkeleri	
Dünyayı ikiye bölünme	
Ayrımcılık	
Yeniden doğan	
Adamın yeniden doğması	
Yumurtadan çıkan bir adam	
Dünya içinden çıkan	
Doğmaya çalışıyor	
Yeni bir başlangıç, doğuş	

Tablo 4.16’ da görsel düşünme stratejileri çerçevesinde öğrencilere yöneltilen sorulara verilen cevaplar doğrultusunda, resim ile uyumlu olan kısımda öğrenciler, soruları ilk olarak gördükleri nesnelerle ilişkilendirerek cevap vermişlerdir. Bu bulgular

sonucu tabloda bulunan kategori bölümünde “Savaşın Kötülükleri ile Karşı Karşıya Gelme” temada ise “Yeniden Doğuş ile Yeni Bir Başlangıç” olarak resmin asıl anlatmak istediği düşünceye yakın bir bulgu elde edilmiştir.

“Dali’nin gerçekliği yeniden yorumlama ve algıyı değiştirmekle ilgili gerçekçi üsluptaki çalışmaları, anlamsız birliktelikleri fantastik imgeler ve sembollerle vermeye çalışırken izleyiciyi yadırgayan bir birliktelik taşır. Dali’nin kompozisyonlarında yer verdiği bu olağan dışı ifadeler, izleyicinin görsel beklentilerini manipüle etmekten keyif alan Dali’nin bu üslubu, Sürrealist resmin de ayırt edici bir özelliği olarak; “nesnel dünyayı yabancılaştırarak izleyiciye daha derinlerdeki bilinç katmanlarına erişmesi için yardım eder ve görünür gerçeğin ardındaki gerçekliğin yolunu açmaya çalışır” (Krausse, 2005: 103).”

Öğretmen adaylarının Resim. 3 “The Subway” adlı resim için argüman yazmalarının sonucunda oluşan temaya ilişkin bulgular.

Tablo 4.17: Öğretmen Adaylarının Resim. 3 “The Subway” Adlı Resim Argüman Yazımlarına İlişkin Analiz

Kodlar	Alt Kategoriler	Kategori	Tema
3. “The Subway”			
Hapishane ortamı			
Hapishane	Hapishane		
Hapishaneye benziyor	Kısıtlama		
Demir parmaklıklar, bir tür kısıtlama			
Demir parmaklıkların hapishane			
Hapishaneye benzemesinde			
Demir parmaklıklar			
Demir parmaklıklar hapishane			
Hapishaneye benzeyen			
demir korkuluklar			

Tablo 4.17: Öğretmen Adaylarının Resim. 3 “*The Subway*” Adlı Resim Argüman Yazımlarına İlişkin Analiz Devamı

Parmaklıklar sanki bir hapisane

Parmaklıklar

Kısıtlayıcı bir ortam

Üzgün insan

Üzüntü

Üzgün

Üzgün

Asık suratlı

Mutsuzluk

Yüz ifadeleri üzgün

Mutsuz tedirgin yüzler

Yüz ifadeleri

Birbirine

Yabancılaşmış

Mutsuzluğa

Benzer Monoton, Bir Toplum

Mutsuz ve tedirgin

Özgürlüğü

Mutsuz bir toplum olduğunu

Kısıtlanmış Bir
Toplum

Aynı tip insanlar

Benzer tipte insanların

Bunalım

Yorgunluktan bıkmak

Mutsuzluk

Hayatlarından memnun

Monotonluk

olmadıklarını

Mutsuzluk

bıkkın hissettirmiştir

Bıkkınlık

Endişe

Yorgunluk

Bunalımlı ruh

Tek tip insan

Monoton

Durağan

Bıkmış ve yorulmuş

Yorgunluk

Yorgun ve bıkkın yüzler

Benzer hayatlar

Tekdüze bir hayat

Tekdüze bir yaşam

Durağan ve sıradan

Yorgunluk ve bezginlik belirtileri

Renksiz ve monoton

Tablo 4.17: Öğretmen Adaylarının Resim. 3 “*The Subway*” Adlı Resim Argüman Yazımlarına İlişkin Analiz Devamı

Çalışmaktan bıkmış yorulmuş	Bezgin
Yalnız ve aşırı kaygılı	Endişe
Yüzünde korku	Korku
Figürün ifadesi sanki	Kaygı
biraz endişeli	
Basık iç karartıcı	
Korku	
Kaygı	
Baskı	
Korku ve endişe	
Kadının narin elleri kabalaşmış	
Kadının elinin büyük gücü	Emek
temsil ediyor	Cinsiyetçilik
Elleri narin olmayan bir görünüm	
Kadının kaba eli	
Kadının elinin büyük olması	
emeğe bir vurgu yapmaktadır	
Kadının elleri emekçi	
Ellerinin büyük olması,	
Ellerinin büyük olması işçi sınıfı	
Ellerinin yıpranmış görünümü,	
yaşadığı zorlukları	
Kadınlara ayrılan	
renklerin cinsiyetçiliği	
Narin ellerinin, çalışmaktan	
dolayı kabalaştığını	
Kadın işçi sınıfından	
Emeğe bir vurgu	
Ellerinin yaralanması	
ve büyümesi	
Kadınlar küçük	
olarak düşünmüyorum	
Cinsiyetçiliğe vurgu	

Tablo 4.17: Öğretmen Adaylarının Resim. 3 “*The Subway*” Adlı Resim Argüman Yazımlarına İlişkin Analiz Devamı

Kadın figür cinsiyet eşitsizliği	
Birbirinden gizleniyor	
Merdivenden aşağı yukarı	Karanlık ve
Aydınlık ve karanlık	kötü
Resmi	Kırgınlık
Mutsuzluğunu yansıtıyor	Üzüntü
Resmi kıyafetli	Üzüntü
Donuk yüz ifadeleri	Kötülük
Endişeli surat ifadeleri	
Turnikeler giriş ve çıkışı	
Figürlerin yüz ifadeleri asık	

Tablo 4.17 ‘de görsel düşünme stratejileri çerçevesinde öğrencilere yöneltilen sorulara verilen cevaplar doğrultusunda, resim ile uyumlu olan bölümleri öğrenciler, soruları kendileri ile bağdaştırarak cevap vermişlerdir. Bu bulgular sonucu tabloda bulunan kategori bölümünde “Birbirine Benzer Monoton, Özgürlüğü Kısıtlanmış Bir Toplum” temada ise “Yabancılaşmış Bir Toplum” olarak resmin asıl anlatmak istediği düşünceye yakın bir bulgu elde edilmiştir.

Bir eleştirmen, George Tooker’ın 1950 tarihli tablosu “*The Subway*” korku, endişe veya umutsuzluk ile dolu gezginlerle dolu bir New York metro istasyonunu tasvir ediyor. Eleştirmenler ve sanat tarihçileri, Tooker’ın bu ve diğer eserlerini, şehirlerin endişe ve ruhsuzluğunu yansıtan bir “yüzyıl ortası kentsel varoluşsal endişe” olarak değerlendirmiştir. Bu yorum, Tooker’ın çalışmalarını yüzyıl ortası Amerikan kültürünün ruhu olarak görme eğilimi taşır. Ancak, bu anlayış bazen Tooker’ı kendi inkarlarının ötesinde mistik bir gerçekçi olarak konumlandıran bir görüşle birleşir. (Hauser, 2005)

Öğretmen adaylarının Resim. 4 “*Grande Jatte Adası’nda Bir Pazar Öğleden Sonrası*” adlı resim için argüman yazmalarının sonucunda oluşan temaya ilişkin bulgular.

Tablo 4.18: Öğretmen Adaylarının Resim 4 “*Grande Jatte Adası'nda Bir Pazar Öğleden Sonrası*” Adlı Resim Argüman Yazımlarına İlişkin Analiz

Kodlar	Alt Kategorileri	Kategori	Tema
“ Grande Jatte Adası'nda Bir Pazar Öğleden Sonrası”			
Parkta geçmektedir	Park		
Park			
Park olarak gördüm			
Bir park			
Park			
Gruplar halinde	Gruplaşma		
Farklı sosyal sınıflar			
Gruplar			
Farklı sosyal gruplardan insanlar			
Sınıflandırma			
Soylu ve zengin	Zengin	Zengin İnsanların	Bahar
Kendini farklı göstermek amacıyla		Dışarıda Keyifle Geçirmiş	Mevsiminde Keyifli Vakit
Zenginliği		Oldukları Zaman	
Soyluların veya			
Zenginlerin			
Zengin insanlar			
Soylu ve zengin			
Zengin bir topluluk			
Zenginliklerini vurgulamak			
Zengin kesimin			
Zenginliklerini göstermek			
Zengin			

Tablo 4.18: Öğretmen Adaylarının Resim 4 “*Grande Jatte Adası'nda Bir Pazar Öğleden Sonrası*” Adlı Resim Argüman Yazımlarına İlişkin Analiz Devamı

Rahat kıyafetlerle uzanan bir erkek	Rahat
Figürün rahatlığı	Umursamaz
Figürlerin rahatlığına	
Çok rahat bir duruş	
Rahat giyimli	
Kendinden emin	
Giyimi daha rahat	
Rahat tavırları	
Figür rahatlığı	
Rahat	
Umarsızca	
Umursamazlığını	
Rahat bir şekilde	
Rahat tavırları	
Rahat oturan	
Simge	Sembol
Maymun bir simge	
Ahlaksızlık ile simgeledikleri	
Müşterisini simgeler	
Simgeler	
Simge aracı	
Kendinde dikkat çekme	
Ahlaksızlık sembolü	
Maymunu müşteri için kullanmıştır	
Ahlaksız bir yaşam simgeliyor	
Ahlaksızlığı simgelemek	
Bir şeyi temsil ediyor	
Simge olarak kullanıyor	
Maymunu kullanmıştır	
Bayrak milliyetçilik	Milliyetçilik
Milliyetçilik havası	
Milliyetçiliğine vurgu	
Milliyetçiliğe	
Fransız bayrağı ile vurgu	
Milliyetçi olduklarını	
Milliyetçiliklelerini	

Tablo 4.18: Öğretmen Adaylarının Resim 4 “Grande Jatte Adası’nda Bir Pazar Öğleden Sonrası” Adlı Resim Argüman Yazımlarına İlişkin Analiz Devamı

Bir bahar havasını	Bahar
Tatil günü	Mevsimi
Piknik	Keyifli
Keyifli zaman	Vakit
Bahar dönemi	Piknik
Piknik yapan	
Bahar havasını	
Bahar günü	
Bahar mevsim	
Bahar mevsimi	
Piknik	
Bahar gününde	
Piknik yapan	
Bahar mevsiminde	
Keyifli vakit	
Oturuyor, eğleniyor, Geziyorlar	
Korunma ihtiyacını	Korunma
Güneşten korunmak	
Korunmak için şemsiye	
Korunma	
Korunmaya çalışıyorlar	
Kararmak için şemsiye	
Güneşli havadan korunmak	

Tablo 4.18’ de görsel düşünme stratejileri çerçevesinde öğrencilere yöneltilen sorulara verilen cevaplar doğrultusunda, resim ile uyumlu olan bölümleri öğrenciler, soruları kendileri ile bağdaştırarak cevap vermişlerdir. Bu bulgular sonucu tabloda bulunan kategori bölümünde “Zengin İnsanların Dışarıda Keyfiler Geçirmiş Oldukları Zaman” temada ise “Bahar Mevsiminde Keyifli Vakit” olarak resmin asıl anlatmak istediği düşünceye yakın bir bulgu elde edilmiştir.

“Gerçek hayattan yapılan eskizlere dayanarak yarattığı “Grande Jatte Adası’nda Bir Pazar Öğleden Sonrası” adlı tablosunda, öncelikle bir dış mekân göze çarpar. Ağaçların ve bir nehrin görüldüğü bu mekânda genellikle şapkalı ve o dönemin kıyafetlerini giymiş, kıyafetlerinden ve yanlarındaki hayvanlardan kentsoylu olduğu anlaşılan bir kalabalık, bir yaz gününün keyfini çıkarmaktadır. Figürler genellikle geometrik olarak resmedilmiştir. Geometrik olarak resmedilen bu figürlerin hareketsizlik izlenimi yarattığını ifade eden Stotland, gölgelerin bile hareket etme yeteneğinden yoksun gibi görüldüğünü belirtir (Stotland, 2012, s. 377).”

Öğretmen adaylarının Resim. 5 “*Suikast Tehdidi*” adlı resim için argüman yazmalarının sonucunda oluşan temaya ilişkin bulgular.

Tablo 4.19: Öğretmen Adaylarının Resim 5 “*Suikast Tehdidi*” Adlı Resim Argüman Yazımlarına İlişkin Analiz

Kodlar	Alt Kategoriler	Kategori	Tema
5. “<i>Suikast Tehdidi</i>”			
Cinayet var	Cinayet		
Ölü olan adın	Ölüm		
Cinayete bakıyor			
Cansız bedeni			
Çıplak, ölü bir kadın			
Cinayet sahnesi			
Ölmüş görünüyor			
Cinayet işlenmiş			
Ölü bir kadın			
Cansız ve soluk duran vücudu			
Ölü bir kadın			
Cinayet işlenmiş			
Kadavra			
Cansız yatan kadın			
Ağzı kanla dolu ölü kadın			
Öldürülmüş			
Bir ceset			

Tablo 4.19: Öğretmen Adaylarının Resim 5 “*Suikast Tehdidi*” Adlı Resim Argüman Yazımlarına İlişkin Analiz Devamı

Gizlice bekleyen	Gizem		
Gizlenmiş		Gizem	Suikast
Gizemli surat		Dolu Bir Cinayet	Sonucu Can Veren Kadın
Gizlenmekteler			
Gizlenmiş iki adam			
Gizlenmiş iki adam			
Gizleniyor			
Sakin			
Saklanıyor			
Saklanan			
Bir tuzak			
Ağzı kanla dolu ölü kadın			
Kanlar akıyor	Kan		
Kan			
Kan var			
Kanlar			
Kan içinde			
Kan geliyor			
Ağzından kan			
Kanlar akan			
Ağzından kan akıyor			
Tutulmuş katillere			
Öldüren			
Öldürmüşçesine	Katil		
Öldürdüğü	Seri Katil		
Cinayet işleyen			
Öldürmüş			
Katili			
Katili elindeki			
Öldürdüğü cinayet aleti			
Seri katili			

Zehirlenmiş	
Suikast Kurbanı	
Şüpheli	Suikast
Suç işleyen	
Suikast	
Suikastçıyı	
Suikastçı	
Çıplak	
Çıplak bir kadın	
Çırılçıplak bir kadın	Çıplak
Dedektif oldukların	Dedektif
Figürler dedektif	
Katili yakalamaya	
Sakin duran	
Dedektife benziyor	
Dedektif	

Tablo 4.19’da görsel düşünme stratejileri çerçevesinde öğrencilere yöneltilen sorulara verilen cevaplar doğrultusunda, resim ile uyumlu olan bölümleri öğrenciler, soruları kendileri ile bağdaştırarak cevap vermişlerdir. Bu bulgular sonucu tabloda bulunan kategori bölümünde “Gizem Dolu Bir Cinayet” temada ise “Suikast Sonucu Can Veren Kadın” olarak resmin asıl anlatmak istediği düşünceye yakın bir bulgu elde edilmiş. Belçikalı sanatçı René Magritte (1898-1967), gerçeküstücülüğe getirdiği özgün bakış açısını, zengin üslubuyla çeşitlendirir. Sanatında merkezi bir yer tutan "Gizem" temasıyla bütünleşerek felsefi bir üslup geliştirir. Gerçeküstücülerin bilinçdışı veya tamamen duygusal ve tesadüfi yaklaşımlarına karşın, Magritte'in her zaman akılcı bir mantıkla işlediği gözlemlenir. Akılcı yaklaşımlarında, felsefeye olan ilgisinin belirgin etkileri vardır. (Çokokumuş, 2014).

Örtüşen kısım bizim stratejimizin işlerliğini gösterir. Öğrencilerin ilk resimlere direk görülen şeylerin cevabını verirken ve son tabloda vermiş oldukları cevaplar daha çok anlamlandırılabilir bir şekilde vermişlerdir.

Tablo 4.20: Resim 1’de “*Arnolfini'nin Evlenmesi*” Adlı Resmin Bulgu Sunumu ve Bulgu Yorumu

Bulgu Sunumu	Bulgu Yorumu
Öğrencilerden geneli birinci resimde hamile bir kadın, romantik bir çift, evlilik töreni, evlilik yemini. Evli çift, soylu, zengin bir aile olduğunu ifade etmiştir.	Öğrenciler, “ <i>Arnolfini'nin Evlenmesi</i> ” adlı 1. resimde kadını hamile olarak gördükleri, birbirlerine olan yakınlıklarını romantik bir çift olarak yorumladıkları ve önemli bir tören havası içinde olduklarını düşündükleri için evlilik yemini anımsattığını belirtmişlerdir. Ayrıca, giyimleri ve bulundukları mekânın zengin ve soylu bir ortamı yansıttığı çıkarımında bulunmuşlardır. Bu ortak yorumlama, görselin belirli temaları ve imgeleri aracılığıyla nasıl anlam kazandığını öğrenciler üzerinde etki bıraktığını göstermektedir. Resmi hepsinin bu şekilde yorumlaması, görselin bu temalardan elde edilmesi bu çıkarımların doğruluğuna işaret eder. Bu strateji, öğrencilere sunulan görüntüleri detaylı bir şekilde inceleme ve fark edebilmelerini geliştirir. Bu yöntem eleştirel düşünme, kanıtlı akıl yürütme becerilerini güçlendirir ve öğrencilerin kişisel yorumlarını derinlemesine açıklamalarına fırsat sunar Housen (2002).

Tablo 4.21: Resim 2’de “*Yeni İnsanın Doğuşunu İzleyen Jeopolitik Çocuk*” Adlı Resmin Bulgu Sunumu ve Bulgu Yorumu

Bulgu Sunumu	Bulgu Yorumu
Öğrenciler ikinci resimde yeniden doğuş, kuraklık, kıtlık, karanlık ve kötü, kırılganlık, üzüntü, kötülük, ayrışma, ayırım, ayrımcılığı ifade etmiştir.	Öğrenciler, “ <i>Yeni İnsanın Doğuşunu İzleyen Jeopolitik Çocuk</i> ” adlı 2. resimde yumurtaya benzeyen bir nesnenin içerisinden çıkmaya çalışan erkek figürünü yeniden doğuş olarak yorumlamışlardır. Çevrede yeşilliğin olmaması ve kuru toprağın varlığı ise kuraklık ve kıtlık belirtileri olarak değerlendirilmiştir. Resmin atmosferi karanlık ve kötü olarak nitelendirilmiş; figürlerin yüz ifadelerinden ise üzüntü ve kırılganlık çıkarılmıştır. Ayrıca, resimde ortaya çıkan farklı kutupların ayrışma, ayırım ve ayrımcılık olarak yorumlanması öğrencilerin ortak görüşüdür. Bu yorumlamalar, görselin belirli temaları ve imgeleri aracılığıyla nasıl anlam kazandığını öğrenciler üzerinde nasıl bir etki bıraktığını göstermektedir. Resmi bu şekilde yorumlaması, görselin bu temalardan elde edilmesi bu çıkarımların doğruluğuna işaret eder. Görsel düşünme stratejileri aracılığı ile öğrenciler görselleri bilişsel bir şekilde anlamlandırır. Görsel düşünme stratejileri, sanat aracılığıyla eleştirel düşünme becerilerini teşvik ederek bilişsel ve estetik gelişimi destekleyen etkili bir yöntemdir. (Hailey ve ark., 2015).

Tablo 4.22: Resim 3'te “The Subway” Adlı Resmin Bulgu Sunumu ve Bulgu Yorumu

Bulgu Sunumu	Bulgu Yorumu
Öğrenciler üçüncü resimde hapishane, kısıtlama, üzüntü, üzgün, mutsuzluk, yorgunluk, tek tip insan, durağanlık, yorgunluk, bezgin, endişe, korku, kaygı, emek, cinsiyetçiliği ifade etmiştir.	Öğrenciler, “The Subway” adlı 3. resimde sıkça görülen demir parmaklıkları hapishane ve kısıtlama olarak yorumlamışlardır. İnsanların surat ifadelerini ise üzgün, üzüntülü, mutsuz, yorgun, bezgin, endişeli, korkulu ve kaygılı olarak algılamışlardır. Kişilerin kıyafetleri ve biçimlerinin birbirine benzemesini ise tek tip insan algısı olarak görmüşler ve resimde daha fazla yer verilen erkek figürlerine karşın kadın figürlere daha az yer verilmesini cinsiyetçilik olarak yorumlamışlardır. Ayrıca, figürlerin ellerinin çok çalıştıkları için büyük olmasını emek olarak değerlendirmişlerdir. Bu yorumlamalar, görselin belirli temaları ve imgeleri aracılığıyla nasıl anlam kazandığını öğrenciler üzerinde nasıl bir etki bıraktığını göstermektedir. Resmi bu şekilde yorumlaması, görselin bu temalardan elde edilmesi bu çıkarımların doğruluğuna işaret eder. Görsel düşünme stratejileri doğrultusunda öğrencilere yönlendirilen soruları anlamlandırarak cevap vermişlerdir. “Görsel düşünme” kavramı, bir “aktif problem çözme süreci” olarak tanımlanabilir. Özellikle vurgulandığı üzere, görsel düşünme, görsel mesajların algılanması, yorumlanması ve üretilmesine odaklanan analitik bir süreçtir; görme, görüntüleme ve çizim arasındaki etkileşimi içerir. (Goldschmidt, 1994)

Tablo 4.23: Resim 4’de “*Grande Jatte Adası’nda Bir Pazar Öğleden Sonrası*” Adlı Resmin Bulgu Sunumu ve Bulgu Yorumu

Bulgu Sunumu	Bulgu Yorumu
Öğrencilerden dördüncü park, gruplaşma, zengin, rahat, umursamaz, sembol, milliyetçilik, bahar mevsimi keyifli vakit, piknik olduğunu ifade etmiştir.	Öğrenciler, “ <i>Grande Jatte Adası’nda Bir Pazar Öğleden Sonrası</i> ” adlı 4. resimde bulundukları mekânı bir park olarak tanımlamışlardır. İnsanların kendilerine göre ayrılması gruplaşma olarak yorumlamışlar ve herkesin farklı bir mekânda bulunmasını umursamaz, rahat bir durum olarak görmüşlerdir. Ayrıca, resmin açık hava ve güneşli bir vakitte çizilmiş olması bahar mevsimini çağrıştırmış, bulundukları ortamda keyifli vakit geçirdiklerini ve piknik yaptıklarını düşünmüşlerdir. Bu ortak yorumlama, görselin belirli temaları ve imgeleri aracılığıyla nasıl anlam kazandığını, öğrenciler üzerinde etki bıraktığını göstermektedir. Resmi hepsinin bu şekilde yorumlaması, görselin bu temalardan elde edilmesi bu çıkarımların doğruluğuna işaret eder. Görsel düşünme stratejileri, öğrenciler üzerinde daha kolay ve etkili düşünme becerilerini geliştirir. Görsel düşünmenin esnek düşünmeyi kolaylaştırdığını ve öğrencilerin problemleri etkili bir şekilde çözümlerine yardımcı olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda, sanat eğitiminde görsel düşünmenin uygulanmasının yaratıcılığı geliştirmek için önemli olduğunu vurgulamıştır. (Lee, 2006)

Tablo 4.24: Resim 5’de “*Suikast Tehdidi*” Adlı Resmin Bulgu Sunumu ve Bulgu Yorumu

Bulgu Sunumu	Bulgu Yorumu
Öğrenciler, beşinci resimde cinayet, ölüm, gizem, dedektif, kan, katil, seri katil, suikast, çıplak, olduğunu ifade etmiştir.	Öğrenciler, “ <i>Suikast Tehdidi</i> ” adlı 5. resimde, sedye üzerinde baygın bir şekilde kıyafetsiz ve boynunda kırmızı bir leke bulunan figürü ölüm, cinayet ve kan olarak yorumlamışlardır. Arkada bulunan figürlerin gizlenmeye çalıştığı genel bakışta gizlilik olduğu için ise bu durumu gizem olarak değerlendirmişlerdir. Ölümü gerçekleştiren kişileri katil, sürekli olarak bu tür eylemleri gerçekleştiren kişiye ise seri katil olarak tanımlamışlardır. Ölümün, biri veya bir grup tarafından çıkar amaçlı gerçekleştirilmesine bir suikast olduğunu düşünmüşlerdir. Bu ortak yorumlama, görselin belirli temaları ve imgeleri aracılığıyla nasıl anlam kazandığını öğrenciler üzerinde etki bıraktığını göstermektedir. Resmi hepsinin bu şekilde yorumlaması, görselin bu temalardan elde edilmesi bu çıkarımların doğruluğuna işaret eder. Görsel düşünme, bireylerin görsel verileri yorumlama ve eleştirel bir perspektifle analiz etme yeteneklerini artırma amacı güder. Sanatı, düşünme becerilerini, iletişim yeteneklerini ve görsel okuryazarlığı öğretmek amacıyla kullanmaktadır (Landorf, 2006).

10.Öğretmen adaylarının Görsel Düşünme Stratejilerine yönelik görüşleri nelerdir?

Öğretmen adaylarının Görsel Düşünme Stratejilerine yönelik görüşleri tablo 4.25 de verilmiştir

Tablo 4.25: Öğretmen Adaylarının Görsel Düşünme Stratejilerine Yönelik Görüşleri

Ö1. “Resimleri incelemiş olduğum zaman kendimi de tabloların içerisine ekleyerek yorumlarımı yaptım. Görsel düşünme stratejileri süreç içerisinde tablolar daha anlamlı geldi.”

Ö2. “Her resmi merakla analiz ettim. Benim için çok faydalı bir süreç olduğunu düşünüyorum.”

Ö3. “İlk çok zorlu bir süreç olacağını düşünmüştüm. Keyifli geçen ders süreçleri ve öğrendiğim bilgiler sonucu ayrıntılı bakmanın öneminin farkına vardım.”

Ö4. “Bir resmi, fotoğrafı, afişi gördüğüm nasıl bir amaç ne için yapıldığını daha iyi anlamlandırabileceğimi düşünüyorum.”

Ö5. “Görsel düşünme stratejileri beni çok şaşırttı ve yol gösterici bir çalışma.”

Ö6. “Çalışma süreci boyunca eğlenceli, renkli ve ilginç bir deneyim oldu.”

Ö7. “Görseller üzerinde öğrendiğimiz şeyleri daha kolay bir şekilde anlamlandırıyorum, aynı zamanda akılda kalıcı bir çalışma.”

Ö8. “Görselleri yorumlarken kendimi istediğim şekilde çekinmeden fikirlerimi dile getirdim.”

Ö9. “Görsel düşünme stratejileri sayesinde görselleri daha kolay şekilde grafik, yazı, resimleri anlamlandırarak yorum yapabileceğimi düşünüyorum.”

Ö10. “Renkler, kompozisyon, figürleri çok dikkatli bir şekilde inceleyerek yorumlamalar yaptım.”

Ö11. “Süreç boyunca mesleğime katkısı olacağını düşündüğüm bilgiler öğrendim.”

Ö12. “Resimleri incelerken çok keyif aldım. Daha önce deneyimlemediğim bir süreç oldu.”

Ö13. “Görsel düşünme stratejileri çalışma süreci keyifli, eğlenceli ve merakla bir şekilde geçti.”

Ö14. “Her resim farklı bir hayat, her birinde ayrı bir deneyim yaşadım.”

Tablo 4.25: Öğretmen Adaylarının Görsel Düşünme Stratejilerine Yönelik Görüşleri
Devamı

Ö15. “Farklı bakış açıları ile eserleri inceledim. İlerde öğrencilerime de bu çalışmayı uygulayacağımı.”

Ö16. “Çalışma sırasında, renkler ve figürler aracılığıyla oluşturulan görsellerin, benim üzerimde beklenmedik bir etkisi oldu. Görsel düşünme stratejisi, bu şekilde kendimde fark etmediğim yeni bir etki oluşturdu.”

Ö17. “Görsel düşünme stratejileri sayesinde daha kolay bir şekilde ne anlatıldığını kavrayarak anlamlandırabilirim.”

Ö18. “Keyifli bir süreç oldu, soruları zihnimde anlamlandırarak resimleri yorumladım.”

Ö19. “Resimleri bilmediğim bir yöntem ile yorumladık. Süreç ilerledikçe daha önce farkına varmadığım ayrıntılar keşfedilmeyi beklediğini gördüm.”

Ö20. “Daha önce incelediğimiz tablodan farklı bir deneyim oldu; her resimde farklı bir benlik ortaya çıktı. Sınıf içinde farklı bir bakış açısıyla tartışarak görmediğimiz ayrıntıları fark ettik”.

Tablo 4.25’de öğretmen adaylarının görsel düşünme stratejileri hakkındaki görüşleri: “kendimi tablonun içinde hissettim, merak uyandırdı, faydalı bir süreç, zorlu bir süreç olacağını düşünmüştüm fakat keyifli geçti, ayrıntılı bakmak, yol göstericilik, eğlence, keyifli süreç, ilginç, akılda kalıcı, çekinmeden fikirleri ifade etme, görselleri daha kolay anlamlandırabilme, yorumlayabilme mesleğe katkı, kendimde fark etmediğim bir etki oluştu, daha önce farkına varılmayan ayrıntılar, farklı bir deneyim olduğunu ilginç bir çalışma olduğunu” şeklinde ifade etmişlerdir. Öğrenciler, genel olarak sürecin ve çalışmanın kendilerine keyif verdiğini ifade etmişlerdir. Bu süreçlerin meslek hayatlarında da katkı sağlayacağını ve öğrendiklerini kendi öğrencilerine uygulayacaklarını belirtmişlerdir. Sürecin sonunda memnuniyetlerini dile getiren öğrenciler, bu deneyimlerin kendileri için verimli ve öğretici olduğunu vurgulamışlardır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Tartışma

Bu bölümde, Görsel Okuryazarlık Yeterliliği Ölçeği ve Eleştirel (Kritik) Düşünme Ölçeği kullanılarak elde edilen nicel verilerin bulguları ayrıntılı bir şekilde sunulmuştur. Elde edilen bulguların literatürdeki diğer çalışmalarla ilişkisi değerlendirilmiş, bu bulguların mevcut literatürle ne ölçüde örtüştüğü veya farklılık gösterdiği analiz edilmiştir. Bulgular arasındaki ilişkiler incelenerek kapsamlı bir tartışma yapılmış ve sonuçlar bu bağlamda ele alınmıştır.

Görsel Düşünme Stratejilerinin öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık düzeyleri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar, görsel okuryazarlık yeterliliği üzerinde anlamlı bir artış sağladığını göstermektedir. Özellikle, öntest ve sontest sonuçları arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu farklılığın sontest lehine gerçekleştiği gözlemlenmiştir. Bu durum, Görsel Düşünme Stratejilerinin öğretmen adaylarının genel görsel okuryazarlık düzeylerinde belirgin bir artış olduğunu ortaya koymaktadır.

Görsel Düşünme Stratejilerinin öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık alt boyutları üzerindeki etkileri de detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Non-parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi sonuçları, çeşitli alt boyutlarda sıralama ortalamalarının belirgin bir artış gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu bağlamda, ofis yazılımı, yayınlanmış görselleri gösteren materyaller, görsel yorumlama, günlük karşılaşılan görsel mesajları ayırt etme, araçlardan yararlanarak görsellik üretme ve görsel mesajları algılama gibi alt boyutlarda, görsel okuryazarlık yeterliliğinde anlamlı bir artış gözlemlenmiştir. Bu bulgular, Görsel Düşünme Stratejisinin öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık becerilerinin tüm bu alt boyutlarında etkili olduğunu ve öğretmen adaylarının bu alandaki yetkinliklerini artırdığını işaret etmektedir.

Sanalan, Sülün ve Çoban, (2007) Görsel okuryazarlık, bireylerin zihinsel işlevlerini derinlemesine kullanmalarını gerektiren bir süreçtir. Metinlerin uygun ve etkin biçimde görsel öğelerle desteklenmesi, öğrenme sürecinin derinlemesine anlamlandırılmasına katkı sağlayabilir ve zihinsel süreçleri kolaylaştırabilir. Günay (2008) Görsel okuryazarlık, bireylerin görsel materyalleri etkin bir biçimde analiz etme

ve kullanma yetilerini geliştirmekte, bu materyallerin iletişim srecilerindeki kritik işlevini anlamalarına katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, görsel okuryazarlık, bilgiye erişim srecilerini daha kapsamlı ve derinlemesine hale getirerek, bireylerin bilgi ile etkileşimlerinde daha yüksek bir düzeyde beceri kazanmalarını sağlamaktadır. Yıldız (2012) Görsellerin kullanımının artmasıyla birlikte, görsellerin yazılı dil gibi izleyiciye düşünce veya anlam iletebilecek şekilde kullanıldığı gözlemlenmektedir. Yazılı metinlerde olduğu gibi, görsel ürünlerde de farklı anlam seviyelerinde anlamların inşa edilebildiği görülmektedir. Zamanla ve belirli bir eğitim süreci içinde görselleri anlamlandırarak okuma ve anlama yeteneğini geliştirir. Görsel okuryazarlık da okuma gibi, görme sürecinin bir ötesidir. Eraslan Taşpınar (2016) Sanat eğitiminin görsel okuryazarlık becerilerini olumlu yönde etkilediğini, günümüzün yeni görsel çağında öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerine artan bir ihtiyaç duyduğunu vurgulamakta ve bu becerilerin kazanılmasında sanat eğitiminin önemini ön plana çıkarmaktadır. Dolayısıyla, sanat eğitimi almış bireylerin bu becerileri daha etkin bir biçimde kullanmaları, sanat eğitiminin temel amaçlarından biri olarak belirlenmelidir. Onursoy (2017) Görsel okuryazarlık, bireylerin görsel materyallerin içeriğini ve bağlamını anlamalarına, bu materyalleri eleştirel bir perspektifle değerlendirmelerine ve bilgiye erişim srecilerinde daha bilinçli ve etkili kararlar almalarına olanak tanımaktadır. Bu nedenle, görsel okuryazarlık, modern bilgi toplumu için temel bir beceri olarak öne çıkmakta ve bireylerin görsel bilgiyle etkileşimlerini daha anlamlı ve kritik bir düzeyde taşıyarak, bilgiye erişim ve değerlendirme srecilerini derinleştirmektedir. Arslan ve Arslan ve Bayrakçı (2006) Görsel okuryazarlık, bireylerin görsel materyalleri farklı perspektiflerden değerlendirme yeteneğini geliştirmekte ve bu çeşitliliğin eğitim srecilerine entegre edilmesini sağlamaktadır. Ger (2013) Görsel okuryazarlığın çeşitli boyutlarıyla ön plana çıkması, dinamik bir süreci olarak değerlendirilmiştir. Öğretmen adaylarının hem günlük yaşamda hem de eğitim ortamında görsellerle sürekli etkileşim içinde olacağı göz önüne alındığında, onların görsel okuryazarlık algılarının geliştirilmesi olumlu bir gelişme olarak kabul edilmektedir. Elde edilen bulgular, görsel okuryazarlığın hem anlamını hem de anlatım yeteneğini desteklediğini ortaya koymaktadır.

Görsel Düşünme Stratejilerinin ğretmen adaylarının eleştirel (kritik) düşünme eğilimleri üzerindeki etkisini kapsamlı bir şekilde ortaya koymaktadır. Uygulanan Non-

Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi sonucunda, öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimi ölçeği puanları arasında öntest ve sontest arasında anlamlı bir fark bulunduğu belirlenmiştir. Bu fark, $p < .001$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır ve sontest lehine gerçekleşmiştir. Görsel Düşünme Stratejilerinin, öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinde belirgin bir artış sağladığını göstermektedir.

Eleştirel düşünme eğilimlerinin alt boyutlarına ilişkin analizler de benzer şekilde anlamlı bulgular sunmaktadır. Üstbiliş, esneklik, sistematiklik, azim ve sabır, açık fikirlilik gibi alt boyutlarda öntest ve sontest arasındaki sıra ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur. Görsel Düşünme Stratejilerinin, eleştirel düşünme eğiliminin çeşitli boyutları üzerinde etkili olduğunu ve öğretmen adaylarının bu konudaki becerilerinin uygulama öncesine göre belirgin bir şekilde geliştiğini ortaya koymaktadır.

Seferoğlu ve Akbıyık (2006) Eleştirel düşünme, günümüz eğitim programlarının temel hedeflerinden biri olarak kabul edilmektedir ve bireylerin analitik ve mantıklı kararlar verebilmeleri için kritik bir beceri olarak ön plana çıkmaktadır. Bu becerinin etkili bir şekilde geliştirilmesi, eğitim süreçlerinin ve ders materyallerinin eleştirel düşünmeyi teşvik edecek şekilde yapılandırılmasını gerektirmektedir. Eğitim alanında yapılan çalışmalar, eleştirel düşünmenin problem çözme, karar verme ve yaratıcı düşünme ile birlikte değerlendirildiğini ve bu becerilerin eğitim programlarında daha fazla vurgulanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Kaasboll (1998) araştırma sonucunda, proje çalışmalarına katılan öğrencilerin derslere devam oranlarında ve öğrenci öğretmen etkileşimlerinde belirgin bir artış gözlemlenmiştir. Bu öğrencilerin, tümevarım yoluyla düşünme ve disiplinlerarası düşünme gibi eleştirel düşünmenin temel becerilerini kazandıkları belirlenmiştir. Ayrıca, bu öğrencilerin akademik başarılarının, araştırmaya katılmayan öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bulgular, eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesinin, öğrencilerin akademik performanslarını olumlu yönde etkileyebileceğini ve proje tabanlı öğrenme yaklaşımlarının bu süreçte etkili bir araç olabileceğini ortaya koymaktadır. Bodur (2010) Araştırmasında içerik temelli eleştirel düşünme öğretim yöntemlerinin öğrenciler üzerinde belirgin olumlu etkiler yarattığını ortaya koymaktadır. Öğrencilerin bu öğretim yöntemlerinden memnuniyet duydukları ve problem çözme becerilerinin farkında

oldukları gözlemlenmiştir. Bu bulgular, eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesinin, öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları problemleri daha etkili bir şekilde çözmeye yeteneklerini artırabileceğini ve düşünme süreçlerine olan güvenlerini güçlendirebileceğini ortaya koymaktadır. Alkaya (2006) çalışmasında, eleştirel düşünme becerisi temelli derslerin, öğrencilerin derse aktif katılımını artırmada etkili olduğunu ve öğrenme süreçlerinde kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Ayrıca, öğrencilere sunulan çalışma kâğıtlarında yer alan ilginç etkinliklerin ve oyunların, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik motivasyonu artırdığı ve öğrencilerin derse olan ilgisini güçlendirdiği belirtilmektedir. Bu bulgular, eleştirel düşünme odaklı öğretim stratejilerinin, öğrencilerin öğrenme süreçlerinde aktif bir rol oynamalarını sağlayarak, öğrenme etkinliklerine daha yüksek bir katılım ve ilgi düzeyi sağladığını ortaya koymaktadır. Patterson'ın (1993) araştırma bulguları, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik bir program uygulamasının ardından öğrencilerin farklı bakış açıları kazandığını ve başkalarının görüşlerine saygı göstermenin önemini kavradıklarını ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, eleştirel düşünme eğitimlerinin öğrencilerin bakış açılarını genişletme ve sosyal etkileşimlerde saygı gösterme yetilerini artırma üzerindeki etkisini vurgulamaktadır.

Bu bölümde, araştırmada argüman yazma becerisinin görsel düşünme stratejileri bağlamında nasıl geliştiği ve öğretmen adaylarının bu süreçte edindikleri deneyimlerin niteliği ele alınmıştır. Araştırma, öğretmen adaylarının farklı haftalarda çalıştıkları resimlere dayalı olarak yazdıkları argümanlardaki sözcük sayılarındaki değişimleri incelemiştir.

Görsel Düşünme Stratejilerinin öğretmen adaylarının argüman yazma becerisine etkisini inceleyen bulgular, öğretmen adaylarının argüman yazma becerilerinde belirgin bir gelişim sağladığını göstermektedir. Analizler, 1. resim için ortalama kullanılan sözcük sayısının yaklaşık 79 iken, 5. resim için bu ortalamanın yaklaşık 284'e yükseldiğini ortaya koymuştur. Bu veriler, sürecin ilerlemesiyle birlikte öğretmen adaylarının argüman yazma yeteneklerinde anlamlı bir artış yaşandığını ve ilk resim ile son resim arasındaki argümanların hem sözcük hem de anlam derinliği açısından geliştiğini göstermektedir. Nicel analizler, sözcük sayısındaki artışın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ve bu artışın görsel düşünme stratejilerinin argüman yazma becerileri üzerindeki olumlu

etkisini desteklediğini ortaya koymuştur. Artışın belirginliği, görsel düşünme stratejilerinin bu alandaki katkısının kapsamlı ve etkili olduğunu vurgulamaktadır.

Nicel verilerin yanı sıra, öğretmen adaylarının argüman yazma sürecindeki içerik gelişimleri de detaylı bir şekilde incelenmiştir. İçerik analizi, birinci resim ile son resim arasındaki argümanların anlatım zenginliğinde belirgin bir artış sağlandığını ortaya koymuştur. Özellikle, argümanlarda kullanılan kodlar, kategoriler ve genel içerik derinliğinde gözle görülür bir ilerleme kaydedilmiştir. Öğrencilerin argümanlarında kullanılan dilin ve ele alınan konuların çeşitliliği artmış; yazılan argümanlar daha ayrıntılı, kapsamlı ve etkili hale gelmiştir. Görsel materyallerin derinlemesine analizi sonucunda öğretmen adaylarının daha zengin ve etkili argümanlar oluşturduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgular, görsel düşünme stratejilerinin öğretmen adaylarının argüman yazma becerilerine olan olumlu etkisini ve bu stratejilerin içerik zenginliği ve analitik düşünme yeteneğini geliştirme potansiyelini vurgulamaktadır.

Görsel düşünme stratejileri hakkında öğretmen adaylarının sunduğu geri bildirimler, sürecin hem kişisel hem de mesleki gelişimlerine önemli katkılar sağladığını vurgulamaktadır. Bu geri bildirimler, görsel düşünme stratejilerinin eğitimde etkin bir strateji olarak değerlendirilebileceğine dair olumlu bir ışık tutmaktadır.

Bakdemir ve Süğümlü (2024)'nın araştırma, argümantasyon temelli öğrenme modelinin öğrencilerin yazılı argüman kullanım düzeylerine, iknaya dayalı yazma performanslarına ve yazma motivasyonlarına etkisini belirlemeyi kapsamaktadır. Bu çerçevede araştırmanın yazılı argüman seviyesi, ikna edici yazma başarısı ve yazma motivasyonlarına yönelik bulguları, alanyazında konu ile ilgili yer alan kaynaklar üzerinden tartışılmıştır. Hiğde ve Aktamış (2023) çalışmalarında, öğrencilerin eleştirel düşünme ve bilgiyi analiz etme kabiliyetlerini artırırken bir yandan da öğrenim sürecine aktif katılımlarını teşvik ettiği bulgusuna ulaşılmıştır. Çöğmen, Bahtiyar ve Köksal (2021) çalışmalarında öğretmen adaylarının yüksek düzeyde argüman oluşturmakta zorlandıklarını göstermektedir. Adaylar genellikle basit iddialardan oluşan düşük düzeyli argümanlar sunarken, daha karmaşık ve derinlemesine düşünce gerektiren beşinci düzeyde argüman oluşturmakta sınırlı kalmışlardır. Bu durum, alan yazınında da sıkça vurgulanmıştır, katılımcıların argüman oluşturma sürecinde etkili bir şekilde

ilerleyemedikleri gözlemlenmiştir. Temiz Çınar, (2016) Argümantasyonun, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerine aktif olarak katılımını teşvik etmesi ve araştırma yapma motivasyonlarını artırması gibi özellikleri, kavram öğrenme sürecinde olumlu sonuçlar elde edilmesine katkı sağladığı belirtilmiştir. Bu yöntem, öğrencilerin düşünsel derinliklerini geliştirmelerine ve konular üzerinde daha kapsamlı bir anlayış oluşturmalarına imkân tanırken, öğrenme süreçlerinin etkililiğini artırmaktadır. Dolayısıyla, argümantasyonun, kavram öğrenme üzerindeki olumlu etkileri, öğrencilerin akademik başarılarına önemli katkılar sağladığını göstermektedir. (Uluğ, 2004) çalışmalarında, yazma etkinlikleri ve argümantasyon uygulamalarıyla yürütülen rapor yazma süreçlerinin, öğrencilerin kavram öğrenme düzeylerinde belirgin bir artış sağladığını ortaya koymuştur. Bu bağlamda, argümantasyon raporları ve geri dönüşler neticesinde yapılan tekrar yazma ve deney raporları ile yazılan bilimsel hikayelerin, öğrencilerin kavramsal bilgi düzeylerini artırdığı belirlenmiştir. Kontrol grubunda ise yazma etkinliklerinin sınırlı olması, kavram öğrenme düzeylerinde sadece kısmi bir gelişmeye yol açmıştır. Dickerson ve diğerleri (1995), yaratıcı yazmanın, öğrencilerin bilimsel bilgilere duyduğu ilgiyi kavrayabilmek ve bu bilgileri yorumlayabilmek için alternatif bir yöntem sunduğunu vurgulamaktadır. Bu yaklaşım, öğrencilerin bilimsel konulara olan ilgisini ve anlama yetilerini derinleştirmede etkili bir strateji olarak değerlendirilmektedir. Uc ve Benzer (2021) Öğrenciler konuları iyi öğrendiklerini, yazma becerilerinin gelişerek çok yönlü düşünmeye başladıklarını, yapılan etkinliklerin bilimsel hikâye ve deney raporları ile yürütülmesinin onlara oldukça katkı sağladığını belirtmişlerdir.

Sonuç

Görsel okuryazarlık düzeyleri ve eleştirel(kritik) düşünme becerileri üzerinde anlamlı bir artış sağladığı, öntest ve sontest sonuçları arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Görsel okuryazarlık alt boyutlarında ve eleştirel düşünme eğilimlerinde belirgin gelişimler gözlemlenmiştir. Ayrıca, Görsel Düşünme Stratejileri argüman yazma becerilerini de geliştirmiş, yazılan argümanların hem sözcük sayısı hem de içerik derinliğinde belirgin bir artış sağlanmıştır. Araştırmanın sonuçları, görsel düşünme stratejilerinin öğretmen adaylarının argüman yazma becerilerinde hem nicel hem de nitel olarak önemli gelişmeleri ortaya koymaktadır. Öğrenciler, süreçten

memnun kaldığını, sürecin öğretici ve keyifli olduğunu, mesleki uygulamalarına olumlu katkılarda bulunacağını belirtmişlerdir. Sonuç olarak Görsel Düşünme Stratejilerinin öğrencilerin eleştirel düşünme, görsel okuryazarlık ve argümantasyon yazma becerilerine olumlu etkisi olduğuna varılmıştır.

Öneriler

Bu bölümde, konu ile ilgili yapılacak araştırmalar için birtakım öneriler sunulmuştur.

1. Daha geniş bir çalışma grubu ile yürütülmesi daha genel sonuçlara ulaşmak bakımından önemlidir.

2.Araştırmanın farklı anabilim dalı öğrenciler ile yürütülmesi, görsel düşünme stratejilerinin diğer disiplinler üzerindeki etkisini görmek bakımından değerli olacaktır.

3.Araştırma sonuçları dikkate alındığında Görsel düşünme stratejilerinin eğitim programlarında yer almasının öğretmen yetiştirmede önemli olduğu kanaati oluşmuştur.

KAYNAKÇA

- Abacı, O. (2003). Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Görsel Sanatlar Eğitimi. (2. Baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları
- Abacı, O. (2007). Temel sanat eğitimi. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Açıkgöz, K.Ü.(2000).Etkili Öğrenme ve Öğretme. İzmir: Kanyılmaz Matbaası
- Akkurt, S., & Boratav, O. (2018). Neden Sanat Eğitimi?. International Journal of Scholars in Education, 1(1), 54-60.
- Akınoğlu, O. (2003). Bir eğitim değeri olarak eleştirel düşünme. Değerler Eğitimi Dergisi, 1 (3), 7-26.
- Aktamış, H., & Atmaca, A. C. (2016). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Argümantasyon Tabanlı Öğrenme Yaklaşımına Yönelik Görüşleri.Electronic Journal Of Social Sciences, 15(58).
- Alakuş A. O. ve Mercin, L., (2009), Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi, Ankara: Pegem Yayınları.
- Alkaya, F. (2006). *Eleştirel düşünme becerilerini temel alan fen bilgisi öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi* (Yüksek lisans tezi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi).
- Andersson, L. (2024). Walter Benjamin (1936) “the work of art in the age of mechanical reproduction.” Classics in Media Theory, 9–23. <https://doi.org/10.4324/9781003432272-2>
- Arslan, M. M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim/öğretim açısından incelenmesi. Millî Eğitim, 171, 100-108.
- Artut, K. (2002). Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Artut, K. (2004). Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri (3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Artut, K. (2007). Okul öncesinde resim eğitimi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Artut, K. (2009). Sanat Eğitimi Kavramları ve Yöntemleri, Ankara; Anı Yayıncılık, 3. Baskı.
- Ataman, A., Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- ATCB. (2022). Art Therapy Credentials Board; What is Art Therapy? <https://www.atcb.org/what-is-art-therapy/>, Erişim Tarihi: 20.12.2023
- Atmaca, Ö. G. D. A. E. (2008). Toplumsal Yaşamda Sanat Eğitiminin Gerekliliği ve Medyanın Rolü. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 15(15), 21-28.
- Avcı Tuğal, S. (2018). Oluşum süreci içinde dijital sanat. İstanbul: Hayalperest.
- Balkır, S. (2020). Sanat-Sanatçı ve Bir Meta Nesnesi Olarak Sanat Eseri. JOURNAL Of Arts, 3(1), 31–44. <https://doi.org/10.31566/Arts.3.004>
- Batur, M. (2010). İlköğretim I. kademe görsel sanatlar dersi öğretim programı'nın kazanımlar ögesinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

- Beckman, P. (2002). Strategy Instruction, Clearinghouse on Disabilities and Gifted Education, (ED474302), (ERIC Database İnternet adresinden 21.12.2022 tarihinde alınmıştır).
- Berger, J. (2013). Görme biçimleri. (Y. Salman, Çev.) İstanbul: Metis.
- Bodur, H. (2010). İlköğretim ikinci sınıf hayat bilgisi dersinde içerik temelli eleştirel düşünme öğretiminin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisi. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Bostancıoğlu, B., & Kahraman, M. E. (2017). Sanat Terapisi Yönteminin ve Tekniklerinin Sağlık – İyileştirme Gücü Üzerindeki Etkisi. Beykoz Akademi Dergisi, 5(2), 150-162. <https://doi.org/10.14514/BYK.m.21478082.2017.5/2.150-162>
- Bowell, T., & Kemp, G. (2018). *Eleştirel düşünme kılavuzu*. B. Tanrıseven (Çev.), Ankara: TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları.
- Bozkurt, N. (2014). Sanat ve Estetik Kuramları. Ankara: Sentez Yayıncılık
- Buchholz, E.L. & Bühler, G. & Hille, K. & Kaeppele, S. & Stotland, I. (2012). Sanat. (D.N. Uzer, Çev.). İstanbul: NTV Yayınları.
- Bulut, Ş. (2018). Güncel Sanatı (Kavramsal) Anlamaya Çalışmak. İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi, 4(1), 69-76. <https://doi.org/10.22252/ijca.425836>
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, 14. Baskı, Ankara: Pagem yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Clark, T. J. (1999). The painting of Modern Life: Paris in the art of manet and his followers. Princeton University Press.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). Baston: Pearson
- Cüceloğlu, D. (1994). İyi düşün doğru karar ver (5.Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Çakır, M. (2002). Sanatta eleştirelilik. İstanbul: Beta.
- ÇELİK, Hilal, BAŞER Baykal, Nur ve KILIÇ Memur, Hale Nur; “Nitel veri analizi ve temel ilkeleri”, Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education, 2020, 8(1), 379-406. doi:10.14689/issn.2148-2624.1.8c.1s.16m
- Çınar, H S. ve Yirmibeşoğlu F. (2019) Güzel Sanatlar Alanında Araştırma Makaleleri. Ankara: Gece Akademi.
- Çiftçi, T. (2018). Nöroestetik ve görsel düşünme perspektifinden sanatsal ve bilimsel yaratıcılık.
- Çokokumuş, H. İ. T. .- B. (2014). Gerçeküstücülük, Rene Magritte’den Jerry Uelsmann’a. Sanat ve Tasarım Dergisi, 1(13), 121-140. <https://doi.org/10.18603/std.52990>
- Çöğmen, S., Bahtiyar, A., & Köksal, N. (2021). Görsel Düşünme Stratejilerinin Uygulandığı Öğrenme Ortamlarında Fen Öğretmen Adaylarının Argümantasyon Düzeyleri. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(1), 289-306. <https://doi.org/10.21666/muefd.832920>

- Davis, D. S. ve Schwimmer, P. C. (1981). Relational thinking styles: learning to see forest and the trees. *Journal of Learning Disabilities*, 14, 449-492.
- Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (2002). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ankara: Pagema Yayıncılık.
- Dickerson, T., Bernhardt, E., Brownstein, E., Copley, E., ve McNichols, M. (1995). African American children reflecting on science, mathematics, and computers through creative writing: Perspectives from a Saturday science academy. *Journal of Negro Education*, 141-153.
- Dickie, G. (1974). *Art and the Aesthetic: An institutional analysis*. Cornell University Press.
- Driver, R., Newton, P., & Osborne, J. (2000). Establishing the norms of scientific argumentation in classrooms. *Science education*, 84(3), 287-312.
- Edeer, Ş. (2005). Sanat Eğitiminde Disiplinlerarası Yaklaşım. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 78-84
- Eraslan Taşpınar, Ş. (2016). Sanat eğitiminin Görsel Okuryazarlık Becerilerine Etkisi. *THE TURKISH ONLINE JOURNAL OF DESIGN, ART AND COMMUNICATION*, 6(3), 335-342. <https://doi.org/10.7456/10603100/005>
- Eraslan Taşpınar, Ş. (2017). Teori ve Uygulamada Görsel Düşünme Stratejileri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, cilt.21, sa.3, 1167-1179.
- Erduran, S., Simon, S., & Osborne, J. (2004). TAPping into argumentation: Developments in the application of Toulmin's argument pattern for studying science discourse. *Science Education*, 88(6), 915-933.
- Ersoy, Ayla. "Sanat Eğitimi Genel Eğitime Katkısı." Eğitim Bilimleri Birinci Kongresi, Eğitim Programları ve Öğretim. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1993:273-277
- Ertürk, M., (2013), İlköğretim II. Kademe Görsel Sanatlar Eğitimi Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, January, 3(1).
- Erzen, J. (1991). *Prometheus'un Ateşi" ülke kalkınmasında sanatın yeri*. 3. Ulusal Sanat Sempozyumu, İstanbul:
- Facione, P. (2015). Critical thinking: what it is and what it counts, Insight Assessment.
- Fettahioğlu, P. (2020). Argümantasyona dayalı öğrenme-öğretme yaklaşımı. G. Ekici & M. Güven (Ed.), *Yeni öğrenme öğretme yaklaşımları ve uygulama örnekleri* (4. b.) içinde (ss. 140-170). Pegem Akademi Yayıncılık
- Flusser, V. (1991). Bir fotoğraffelsefesine doğru. İ.Derman (Çev.). İstanbul: Ağaç.
- Gemalmaz, R. Y. (2014). Görsel Sanatlar Eğitiminde Görsel Okuryazarlık ve Temel Tasarım Öğretimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(27), 95-120.
- Goldschmidt G. On Visual design thinking: The vis kids of architecture. *Design Studies*. 1994; 5:158-74.
- Gombrich, E.H. (1986). *Sanatın Öyküsü*. (Çev.Bedrettin Cömert) İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Göçer, A., & Tabak, G. (2013). Öğretmen Adaylarının 'Görsel Okuryazarlık'ile İlgili Algıları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11), 517-541.
- Gökbulut, N. (Haziran 1997). Sanat eğitimi programları. *Sanat Aylık Güzel Sanatlar Gazetesi*, s. 31, Ankara: Birleşmiş Ressamlar ve Heykeltıraşlar Derneği Yayınevi.

- Gregory Bassham, William Irwin, Henry Nardone and James M. Wallace, *Critical Thinking: a Student's Introduction* (New York,
- Günay, V. (2008). *Görsel okuryazarlık ve imgenin anlamlandırılması*. Art-e Sanat Dergisi,1(1).
- Güven, H. N. (1996). *Resimde görsel algılama*. Anadolu Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Halpern, D. F. (1996). *Thought and knowledge: An introduction to critical thinking* (3rd ed.). Lawrence Erlbaum Associates, Inc. Visual and Media Literacy. Springer International Publishing,. 49-73.
- Hailey, D. Miller, A. & Yenawine, P. (2015). *Understanding Visual Literacy: The Visual Thinking Strategies Approach*. Essentials of Teaching and Integrating
- Heights, R. (2003). *Group Process Made Visible: Group Art Therapy*. Adolescence. 38,150 s. 402.
- Hesse-Biber, S. (2010). Qualitative Approaches to Mixed Methods Practice. *Qualitative Inquiry*, 16(6), 455-468.
- Hiğde, E., & Aktamış, H. (2023). *Araştırma-sorgulamaya ve argümantasyona dayalı öğretimin argümantasyon, araştırma-sorgulama ve bilimsel süreç becerilerine etkisi*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (59), 160-175.
- Hauser, K. J. (2005). *George Tooker, surveillance, and Cold War sexual politics*. GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies, 11(3), 391-425.
- Housen, A (2001) *Eye of the beholder: Research, theory and practice*. <https://vtshome.org/wp-content/uploads/2016/08/5Eye-of-the-Beholder.pdf> adresinden 18.10.2023 tarihinde alınmıştır.
- Housen, A. (2002). *Aesthetic Thought, Critical Thinking and Transfer*. Arts and Learning Research 18.1.
- İpek, İ. (2003). *Bilgisayarlar, Görsel Tasarım ve Görsel Öğrenme Stratejileri*. TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology, 2(3).
- Jacob, P., & Jeannerod, M. (2003). *Ways of Seeing: The Scope and Limits of Visual Cognition* (J. H. Martin Davies, Philip Johnson-Laird, Christopher Peacocke, Kim Plunket Ed.). New York: Oxford University Press.
- Kaasboll, J.J. (1998). *“Teaching Critical Thinking and Problem Defining Skills”*. Education and Information Technologies, c.3, 101-117.
- Kanat, S. ve Dikkaya, A. (2014). *Sanat eğitimi alan ve almayan üniversite öğrencilerinin yaşam doyum düzeylerinin karşılaştırılması*. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 29, 145-176
- Karadağ, Ç. (2004). *Görme kültürü*. Ankara: Doruk Yayınları
- Karadağ, R. (2016). Yazma becerisinin geliştirilmesi. F. Susar Kırmızı ve E. Ünal (Ed.), *İlkokuma yazma öğretimi içinde* (ss. 35-69). Anı Yayıncılık.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. 310 sayfa.
- Kavuran, T., & Dede, B. (2014). *Platon Ve Aristoteles'in Sanat Etiği, Estetik Kavramı Ve Yansımaları*. Sanat Dergisi(23), 47-64.
- Kaya, İ.(2007). *Ülkemizde sanat eğitiminin sorunları*. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, 11: 149-151

- Kırıçoğlu, O.; Stokrocki, M. (1997). *Ortaöğretim Öğretimi*. Ankara: YÖK, Dünya Bankası MEGP
- Kırıçoğlu, O. T. (1993). *Görsel Sanatlarda Öğrenme Süreçleri ve Bu Süreçlerin Sanatın Üretimine Katkısı*. Eğitim Bilimleri Birinci Kongresi, Güzel Sanatlar Eğitimi Eğitim Programları ve Öğretim. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 53-62.
- Kırıçoğlu, O. T. (2002). *Sanatta Eğitim*. (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kırıçoğlu, O. T. (2005). *Sanatta Eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kırıçoğlu, O. T. (2014). *Sanat Bir Seriüven*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kırıçoğlu, O. T. (2015). *Sanat Kültür Yaratıcılık Görsel Sanatlar ve Kültür Eğitimi-Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kiper, A., Arslan, S., Kırıyıcı, M., & Akgün, Ö. E. (2012). *Visual Literacy Scale: The Study of validity and reliability*. The Online Journal of New Horizons in Education, 2(2), 73-83
- Köksal, N., & Çöğmen, S. (2019). Altıncı sınıf öğrencilerinin görsel düşünme süreçleri. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi-ENAD, 7(2), 826-844.
- Krausse, A. C. (2005). Rönesanstan Günümüze Resim Sanatının Öyküsü. (Çev. Dilek Zaptcıoğlu). İstanbul: Literatür Yayıncılık
- Kuban, D. (2015). Sanat, mimarlık, toplum kültürü üzerine makaleler. İstanbul: Boyut.
- Landorf, H. (2006). "What's Going on in This Picture? Visual Thinking Strategies and Adult Learning." New Horizons in Adult Education and Human Resource Development 20.4: 28-32.
- Lee M. Y. A theory-based study on executive plans to foster creativity utilizing visual thinking. Art Education Research Review. 2006; 20(3):47-74.
- Lucan, T. A. (1981). Social studies as an integrated subject. H.D Mehlinger *UNESCO handbook for the teaching of social studies*. London: Crolm Helm.
- Marshall, C. & Rossman, G. B. (2014). *Designing Qualitative Research*. New York: Sage
- Matthew Lipman, "Critical Thinking-What can it be?", *Educational Leadership* 46 (1) (1988): 39.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2019). Türkçe dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. <https://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=663> adresinden erişilmiştir.
- Onur, D., & Zorlu, T. (2017). Yaratıcılık Kavramı ile İlişkili Kuramsal Yaklaşımlar. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 6(3), 1535-1552. <https://doi.org/10.15869/itobiad.310394>
- Onursoy, S. (2017). Görsel kültür ve görsel okuryazarlık. *Türk Kütüphaneciliği*, 31(1), 47-54.
- Özgeldi Büyüktopbaş, H. & Uçar, T.F. (2021). Görsel Okuma ve Tipografik Açılımları. Sanat ve Tasarım Dergisi, 11(1), 158-175.
- Özsoy, V., 2003. "Görsel Sanatlar Eğitimi". Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayınları
- Parsa, A. F. (2007), "Görsel Okuryazarlık", *Fotografya*, S. 20 <http://www.fotografya.gen.tr/cnd/index.php?id=248,0,0,1,0,0> (son erişim 02.12.2022).
- Patton, M. Q.; "Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri", (M. Bütün & S. B. Demir, Çev. Ed.) Ankara: Pegem Akademi, 2014.

- Paul, R. (1995). *Critical thinking: How to prepare students for a rapidly changing world*. Santa Rosa, CA: Foundation for Critical Thinking.
- Patterson, R. (1993), *Visual Information, Educational Technology*, Englewood, Cliffs
- Read, H. (1981). *Sanat ve Toplum* (s. 108). Ümrân Yayınevi.
- Rhyne, T., Bolstad, M., Rheingans, P., Petterson, L., & Shackelford, W. (1993). Visualizing environmental data at the EPA. *IEEE Computer Graphics and Applications*, 13(2), 34-38.
- Saban, A. (2000). Öğrenme öğretme süreci, yeni teori ve yaklaşımlar, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- San, İ. (2004). *Sanat ve Eğitim Yaratıcılık Temel Sanat Kuramları Sanat Eleştirisi Yaklaşımları*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- San, İ. (2019). Sanatlar, eğitim ve kültür. İstanbul: Yeni İnsan.
- Sanalan, V. A., Sülün, A., & Çoban, T. A. (2007). *GÖRSEL OKURYAZARLIK*. Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(2), 33-47.
- Seferoğlu, S. S., & Akbıyık, C. (2006). Eleştirel düşünme ve öğretimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(30), 193-200.
- Semerci, N. (2000). Kritik düşünme ölçeği. *Eğitim ve Bilim*, 25(116), 23-26.
- Semerci, N. (2016). *Eleştirel Düşünme Eğilimi (Ede) Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlilik Revize Çalışması*. *Electronic Turkish Studies*, 11(9).
- Şahin, D. & Yağcı, M. M. (2012). Bireyin Toplumsallaşma Sürecinde Sanat Eğitiminin Önemi. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1 (1) , 273-277
- Şeker, Z. C. (2022). Türkçe derslerinde metinlerle eleştirel düşünme becerisinin geliştirilmesi bağlamında işlevsel bir yaklaşım önerisi: Çocuklar için felsefe (P4C). *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 8(1), 98-122.
- Tansuğ, S. (1999). *Resim Sanatının Tarihi*. Remzi Kitabevi A.Ş.
- Taşkesen, O., Yılmaz, M., & Taşkesen, S. (2016). Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Akademik Motivasyonları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1056-1072.
- Taşkesen, S., & Ekici, S. (2020). Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Sanat Okuryazarlık Düzeyleri ile Estetik Beğeni Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, (81), 411-428.
- Temiz Çınar, B. (2016). Argümantasyona Dayalı Öğretimin İlköğretim Öğrencilerinin Başarıları Kavramsal Anlamaları ve Eleştirel Düşünme Becerileri Üzerine Etkisi: Yaşamımızdaki Elektrik Ünitesi, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tepecik, Adnan. (2003). Sanat Eğitimi ve Görsel Çevre. 7. Ulusal Sanat Sempozyumu "Sanat ve Çevre". Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları
- Tolstoy, L. N. (2007). Sanat nedir. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları
- Torrance, E. P. (1972). Predictive validity of the torrance tests of creative thinking*. *The Journal of Creative Behavior*, 6(4), 236-262. <https://doi.org/10.1002/j.2162-6057.1972.tb00936.x>

- Türe, N. (2007). Eğitimde ve öğretimde bir araç olarak görsel sanatlar eğitiminin öğrencilere sağladığı katkılar. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Uc, F. B., & Benzer, E. (2021). Yazma Etkinlikleriyle Yürütülen Argümantasyon Uygulamalarının Ortaokul Öğrencilerinin Yaratıcı Yazmalarına ve Kavram Öğrenmelerine Etkisi. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 79-104.
- Uluğ, F. (2004). Okulda başarı: Etkili öğrenme ve ders çalışma yöntemleri. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ülger, E. (2013). Platon'un Sanat Kuramının Düşünsel Evrimi. *Flsf (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi)*, (16), 15–28.
- Ünver, E. (2002). Sanat eğitimi. Ankara: Nobel Yayın.
- Wood, R., “Critical Thinking”, <https://www.robinwood.com/Democracy/GeneralEssays/CriticalThinking.pdf> 10.11.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Yenawine, P. (2003). Jump starting visual literacy: Thoughts on image selection. *Art Education*, 56(1), 6-12.
- Yenawine, P. (2014). Visual thinking strategies: Using art to deepen learning across school disciplines. Harvard Education Press.
- Yenawine, P. (2019). Art in School: As Essential as Language. *American Educator*, 43(1), 22-27
- Yeşildağ-Hasançebi, F., & Günel, M. (2013). Argümantasyon tabanlı bilim öğrenme yaklaşımının dezavantajlı öğrencilerin fen bilgisi başarılarına etkisi. *İlköğretim Online*, 12(4), 1056-1073.
- Yenawine, P. (2003). Jump starting visual literacy: Thoughts on image selection. *Art Education*, 56(1), 6-12.
- Yıldırım, A. (1996). Disiplinlerarası Öğretim Kavramı ve Programlar Açısından Doğurduğu Sonuçlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (12), 89–94.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık. Ankara.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, M. Ö. (2012). *Görsel Okuryazarlık Üzerine*. Marmara İletişim Dergisi, (19), 64-77.
- Yılmaz, M. (2009). Öğrenme ve Bilgi İlişkisi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi , 29 (1) , 173-190 .
- Yolcu, E. (2009). Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yüksel, S ve E. Koşar. (2001). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Ders Çalışırken Kullandıkları Öğrenme Stratejileri', *Çağdaş Eğitim*. 278:29-36, Temmuz-Ağustos .
- Ziss, A. (2016). Estetik. (Çev: Y. Şahan). İstanbul: Hayalperest Yayınevi.

İNTERNET KAYNAKÇA

(<https://bit.ly/2SN90s7>)

<http://paintingheads.blogspot.com/2017/01/geopoliticus-child-watching-birth-of.html>

<https://ephemeralnewyork.wordpress.com/2016/01/04/alienation-and-anxiety-in-a-1950s-subway-station/>

(<http://www.birazresimtaniyalim.blogspot.com.tr/2015/05/la-grande-jatte-adasında-pazar-ogleden.html?m=1>)

<https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-m/magritte-rene/rene-magritte-suikast-tehdidi/>

EKLER

EK-1.: Araştırma İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 27.01.2023-236441

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : E-31609083-300-236441
Konu : Tez Çalışma İzni Hk. Dilekçe (Hatice
GENCER)

27.01.2023

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜM BAŞKANLIĞINA

İlgi : 24.01.2023 tarihli ,31609083-300-E.234629 sayılı yazınız.

Üniversitemiz Sosyal Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim İş Eğitimi Bilim Dalı tezli yüksek lisans programı, 217704001 numaralı öğrencisi Hatice GENCER'in "Görsel Düşünme Stratejilerinin Resim-İş Öğretmen Adaylarının Görsel Okuryazarlık, Eleştirel Düşünme Argüman Yazma Becerilerine Etkisi" konulu tez çalışmasını Bölümünüz Resim İş Eğitimi Anabilim Dalı 4'ncü sınıf öğrencilerine uygulama talebi, çalışmasını kendisi yapması koşuluyla Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Mücahit KAĞAN
Eğitim Fakültesi Dekanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSM4YU2C1C

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/eb-y-eb-ys>

Adres :Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığı Yalınbağ Yerleşkesi 24100 –

Erzincan

Telefon:444 8 024 – (0446) 226 66 66 Faks : (0446) 226 66 65

e-Posta: rektordluk@erzincan.edu.tr Web : <https://ebyu.edu.tr/tr/>

Keş Adresi: erzincanmv@ku02.kep.tr

Bilgi için: Eminali ŞİRİN

Unvanı: Bilgiayar İşletmeni

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 04.01.2023-230427

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Etik Kurulu

Sayı :E-88012460-050.01.04-230427
Konu :Etik Kurul Kararı (Hatice GENCER)

04.01.2023

DAĞITIM YERLERİNE

Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Eğitim Bilimleri Etik Kurulunun **30 Aralık 2022** tarihli ve **12** sayılı oturumunda alınan 12/26 sayılı kararı yazınız ekinde gönderilmiştir.
Bilgilerini rica ederim.

Prof.Dr. Hüseyin Hüsnü BAHAR
Eğitim Bilimleri Etik Kurulu Başkanı

Ek:Karar 26 (1 Sayfa)

Dağıtım:
Gereği:
Hatice GENCER

Bilgi:
Prof.Dr. Orhan TAŞKESEN

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSL4JV3B6C

Belge Takip Adresi : https://ebys.ebyu.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx

Adres :Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Rektörlüğü Yaluzbağ yerleşkesi Erzincan Sivas
karayolu 12. km 24002 Erzincan
Telefon:444 8 024 – (0446) 226 66 66 Faks : (0446) 226 66 65
e-Posta:rektordluk@erzincan.edu.tr Web :<https://ebyu.edu.tr/tr/>
Kep Adresi:erzincanuniv@hs02.kep.tr

Bilgi için: Şehinban AKKUŞ
Unvan: Birim Evrak Sorumlusu
Tel No: (0446) 226 6666 - 10038

Evrak Tarih ve Sayısı: 17.01.2023-233626

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı :E-63579008-730.03.02-233626
Konu :2. Yönetim Kurulu Kararı (madde 11)

17.01.2023

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Enstitü Yönetim Kurulunun 13.01.2023 tarih ve 2/11 sayılı kararı ekte sunulmuştur.
Gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Necdet TOZLU
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Ek:2. Yönetim Kurulu Kararı-2023- Madde-(11) ABD (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSU49YB3PP

Belge Takip Adresi : https://ebys.ebyu.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx

Adres :Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Yalıncıbağ Yerleşkesi A4 Blok / Kat 2 Sivas Erzincan

Bilgi için: Mustafa ERTANE

Yolu 24100 Merkez/Erzincan Türkiye

Unvan: Tekniker

Telefon:(0446) 224 29 00 Faks:-

e-Posta:sosbe_yazi@erzincan.edu.tr Web :<https://ebyu.edu.tr/tr/>

Kep Adresi:erzincanuniv@hs02.kep.tr

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

KARAR 2/11

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanlığı'nın 10.01.2023 tarih ve 231868 sayılı yazısı ile Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 217704001 numaralı öğrencisi **Hatice GENCER**'e ait tez konusu öneri formu görüşüldü.

Tez konusu önerisinin aşağıdaki şekliyle kabul edilmesine oy birliği ile karar verildi.

Öğrenci No	Adı Soyadı	Danışmanı	Tez Konusu
217704001	Hatice GENCER	Prof. Dr. Orhan TAŞKESEN	"Görsel Düşünme Stratejilerinin Resim-İş Öğretmen Adaylarının Görsel Okuryazarlık Eleştirel Düşünme ve Argüman Yazma Becerilerine Etkisi"

Adres : Erzincan Binali Yıldırım Üniv. Rektörlüğü 24100/Erzincan
Telefon : 0 (446) 223 29 00
E-mail : sosbe_yazi@erzincan.edu.tr

Dahili: 42379
Bilgi için : M. ERTANE

Web : www.ebyu.edu.tr
Faks : 0 (446) 223 29 01
KEP : erzincanunv@hs02.kep.tr

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Appendix

GÖRSEL OKURYAZARLIK YETERLİLİKLERİ ÖLÇEĞİ

Madde Numaraları		Kesinlikle Yapamam	Yapamam	Az Çok Yapırım	Yapırım	Kolaylıkla Yapırım
Ofis Yazılımları Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme						
1 (m13)	Yazılarımda konu başlıkları kullanırım					
2 (m14)	Yazılarımda madde imleri kullanırım					
3 (m15)	Yazılarımda grafik kullanırım					
4 (m16)	Yazılarımda tablo kullanırım					
5 (m17)	Yazılarımda resim ve fotoğraflar kullanırım					
6 (m18)	Yazılarımda çizim kullanırım					
7 (m19)	Yazılarımda uygun yazı tipleri kullanırım					
Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme						
8 (m26)	Grafiklerdeki desenleri tanımlarım					
9 (m27)	Görsellerdeki karmaşık şekilleri tanımlarım					
10 (m28)	Haritalardaki özel işaretleri anlarım					
11 (m29)	Harita yardımıyla yolumu bulurum					
Görsel Yorumlayabilme						
12 (m30)	Kavramları görsel şekillerle ifade ederim					
13 (m31)	Yazıları görsel olarak rahatlıkla okunabilecek şekilde düzenlerim					
14 (m32)	Yazdığım yazıların güzel görünmesine dikkat ederim					
15 (m33)	Resim ve fotoğrafları yorumlarım					
16 (m34)	Resim ve fotoğraflar için anlam üretirim					
Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme;						
17 (m23)	Trafik işaretlerinin anlamlarını bilirim					
18 (m25)	Uzaktan kumandalarındaki sembolleri anlarım					
19 (m35)	TV'deki akıllı işaretleri(aile, şiddet, korku, cinsellik vb.) bilirim					
20 (m36)	İnternet sitelerindeki logoyu ayırt ederim					
21 (m37)	İnternet sitelerindeki reklamları ayırt ederim.					
Araçlar Kullanarak Görsel Üretebilme						
22 (m1)	Fotoğraf, belge vs. taramak için tarayıcı kullanırım					
23 (m2)	Dijital fotoğraf makinesi kullanırım					
24 (m3)	Bilgisayarda fotoğraflarımı düzenlerim(kesme, renklendirme vs)					
25 (m4)	Dijital video kamerası kullanırım					
26 (m5)	Bir video düzenleme programı ile bilgisayarda video klipleri düzenlerim					
Görsellerdeki Mesajları Algılayabilme						
27 (m9)	Basılı yayınlardaki reklamları incelerim					
28 (m10)	Resim yada fotoğrafların ne ifade ettiğini anlarım					
29 (m11)	Anlatım açısından resimler ve fotoğrafların sınırlılıklarını bilirim					

EK-1. Eleştirel (Kritik) Düşünme Eğilimi Ölçeği

1-Hiç katılmıyorum 2-Çoğunlukla katılmıyorum 3-Kısmen katılıyorum
4-Çoğunlukla katılıyorum 5-Tamamen katılıyorum

1. Yaptığım işlerde ya da herhangi bir konuda zayıf olduğum noktalar varsa gidermeye çalışırım.	[]
2. Davranışlarımın diğer kişileri nasıl etkilediğinin farkındayım	[]
3. Anlatılanlarda ya da okuduklarımda bilgiler arasındaki zıtlıkları bulabilirim.	[]
4. Alanımla ilgili bilgileri genişletmek için uğraşırım.	[]
5. Problemin nasıl çözüleceğine karar verdikten sonra mutlaka o çözümü denerim	[]
6. Benim için anlamlı olan bilgileri ve fikirleri düzenli bir şekilde organize edebilirim	[]
7. Herhangi bir konuda düşündüğüm zaman bir kalıba bağlı kaldığımı fark edersem bunu aşmaya çalışırım	[]
8. Duygularımın nasıl ve ne zaman beni etkilediğinin farkındayım.	[]
9. Herhangi bir konuda çalışma yaparken karşıma çıkan belirsizlikleri gidermeye çalışırım.	[]
10. Çalışmalarımın uygun kriterleri, modelleri ya da kuralları uygulamam	[]
11. Sözlü anlatımları kurallarına uygun olarak yapabilirim.	[]
12. Herhangi bir şey hakkındaki düşüncelerimi açıkça ifade ederim.	[]
13. Yaşamın diğer alanlarına ve farklı düşüncelerine karşı merak duyarım.	[]
14. Problemleri çözerken orijinal çözüm yolları kullanırım.	[]
15. Fikirlerin ve düşüncelerin güvenilir olup olmadığını kontrol ederim	[]
16. Bir ödev hazırlarken gerekli olan tüm bilgilere ulaşmaya çalışırım	[]
17. Problemin çözümü için birden fazla farklı çözüm yolu önerebilirim.	[]
18. Herhangi bir çalışmaya başlamadan önce verdiğim kararların beni nereye götüreceğini düşünürüm	[]
19. Çalışmalarımı değerlendirirken mutlaka ölçütlerden yararlanırım	[]
20. Herhangi bir konuda ihtiyacım olan bilgiye nasıl ulaşacağımı bilirim	[]
21. Olayları ya da bilgileri karşılaştırırken ayrıntılara inebilirim	[]
22. Öğrendiklerimi diğer alanlara uygulayabilirim	[]
23. Diğer insanların fikirlerini dikkatli bir şekilde dinlerim	[]
24. İlgilendiğim konu ile ilgili olmayan bilgilerin farkında olur ve onları ayıklarım	[]
35. Fikirlerini dinlediğim ya da okuduğum kişinin ne anlatmak istediğini anlayabilirim	[]
26. Herhangi bir yazı okuduğumda anafikri çabucak bulabilirim	[]
27. Kararlarımı vermeden düşüncelerimi kontrol ederim	[]
28. Derslerde tartışmalara katılmaktan zevk alıyorum	[]
29. Herhangi bir işe başlamadan ya da karar vermeden önce nasıl yapacağımı düşünür ve planlarım	[]
30. Problemi çözmeden önce değişik açılardan görmek için uğraşırım	[]
31. Karşıma çıkan zorlukları kolayca tanıyabilirim	[]
32. Düşünmeden önce konuşmam ve yazmam	[]
33. Herhangi bir olayın ardında yatan nedenleri araştırırım	[]
34. Bilgileri analiz ederken değişiklikleri göz önüne alırım	[]
35. Kararlarımdan önce uygun verileri toplarım	[]
36. Derslerime ve çalışmalarımın karşı dikkatimi yoğunlaştırabilirim	[]
37. Neden ve sonuçlarıyla problemleri objektif olarak analiz edebilirim	[]
38. Bilgi, düşünce ve fikirleri daha iyi anlamak için sorular sorabilirim	[]
39. Yaptığım ödevlere ya da işlere dört elle sarılırım	[]
40. Yaptığım işlerin ne olduğunu daha iyi anlayabilmek için onu önce parçalara ayırır sonra tekrar birleştiririm	[]
41. Kendime güvenirim	[]
42. Derslerimle ve derslerimin gerekleriyle sürekli ilgilenirim	[]
43. Herhangi bir işle uğraşırken bir engelle karşılaştığımda pes etmem.	[]
44. Bir ödevi, projeyi ya da işi bitirdikten sonra onu değerlendiririm	[]
45. Yaptıklarımı genelde kusursuz ve tam yaparım.	[]
46. Çalışmalarımın kendi kendimi motive edebiliyorum	[]
47. Hiçbir şeyi dış görünüşüne göre değerlendirmem	[]
48. Karar vermeden önce yeterli veri toplarım	[]
49. Gerektiğinde esnek davranmasını bilirim	[]

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Hatice Gencer	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Fakülte	Eğitim Fakültesi
Bölümü	Resim-İş Eğitimi
Makale ve Bildiriler (Varsa)	
1. 6th International Congress of Eurasian Social Sciences (6. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi “Sanat Temelli Bir Araştırma A/R/Toğrafik Uyanış” 2. TRB2 Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi (TRB2-ICES) “Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Atölye Derslerine İlişkin Süreçlerinin İncelenmesi (Gaze İle İlgili Bir Örnek Çalışma)” 3. JASSS (The Journal of Academic Social Science Studies) Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Atölye Derslerine İlişkin Süreçlerinin İncelenmesi (Gaze İle İlgili Bir Örnek Çalışma)”	